Marksizm-Leninizmin Küçük Kitaplığı

LENİNİZM

PROLETARYANIN BÜYÜK ÖĞRETMENLERİNİN ESERLERİNDEN DERLENMİŞTİR

2. Basım

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

Marksist-Leninist Devlet Öğretisi/Proletarya Diktatörlüğü ve Üç Yanı/Yeni Devlet Tipi/ Diktatörlüğün Biçimi Olarak Sovyetler/ Diktatörlüğün Sağlamlaştırılması ve Devletin Sönüp Gitmesi İçin Önkoşulların Yaratılması

3. DEFTER

inter yayınları

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

İNTER
Yayınları

Bu kitap 1935 yılında Moskova-Leningrad'daki *SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi* tarafından yayınlanan orijinal Almanca baskısının Batı Almanya, *Kiel, Rotfront Verlag* tarafından yapılan tıpkı-basımından Türkçeye çevrilmiştir.

Türkçeye çevirirken, orijinaldeki olası çeviri hatalarını ortadan kaldırmak için, kitapta geçen pasajlar, Lenin ve Stalin'in daha sonra yayınlanan otorize edilmiş eserleriyle karşılaştırılmıştır.

1. Basım : Eylül 1990
2. Basım : Mart 1995

Dizgi : DTR Ajans
Baskı : Başaran Matbaası
Kapak : İnter Grafik-Tasarım
Kapak Baskı : Başaran Matbaası

ISBN 975 - 7349 - 23 - 2 (Tk. No)
ISBN 975 - 7349 - 30 - 5 (3. Cilt)

İNTER YAYINLARI
Ankara Cad. No: 31
Fahrettin Kerim Gökay Vakfı İşhanı
Kat: 4 D: 51
Cağaloğlu – İSTANBUL
Tel: (0212) 519 16 16

LENİNİZM

OKULLAR VE KENDİ KENDİNE ÖĞRENİM İÇİN DERS DEFTERLERİ

Proletaryanın büyük öğretmenlerinin eserlerinden derlenmiştir.

III. DEFTER

PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ

1935

SSCB'NDEKİ YABANCI İŞÇİLER YAYINEVİ
KOOPERATİFİ / MOSKOVA-LENİNGRAD

Çeviren: İsmail YARKIN

II - PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ VE EN ÖNEMLİ ÜÇ YANI 39-64
1- Proleter Diktatörlüğünün Tarihsel Zorunluluğu..... 39
A- Proletarya Devrimin Bir Aleti Olarak Proletarya Diktatörlüğüne İlişkin Marksist-Leninist Öğreti Üzerine Stalin Yoldaş.....39
B- Kapitalizmden Komünizme Geçişin Tarihsel Zorunlu Aşaması Olarak Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Marx ve Lenin..... 43
2- Proletarya Diktatörlüğünün En Önemli Üç Yanı.....46
A- Proletarya Diktatörlüğünün Başlıca Görevleri ve Proletarya Diktatörlüğünün Üç Yanı Üzerine Stalin Yoldaş.....46
B- Proletarya Diktatörlüğü, Proletaryanın Sınıf Mücadelesinin Sona Ermesi Değil, Yeni Biçimler Altında Sürdürülmesidir..... 55
C- Burjuvazinin Direnişinin Bastırılması, Küçük-Burjuva Emekçi Kitlelerin Yönetilmesi ve Sosyalist İnşanın Aracı Olarak Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Lenin..... 58

3- Proletarya Diktatörlüğüne Aşama Olarak Proletaryanın ve Köylülüğün Devrimci-Demokratik Diktatörlüğü.....61

III-PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ - YENİ BİR DEVLET TİPİ SOVYETLER-PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN DEVLET BİÇİMİ.....65-102
1- Yeni Tipte Bir Devlet Olarak Proleter ya da Sovyet Demokrasisi Olarak Proletarya Diktatörlüğünün Baş Özellikleri.....65
A- Yeni Tipte Bir Devlet Olarak Proletarya Diktatörlüğü ve Proletarya Diktatörlüğünün Devlet Biçimi Olarak Sovyetler Üzerine Stalin Yoldaş..... 65
B- Yeni Tipte Bir Devlet Olarak Proletarya Diktatörlüğü.....72

C- Yeni Tipte Bir Devletin İlk Tarihsel Deneyi Olarak Paris Komünü..... 73
D- Proleter ya da Sovyet Demokrasisi Olarak Proletarya Diktatörlüğü..... 76
E- Proletarya Diktatörlüğünün Devlet Biçimi Olarak Sovyetlerin Temel Özellikleri..... 80
2- Sovyet Devletinin Proleter Niteliği ve İşçi-Köylü Hükümeti Şiarının İçeriği 82
3- Proleter Devletin Bürokratik Çarpıklıkları, Bürokratizmin Kökleri ve Ona Karşı Mücadele..... 89
4- Proletarya Diktatörlüğü Sistemi ve Partinin Onun İçindeki Önder Rolü..... 91
A- Proletarya Diktatörlüğü "Mekanizması" Üzerine Stalin Yoldaş..... 91
B- Proletarya Diktatörlüğünde Komünist Partisinin Rolü..... 95
C- Proletarya Diktatörlüğünün Parti Diktatörlüğüyle Troçkist Özdeşleştirilmesine Karşı Mücadele..... 98

IV- DEVLETİN SÖNÜP GİTMESİNİN ÖNKOŞULLARINI YARATMAK İÇİN PROLETARYANIN DEVLET İKTİDARININ AZAMİ ÖLÇÜDE GÜÇLENDİRİLMESİ.....103-116
1- Devletin Sönüp Gitmesinin Tarihi Önkoşulları.....103
2- Devletin Sönüp Gitmesinin Önkoşullarını Yaratmak İçin Proletaryanın Devlet İktidarının Azami Ölçüde Güçlendirilmesi.....108
3- Sovyet Devletini Sağlamlaştırma ve Sosyalist İnşanın İlk Döneminde Sosyalist Disiplini Güçlendirme Uğruna Mücadele.....109
4- Bugünkü Aşamada Proletarya Diktatörlüğünün Güçlendirilmesi Uğruna Mücadele.....111
KAYNAKÇA 117

I — MARKSİST—LENİNİST DEVLET ÖĞRETİSİ

1— Bir Sınıfın Diğeri Üzerindeki Diktatörlüğü Olarak Devletin Özü

A— Devlet —Sınıf Karşıtlıklarının Uzlaşmazlığının Bir Ürünü

Tarihte ezilen sınıfların kurtuluş mücadelelerindeki devrimci düşünürlerin ve önderlerin öğretilerinin başına tekrar tekrar gelen şeyin aynısı, bugün de Marx'ın öğretisinin başına gelmektedir. Büyük devrimcilerin sağlıklarında, ezen sınıflar, onları sürekli takibata uğratmaktan başka birşey yapmadılar, onların öğretilerini en vahşi düşmanlıkla, en koyu kinle, gemi azıya almış yalan ve iftira kampanyalarıyla karşılamışlardır. Ölümlerinden sonra ise, devrimci öğretilerinin ***içeriğini*** iğdiş ederek, devrimci keskinliğini alarak, bayağılaştırarak, onları zararsız azizler haline getirmeye, deyim yerindeyse, evliyalaştırmaya, ezilen sınıfları "teselli etmek" ve baştan çıkartmak için onların ***adlarına*** belli bir ün bahşetmeye çalışırlar. Burjuvazi ve işçi hareketi içindeki oportünistler, şimdi, Marksizmin böyle bir "işlemden geçirilmesi"nde buluşuyorlar. Öğretinin devrimci yanı, devrimci ruhu unutuluyor, bir kenera itiliyor, çarpıtılıyor. Burjuvazi için kabul edilebilir olan ya da kabul edilebilir görünen ne varsa ön plana çıkarılıyor, övülüyor. Bugün tüm sosyal-şovenler, şaka değil, "Marksist"tir! Ve daha düne kadar Marksizmin kökünü kazıma işinde uzman olan Alman burjuva bilginleri, parlak bir şekilde

örgütlenmiş işçi sendikalarını yağma savaşı yürütmek için eğitmiş olan!! "ulusal-Alman" Marx'tan gittikçe daha sık sözediyorlar.

Marksizmin tahrifatının duyulmadık derecede yaygınlık kazandığı bu durum karşısında, görevimiz ilk planda, Marx'ın devlet üzerine gerçek öğretisini *yeniden tesis etmektir*. Bunun için Marx ve Engels'in öz yapıtlarından biri dizi uzun alıntı yapmamız gerekecek. Kuşkusuz, uzun alıntılar anlatımı ağırlaştıracak ve onun anlaşılabilir olmasına hiç de yardımcı olmayacaktır. Ama bunu yapmamak da kesinlikle olanaksız. Marx ve Engels'in eserlerinden devlet sorunu üzerine tüm pasajlar, ya da en azından tüm tayin edici pasajlar mümkün olduğunca tam bir biçimde aktarılmak zorundadır ki, okuyucu, bilimsel sosyalizmin kurucularının tüm görüşleri ve bu görüşlerin gelişmesi hakkında kendi bağımsız fikrini oluşturabilsin, o zaman da ama, bu görüşlerin, bugün egemen "Kautsky'cilik" tarafından tahrif edilmesi belgesel olarak kanıtlansın ve açıkça gözler önüne serilsin.

Friedrich Engels'in en yaygın yapıtıyla başlıyoruz: daha 1894'te Stuttgart'ta altıncı baskısı yayınlanan, "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni".

> *"O halde devlet", der Engels tarihsel tahlilini özetlerken. "hiçbir şekilde, topluma dışarıdan dayatılmış bir güç değildir; Hegel'in iddia ettiği gibi 'ahlaki düşüncenin gerçekliği', 'aklın resmi ve gerçekliği'de değildir. O, bilakis, toplumun belirli bir gelişme aşamasının ürünüdür; bu toplumun, kendisini kendisiyle çözülmez bir çelişki içine soktuğunun, önüne geçmeye aciz olduğu uzlaşmaz karşıtlıklara bölündüğünün itirafıdır. Ama bu karşıtlıkların, ekonomik çıkarları karşıt olan sınıfların, kendilerini ve toplumu kısır bir mücadele içinde tüketmemeleri için, çatışmaya gem vuracak, 'düzen'in sınırları içinde tutacak, görünürde toplumun üstünde duran bir güç gerekli olmuştur; ve işte, toplumun içinden çıkan, ama kendini onun üstüne çıkaran, ona gittikçe yabancılaşan bu güç, devlettir." (Altıncı Almanca baskı, s. 177-178, Stuttgart 1894.)*

Burada, Marksizmin, devletin tarihsel rolü ve anlamı üzerindeki temel düşüncesi tüm berraklığıyla ifade edilmiştir. Devlet, sınıf karşıtlıklarının *uzlaşmazlığının* ürünü ve ifadesidir. Nerede, ne zaman ve

ne ölçüde sınıf karşıtlıkları nesnel olarak *uzlaştırılamazsa,* orada, o zaman ve o ölçüde devlet ortaya çıkar. Ve tersine: devletin varlığı, sınıf karşıtlıklarının uzlaşmaz olduğunu ispatlar.

Marksizmin tahrifatı, işte tam da bu en önemli ve temel noktada başlar, ve bu, iki ana çizgide yürür.

Bir yandan, —tartışma götürmez tarihsel olguların baskısı altında, kendilerini, devletin ancak sınıf karşıtlıklarının ve sınıf mücadelesinin olduğu yerde varolduğunu tanımak zorunda gören— burjuva ve özellikle küçük-burjuva ideologları, Marx'ı, devleti sınıfların *uzlaşmasının* bir organı olarak gösterecek biçimde "düzeltirler". Marx'a göre, eğer sınıfların uzlaşması mümkün olsaydı, devlet ne ortaya çıkabilir, ne de varlığını sürdürebilirdi. Küçük-burjuva ve filisten profesör ve yazarlarda, mesele, — çoğu zaman Marx'a hayırhah işaretlerle—, devletin tam da sınıfları uzlaştırdığıyla sonuçlanır. Marx'a göre devlet, bir sınıf *egemenliği* organı, bir sınıfın diğerini *bastırma* organıdır, sınıfların çatışmasına gem vurarak, bu baskıyı yasallaştıran ve pekiştiren bir "düzen"in kurulmasıdır. Küçük-burjuva politikacılarının görüşüne göre, düzen, bir sınıfın diğeri tarafından ezilmesi değil, sınıfların tam da uzlaşmasıdır; çatışmaya gem vurmak, uzlaştırmak oluyor, ezilen sınıfların, ezenleri devirmek için elindeki belirli mücadele araç ve yöntemlerini çekip almak değil.

Örneğin tüm Sosyal-Devrimciler ve Menşevikler, 1917 devrimi sırasında, devletin anlamı ve rolü sorunu tam da tüm büyüklüğüyle ortaya çıktığında, pratik olarak, acil eylem sorunu olarak, hem de kitle eylemi sorunu olarak ortaya çıktığında —hepsi bir çırpıda tamamen, sınıfların "devlet" tarafından "uzlaştırılması" küçük-burjuva teorisine kaydılar. Bu iki partinin politikacılarının sayısız karar ve makalelerinin hepsine, bu küçük-burjuva ve filisten "uzlaştırma" teorisi damgasını vurmuştur. Devletin, kendi karşıt kutbuyla (kendi karşıtı sınıfla) uzlaşması *olanaksız* olan belirli bir sınıfın egemenlik organı olduğunu küçük-burjuva demokrasisi asla kavrayamaz. Bizim Sosyal-Devrimcilerimizle Menşeviklerimizin kesinlikle sosyalist olmayıp (ki biz Bolşevikler bunu şimdiye kadar hep kanıtladık), bilakis nerdeyse-sosyalist lafızlı küçük-burjuva demokratları olduğu, en anlaşılır şekilde devlete karşı tavırda ortaya çıkmaktadır.

Öte yandan, Marksizmin "Kautsky'vari" tahrifi çok daha incedir. "Teorik olarak" ne devletin bir sınıfın egemenlik organı olduğuna karşı çıkılır, ne de sınıf karşıtlıklarının uzlaşmaz olduğuna. Ama gözden kaçırılan ya da üstü örtülen şudur: eğer devlet, sınıf karşıtlıklarının uzlaşmazlığının ürünüyse, eğer o, sınıflar *üstünde* duran ve *"ona gittikçe yabancılaşan"* bir güç ise, ezilen sınıfın kurtuluşu, sadece, şiddete dayalı bir devrim olmaksızın değil, *bilakis,* egemen sınıf tarafından yaratılmış olan ve içinde o "yabancılaşma"nın cisimleştiği devlet iktidarı aygıtı *da imha edilmeksizin* olanaksızdır. Teorik olarak kendiliğinden anlaşılır olan bu sonucu, Marx, aşağıda göreceğimiz gibi, devrimin görevlerinin somut tarihsel bir tahlili temelinde büyük bir kesinlikle çıkarmıştır. Ve tam da bu sonucu Kautsky, bunu daha sonraki anlatımlarımızda ayrıntısıyla kanıtlayacağız, ... "unutmuş" ve tahrif etmiştir.

(Lenin. "Devlet ve Devrim". 1917. Tüm Eserler, cilt XXI. s. 467-470; V.İ. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, cilt II, s. 160-163, Almanca Moskova 1947.)

B — Burjuva Devletinin Askeri-Bürokratik Aygıtı

*"Eski gens düzenine kıyasla", diye devam eder Engels, "devlet, birincisi, uyruklarının **bölgeye** göre tasnifiyle karakterizedir"... Bu tasnif bize "doğal" gelir, ama bu, boylar ve aşiretler biçimindeki eski örgütlenmeye karşı uzun süreli bir mücadele pahasına olmuştur.*

*"İkincisi, kendini silahlı bir güç olarak örgütleyen halkla artık doğrudan doğruya aynı şey olmayan bir **kamu gücünün** kurulmasıdır. Bu özel, kamu gücü zorunludur, çünkü halkın özerk silahlı örgütlenmesi, sınıflara bölünmeden itibaren imkansız hale gelmiştir... Bu kamu gücü her devlette vardır; yalnızca silahlı insanlardan değil, aynı zamanda, gens toplumunun bihaber olduğu maddi uzantılardan, hapishanelerden ve her türlü ceza kurumlarından da oluşur..." (s. 178 ve 179.)*

Engels, toplumdan çıkan, ama kendini onun üstüne çıkaran ve ona gittikçe yabancılaşan güç, devlet denilen "güç" kavramını açımlar. Bu güç esas olarak nelerden oluşur? Tasarruflarında hapishaneler vs. bulunan özel, silahlı insan formasyonlarından.

Özel, silahlı insan formasyonlarından sözetmek hakkına sahibiz, çünkü her devlete özgü kamu gücü, "artık..." silahlı halkla, onun "özerk silahlı örgütlenmesi" ile "doğrudan doğruya aynı şey değildir."

Bütün büyük devrimci düşünürler gibi Engels, sınıf bilinçli işçinin dikkatini, egemen küçük-burjuva mentalitesine en az dikkate değer, en alışılmış gelen şeye, yalnızca derin köklü değil, kemikleşmiş önyargılarca kutsanmış olan şey üzerine çekmeye çalışır. Daimi ordu ve polis, devlet gücünün şiddet uygulamasının başlıca aletleridir —ama başka türlü olabilir miydi?

Engels'in seslendiği ve bir tek büyük devrimi ne bizzat yaşamış, ne de yakından gözlemlemiş olan, 19. yüzyıl sonu Avrupalılarının büyük çoğunluğu açısından, bu başka türlü olamazdı. Onlar için, "halkın özerk silahlı örgütlenmesi"nin ne olduğu, tamamen anlaşılmaz bir şeydir. Toplumun üstüne çıkarılan ve ona yabancılaşan özel, silahlı insan formasyonlarının (polis, daimi ordu) neden gerekli olduğu sorusunu, Batı Avrupa ve Rus filisteni, Spencer ya da Mihailovski'den alınma birkaç tumturaklı sözle yanıtlama, kamu yaşamının karışıklığına, işlevlerinin ayrılmasına vb. işaret etme eğilimindedir.

Böyle bir işaret "bilimsellik" görünümüne sahiptir ve en önemli ve temel olanı: toplumun birbirine uzlaşmazca düşman sınıflara bölünmesini kararlarak, filisteni güzelce uyutur.

Bu bölünme olmasaydı, "halkın özerk silahlı örgütlenmesi", gerçi karmaşıklığıyla, tekniğinin yüksek düzeyiyle vb., sopalara davranan bir maymun sürüsünün, ya da ilkel insanların ya da gens toplumunda birleşen insanların ilkel örgütlenmesinden ayrılırdı, ama böyle bir örgütlenme yine de olanaklı olurdu.

Bu olanaksızdır, çünkü uygar toplum, "özerk" silahlanmaları kendi aralarında bir silahlı mücadeleye yol açabilecek olan düşman sınıflara, üstelik de uzlaşmaz düşman sınıflara bölünmüştür. Devlet ortaya çıkar, özel bir güç yaratılır, özel silahlı insan formasyonları ortaya çıkar, ve devlet aygıtını parçalayan her devrim, egemen sınıfın nasıl, *kendine* hizmet eden özel silahlı insan formasyonlarını yenilemeye çalıştığını ve ezilen sınıfın nasıl, sömürücülere değil, sömürülenlere hizmet etme yeteneğinde olacak bu tür yeni bir örgüt yaratmaya çalıştığını bize en berrak şekilde gösterir.

Engels, aktarılan görüşte, her büyük devrimin pratik olarak, açık bir şekilde ve bir kitle eylemi boyutunda önümüze koyduğu aynı soruyu, yani "özel" silahlı insan formasyonları ile "halkın özerk silahlı örgütlenmesi" arasındaki ilişki sorununu, teorik olarak ortaya atıyor. Avrupa ve Rus devrimlerinin deneyimlerinin, bu soruya ne biçim somut örnek sağladığını göreceğiz.

Ama, yine Engels'in açıklamasına dönelim.

Engels, bu kamu gücünün bazen, örneğin Kuzey Amerika'nın bazı yerlerinde, zayıf olduğuna (sözkonusu olan, kapitalist toplum için ender bir istisnadır ve emperyalizm öncesi dönemde Kuzey Amerika'da özgür kolonistlerin hüküm sürdüğü bölgelerdir), ama genelde güçlendiğine işaret eder:

> *"... O" (kamu gücü) "ama, devlet içindeki sınıf karşıtlıkları keskinleştiği ölçüde, ve birbirlerine komşu olan devletler büyüdükleri ve nüfusları arttığı ölçüde güçlenir— sınıf mücadelesinin ve fetih rekabetinin, kamu gücünü, tüm toplumu ve hatta devleti de yutmayı tehdit edecek kadar yüksek bir düzeye ulaştırdığı bugünkü Avrupa'mıza bakmak yeter."*

Bu, on gecikten, geçen yüzyılın doksanlı yıllarının başında yazılmıştır. Engels'in en son önsözü, 16 Haziran 1891 tarihini taşır. O sıralar emperyalizme yönelik -gerek tröstlerin tam egemenliği anlamında, gerek büyük bankaların mutlak kudreti anlamında, gerek muazzam bir sömürge siyaseti anlamında vb. — Fransa'da henüz yeni başlamıştı, Kuzey Amerika ve Almanya'da ise daha da zayıftı. O zamandan bu yana, üstelik bir de 20. yüzyılın ikinci onyılının başında yeryüzü bu "rekabet eden fatihler", yani büyük haydut devletler arasında tümüyle paylaşıldığında, bu "fetih rekabeti" ileriye doğru dev bir adım attı. O zamandan bu yana, karada ve denizde silahlanma korkunç boyutlara ulaştı, ve dünyaya İngiltere'nin mi, Almanya'nın mı hakim olacağı uğruna, ganimetin paylaşılması uğruna 1914-1917 yağma savaşı, toplumun tüm güçlerinin haydut devlet gücü tarafından "yutulması"nı tam bir felaketin eşiğine getirdi.

Engels, daha 1891'de, büyük güçlerin dış siyasetinin en önemli ayırdedici özelliklerinden biri olarak "fetih rekabeti"ne işaret etmeyi bilmişti, ama 1914-1917 yıllarında, tam da bu birkaç kat keskinleşmiş

rekabet emperyalist savaşa yolaçtığında, sosyal-şovenizmin rezilleri, "kendi" burjuvazilerinin yağmacı çıkarlarının savunusunu, "anavatan savunması", "cumhuriyetin ve devrimin korunması" vb. üzerine tumturaklı sözlerle gizliyorlar.

(Lenin. "Devlet ve Devrim", 1917. Tüm Eserler, cilt XXI. s. 470-473; V. İ. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, cilt II, s. 163-165, Almanca Moskova 1947.)

C — Devlet - Ezilen Sınıfları Sömürmenin Bir Aleti

Toplumun üzerinde duran, özel bir kamu gücünü ayakta tutmak için, vergiler ve devlet borçları gereklidir.

"Kamu gücünü ve vergi toplama hakkını tasarrufunda bulunduran memurlar", diye yazıyor Engels, "toplumun organları olarak, toplumun ***üzerinde*** *dururlar. Gens örgütlenmesinin organlarına duyulan özgür, içten saygı, onlara karşı olur da gösterilirse, bu onlara yetmez..." Memurların kutsallığı ve dokunulmazlığı üzerine olağanüstü yasalar çıkarılır. "En sefil polis memuru.... gens toplumunun bütün organlarının bir arada sahip olduklarından çok daha fazla 'otorite'ye sahiptir; ama en güçlü prens ve uygarlığın en büyük devlet adamı ya da başkomutanı, en önemsiz gens başkanına gösterilen içten ve tartışma götürmez saygıyı kıskanmadan edemez."*

Devlet gücünün organları olarak memurların ayrıcalıklı konumu sorununa burada değiniliyor. Temel olan olarak şu öne çıkarılıyor: onları toplumun *üstüne* çıkaran nedir? 1871 Paris Komünü'nün bu teorik sorunu pratikte nasıl çözmeye çalıştığını ve Kautsky'nin 1912'de onu gerici bir biçimde nasıl örtbas ettiğini göreceğiz.

"Mademki devlet, sınıf karşıtlıklarını zaptırapt altına alma gereksiniminden ortaya çıkmıştır; madem ki o ama aynı zamanda bu sınıfların çatışmasının ta ortasında ortaya çıkmıştır, kural olarak o, en güçlü, ekonomik bakımdan egemen olan, bunun sayesinde siyasal bakımdan da egemen sınıf haline gelen, ve böylece ezilen sınıfı yere sermek ve sömürmek için yeni araçlar elde eden sınıfın devletidir." Yalnızca antik ve feodal devlet,

kölelerin ve serf ve tebaa köylülerin sömürülmesinin organları değildi, bilakis "modern temsili devlet de, ücretli emeğin sermaye tarafından sömürülmesinin aletidir. Bununla birlikte, istisnai olarak, mücadele eden sınıfların birbirlerini öyle dengeledikleri dönemler olur ki, görünürde arabulucu olarak devlet gücü, bir an için bunlar karşısında belli bir bağımsızlık elde eder"... İşte, 17. ve 18. yüzyılın mutlak monarşileri; işte, Fransa'da Birinci ve İkinci İmparatorluğun Bonapartizmi; işte, Almanya'da Bismarck.

Ve işte —diye biz ekleyelim—, Sovyetlerin, küçük-burjuva demokratların önderliği sayesinde *artık* güçsüz oldukları ve burjuvazinin de onları doğrudan dağıtmak için *henüz* yeterince güçlü olmadığı bir anda, devrimci proletaryayı ezmeye başladıktan sonra, cumhuriyetçi Rusya'daki Kerenski hükümeti.

Demokratik Cumhuriyette, diye devam ediyor Engels, "zenginlik, iktidarını dolaylı olarak, ama o denli de sağlam uygular", ve bu da, birincisi, "memurların doğrudan rüşvet yemesi" (Amerika) ve ikincisi "hükümet ve borsanın ittifakı" (Fransa ve Amerika) aracılığıyla.

Bugün emperyalizm ve bankaların egemenliği, herhangi bir demokratik cumhuriyette zenginliğini mutlak iktidarını koruma ve uygulamanın bu iki yöntemini, olağanüstü bir sanata "geliştirmiştir". Eğer örneğin, Rusya'daki demokratik cumhuriyetin daha ilk aylarında, "sosyalistler"in —Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin— burjuvaziyle evliliklerinin deyim yerindeyse balayında, Bay Palçinski, koalisyon hükümetinde, kapitalistleri ve onların yağma hırslarını, devlet kesesini askeri kontratlarla yağmalamalarını gemlemeye yönelik tüm önlemleri sabote etmişse, sonra da bakanlıktan istifa etmiş olan (tabii ki yerine aynı türden başka bir Palçinski geçirilmiş olan) Bay Palçinski, kapitalistler tarafından 120 000 rublelik maaşlı bir makamla "ödüllendirilmiş"se —buna ne demeli? Dolaylı rüşvet mi, dolaysız mı? Hükümetin kapitalist birliklerle ittifakı mı, yoksa "sadece" dostane ilişkiler mi? Çernov ve Tsereteli'nin, Avksentyev ve Skobelev'in oynadığı rol nedir? Devleti soyan milyonerlerin "dolaylı" müttefikleri mi, yoksa sadece dolaysız müttefikleri mi?

"Zenginlik"in mutlak iktidarı, demokratik cumhuriyette *daha güvencededir*, çünkü kapitalizmin kötü bir siyasi kılıfına bağımlı değildir. Demokratik cumhuriyet, kapitalizmin düşünülebilecek en iyi siyasi kılıfıdır, ve bu nedenle sermaye, (Palçinski, Çernov, Tsereteli ve ortakları aracılığıyla) bu en iyi kılıfı ele geçirdikten sonra, iktidarını o denli güvenli, o denli sağlam biçimde temellendirir ki, burjuva demokratik cumhuriyetinin kişi, kurum ya da partilerindeki *hiçbir* değişiklik bu gücü sarsamaz.

Şunu da vurgulayalım ki, genel oy hakkını Engels, büyük bir kesinlikle, burjuvazinin egemenliğinin bir aracı olarak nitelemektedir. Genel oy hakkı, der o, Alman sosyal-demokrasisinin uzun yıllar boyu deneyimlerini doğrudan gözönünde tutarak,

> *"işçi sınıfının olgunluğunun göstergesidir. Bugünkü devlette bundan fazla birşey olamaz ve asla olmayacaktır".*

Sosyal-Devrimcilerimiz ve Menşeviklerimiz türünden küçük-burjuva demokratları ve onların öz kardeşleri olan Batı Avrupa'nın tüm sosyal-şovenleri ve oportünistleri, genel oy hakkından "daha fazla *şey"* bekliyorlar. Onlar, genel oy hakkının, *"bugünkü* devlette", emekçilerin çoğunluğunun iradesini gerçekten dile getirmeye ve bu iradenin gerçekleşmesini sağlamaya yetenekli olduğu yolundaki yanlış düşünceyi paylaşıp, bunu halka telkin ediyorlar.

Burada, bu yanlış düşünceyi yalnızca saptayabiliriz, yalnızca, Engels'in tamamen berrak, belgin ve somut açıklamasının "resmi" (yani oportünist) sosyalist partilerin propaganda ve ajitasyonunda adım başı tahrif edildiğine işaret edebiliriz. Engels'in burada çürüttüğü bu düşüncenin tüm yanlışlığının ayrıntısıyla ortaya konması, Marx ve Engels'in *"bugünkü"* devlet konusundaki görüşleri üzerine diğer açıklamalarımızla olacaktır.

Engels görüşlerini, en popüler yapıtında şu sözlerle özetler:

> *"Demek ki devlet ezelden beri mevcut değildir. Onsuz eden, devlet ve devlet gücünden bihaber olan toplumlar olmuştur. Ekonomik gelişmenin, toplumun sınıflara bölünmesine zorunlu olarak bağlı olan belirli bir aşamasında, bu bölünmeyle devlet bir zorunluluk haline geldi. Şimdi üretimin, bu sınıfların varlığının bir zorunluluk olmaktan çıkmakla kalmayıp, üretim*

için gerçek bir engel haline geldiği bir gelişme aşamasına doğru hızlı adımlarla yaklaşıyoruz. Onlar, tıpkı bir zamanlar kaçınılmaz olarak ortaya çıktıkları gibi, aynı şekilde kaçınılmaz olarak düşeceklerdir. Onlarla birlikte devlet de, kaçınılmaz olarak düşecektir. Üretimi üreticilerin özgür ve eşit birliği temelinde yeniden örgütleyen toplum, tüm devlet makinesini o zaman layık olduğu yere atacaktır: eski eserler müzesine, çıkrık ve tunç baltanın yanına."

Bugünkü sosyal-Demokrasinin propaganda ve ajitasyon literatüründe bu alıntıya pek rastlanmaz. Ama bu alıntıya rastlandığında bile, o çoğunlukla, bir aziz tasviri önünde eğilircesine kullanılır, yani bu "tüm devlet makinesinin eski eserler müzesine atılması"nın, devrimin ne denli geniş kapsamlı ve derinlemesine kabarışını önşart koştuğunu kavramak için herhangi bir çaba olmaksızın, Engels'e resmi bir hürmet ifadesi olarak kullanılır. Hatta çoğu kez, Engels'in devlet makinesi nitelemesiyle neyi kastetmiş olduğu dahi anlaşılmaz.

(*Lenin,* "Devlet ve Devrim", 1917, Tüm Eserler, cilt XXI. s. 473-476; V. İ. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, Cilt II, s. 165-168, Almanca, Moskova 1947.)

2 — *Burjuva Devlet Makinesinin Paramparça Edilmesi — Proleter Devrimin Vazgeçilmez Önkoşulu*

Marx'ın, Komün'den birkaç ay önce, 1870 sonbaharında, Paris işçilerini uyarıp, hükümeti devirme girişiminin umutsuz bir çılgınlık olacağını kanıtladığı bilinir. Ama, 1871 Mart'ında tayin edici mücadele işçilere *dayatıldığında* ve işçiler de bunu kabullendiğinde, ayaklanma bir olgu haline geldiğinde, Marx, şer alametlerine rağmen, proleter devrimi büyük bir coşkuyla selamladı. Marx, 1905 Kasım'ında işçileri ve köylüleri mücadeleye çağırma ruhuyla yazan, ama 1905 Aralık'ından sonra, tıpkı bir liberal gibi, "silahlara sarılınmamalıydı" diye velvele koparan, Marksizmin hazin bir üne sahip Rus döneği Plehanov'un yaptığı gibi, "zamansız" hareketin ukalâca mahkûm edilmesi için diretmedi.

Marx, ayrıca, kendi deyimiyle "gökyüzünü fethetmeye kalkan" Komünarların kahramanlığına coşku göstermekle yetinmedi. O,

hedefine ulaşmamış olsa da, kitlelerin devrimci hareketinde, çok önemli bir tarihsel deneme, proleter dünya devriminde ileriye doğru belirli bir adım, yüzlerce program ve tartışmadan çok daha önemli olan pratik bir adım gördü. Bu denemeyi tahlil etmek, ondan taktik için dersler çıkarmak ve bu deneme temelinde kendi teorisini sınamak —Marx'ın önüne koyduğu görevler işte bunlardı.

Marx, "Komünist manifesto"da yapmayı gerekli gördüğü tek "düzeltme"yi, Parisli Komünarların devrimci deneyimleri temelinde yaptı.

"Komünist Manifesto"nun yeni Almanca baskısı için, iki yazarı tarafından imzalanmış olan son önsöz, 24 Haziran 1872 tarihini taşır.Bu önsözde yazarlar, Karl Marx ve Friedrich Engels, Komünist Manifesto programının "bugün yer yer eskimiş" olduğunu açıklarlar.

> *".... bilhassa", diye devam ederler, "Komün, 'işçi sınıfının hazır devlet makinesini ele geçirip, onu kendi amaçları için harekete geçiremeyeceğini' kanıtlamıştır."*

Bu alıntıda tek tırnak içine alınmış olan sözleri, yazarlar, Marx'ın "Fransa'da İçsavaş" yazısından almışlardır.

Bununla Marx ve Engels, Paris Komünü'nün baş ve temel öğretilerinden birine öylesine büyük bir önem biçmişlerdir ki, onu "Komünist Manifesto"ya önemli bir düzeltme olarak eklemişlerdir.

İşte tam da bu özsel düzeltmenin oportünistler tarafından tahrif edilmiş olması, ve "Komünist Manifesto" okuyucularının, eğer yüzde doksan dokuzunun değilse, onda dokuzunun bunun anlamını bilmemeleri son derece karakteristiktir. Bu tahrifat üzerinde, daha sonra, özel olarak tahrifatları ele alan bölümde, ayrıntılı bir şekilde duracağız. Marx'ın tarafımızdan aktarılan ünlü sözlerinin alışılagelmiş, bayağı "kavranışı"nın, Marx'ın burada güya iktidarı ele geçirmeyi değil de, tedrici bir gelişme düşüncesini vurguladığı şeklinde olduğuna işaret etmek şimdilik yeter.

Gerçekte mesele *tam tersidir*. Marx'ın düşüncesi, işçi sınıfının "hazır devlet makinesi"ni *parçalamak*, *paramparça etmek* zorunda olduğu ve onu sadece ele geçirmekle yetinemeyeceğidir.

12 Nisan 1871'de, yani tam da Komün sırasında, Marx, Kugelmann'a şöyle yazıyordu:

"Benim 'On Sekiz Brumaire'imin son bölümüne bakacak olursan, Fransız devriminin bundan sonraki girişimi olarak, artık, şimdiye kadar olduğu gibi bürokratik-askeri makineyi bir elden diğerine aktarmaktan değil, onu *paramparça etmekten* sözettiğimi göreceksin" (altını çizen Marx'tır) "ve bu, kıtadaki her gerçek halk devriminin önşartıdır. Kahraman Parisli partili yoldaşlarımızın girişimi de işte budur." ("Neue Zeit", cilt XX, s. 709, Yıl 1/1901-1902.) (Marx'ın Kugelmann'a Mektupları'nın, biri benim tarafımdan redakte edilmiş ve önsöz yazılmış, en az iki Rusça baskısı vardır.)

Bu sözler: "bürokratik-askeri makineyi paramparça etmek", kısacası, Marksizmin, devrim sırasında proletaryanın devlet karşısındaki görevleri üzerine baş öğretisini içermektedir. Ve işte tam da bu öğreti yalnızca tamamen unutulmakla kalmayıp, aynı zamanda Marksizmin egemen, Kautsky'vari "yorumu" ile doğrudan tahrif edilmiştir! *

(Lenin, "Devlet ve Devrim", 1917, Tüm Eserler, cilt XXI, s. 496-498; V.I. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, cilt II, s. 184-187, Almanca, Moskova 1947.)

3 — Anarşizme Karşı Mücadele ve Buharin'in Devlet Sorununa İlişkin Yarı-Anarşist Yanlışları

Bu vesileyle, Lenin ve Buharin arasında, 1916 yılında geçen bilinen teorik tartışmaya atıfta bulunmama izin veriniz. Bu, hem Lenin'e akıl vermeye kalkışan Buharin'in ölçüsüz iddialarını, hem de proletarya diktatörlüğü, sınıf mücadelesi vb. gibi böylesine önemli sorunlardaki teorik zaaflarının köklerini göstermek bakımından bizim için çok önemlidir.

Bilindiği gibi, 1916 yılında "Jugend-Internationale" [Gençlik Enternasyonali—ÇN] gazetesinde, Buharin'in, Nota Bene imzalı, meselenin özünde Lenin yoldaşa karşı yönelen bir makalesi çıktı. Bu makalede Buharin şöyle yazıyor:

* ***Red. Notu:*** *'70'li yılların İngiltere ve Amerika'sında burjuva devlet aygıtının unufak edilmeksizin iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi olasılığı sorunu üzerine bkz. s. 61 Almanca (Türkçe s.66)*

"... Sosyalistler ile anarşistler arasındaki ayrılığı, birincilerin devlet dostu, ikincilerin devlet düşmanı olduğunda aramak tümüyle terstir. Ama ayrılık şuradadır ki, devrimci sosyal-demokrasi yeni toplumsal üretimi, merkezileşmiş, yani teknik bakımdan en ileri bir üretim olarak biçimlendirmek isterken, ademi-merkeziyetçi anarşist üretim, yalnızca eski teknik ve işletme biçimine doğru geri bir adım anlamına gelirdi..."

"... Ama kitlelerin eğiticisi olan, ya da en azından olması gereken sosyal-demokrasi için, devlete karşı ilkesel düşmanlığını ifade etmek, şimdi her zamankinden daha çok zorunludur... Bugünkü savaş, devletçiliğin köklerinin işçilerin ruhuna ne kadar derin işlemiş olduğunu göstermiştir."

Lenin, Buharin'in bu görüşlerini bir eleştiriye tabi tutar ve 1916 yılında yayınlanmış olan bilinen makalesinde şunları söyler:

"Bu yanlıştır. Yazar, sosyalistlerin devlet karşısındaki konumlarının anarşistlerinkinden nerede ayrıldığı sorusunu soruyor ve bunu değil, başka bir soruyu, yani gelecekteki toplumun ekonomik temellerine ilişkin konumlarında onların nerede ayrıldıklarını yanıtlıyor. Elbette bu çok önemli ve gerekli bir sorudur. Bundan ama, Sosyalistlerle Anarşistlerin devlet karşısındaki konumları arasındaki ayrımda meselenin özünün unutulabileceği sonucu çıkmaz. Sosyalistler, işçi sınıfının kurtuluşu uğruna mücadelede modern devletten ve onun kurumlarından yararlanmaktan yana oldukları gibi, kapitalizmden sosyalizme geçişte kendine özgü bir biçim olarak devleti kullanmak zorunluluğundan da yanadırlar. Böyle bir geçiş biçimi, yine bir devlet olan proletarya diktatörlüğüdür. Anarşistler devleti 'ilga etmek', onu 'havaya uçurmak' isterler, tıpkı Nota Bene yoldaşın, yazısının bir yerinde, bu görüşü yanlış bir biçimde sosyalistlere malederek açıkladığı gibi. Sosyalistler- yazar, ne yazık ki, Engels'in bu konuya ilişkin sözlerini gayet eksik bir şekilde aktarıyor- burjuvazinin mülksüzleştirilmesinden sonra devletin 'sönüp gitmesi'ni, tedricen 'uykuya dalması'nı tanırlar..."

"Devlete karşı 'ilkesel düşmanlık'ı 'ifade etmek' için, bunu

gerçekten 'berrak' bir biçimde kavramak gerekir, ama yazarda eksik olan tam da berraklıktır. 'Devletçiliğin kökleri' konusundaki sözler ise tamamen karman-çormandır, Marksist değildir ve sosyalist değildir. Çatışan, 'devletçilik'le devletçiliğin yadsınması değildir, tersine oportünist siyaset (yani, devlet karşısındaki oportünist, reformist, burjuvaca konum), devrimci sosyal-demokrat siyasetle (yani, burjuva devlet ve burjuvazinin devrilmesi için devletten yararlanma konusundaki devrimci sosyal-demokrat konum) çatışmaktadır. Bunlar tamamen farklı şeylerdir." (4. baskı, cilt 23, s. 155/156, Rusça.)

Burada neyin sözkonusu olduğu ve Buharin'in hangi yarı-anarşist bataklığa battığı pekâlâ açıktır!

Sten: Lenin, o zamanlar, devletin "havaya uçurulması"nın zorunluluğunu daha tam geliştirilmiş biçimiyle formüle etmemişti. Gerçi anarşist hatalar da yapan Buharin, bu sorunun formülasyonuna yaklaştı.

Stalin: Hayır şimdi sözkonusu olan bu değildir, sözkonusu olan, genelde devlet karşısındaki konuındur, sözkonusu olan, Buharin'in görüşüne göre, işçi sınıfının, ***her*** devlet karşısında, işçi sınıfının devleti karşısında da, ***ilkesel olarak*** düşmanca durmak zorunda olduğudur.

Sten: Lenin o sıralar yalnızca devletten yararlanmaktan sözediyordu, Buharin'e eleştirisinde "havaya uçurmak" hakkında birşey söylemiyordu.

Stalin: Yanılıyorsunuz: Devletin "havaya uçurulması" Marksist değil, tersine anarşist bir formüldür. Sizi temin ederim ki, burada sözkonusu olan, Buharin'in (ve anarşistlerin) görüşüne göre, işçilerin her devlete karşı, yani geçiş döneminin devletine, işçi sınıfının devletine karşı da ilkesel düşmanlıklarını vurgulamaları gerektiğidir.

İşçi sınıfının, kendisi de bir devlet olan proletarya diktatörlüğüne karşı ilkesel düşmanlıkla yoğrulmuş olması gerektiğini, bizim işçilerimize bir kez anlatmayı deneyin.

Buharin'in "Jugend-İnternationale"deki makalesinde ortaya koyduğu bakış açısı, kapitalizmden sosyalizme geçiş döneminde devleti yadsıma bakış açısıdır.

Buharin burada "önemsiz bir şeyi" görmemiştir, yani eğer gerçekten burjuvaziyi baskı altında tutmak ve sosyalizmi inşa etmek istiyorsa, işçi sınıfının kendi devleti olmaksızın yapamayacağı tüm geçiş dönemini atlamıştır. Bu birincisi.

İkincisi, Lenin yoldaşın, eleştirisinde, devleti "havaya uçurma", "ilga etme" teorisine o sıralar hiç değinmediği iddiası yanlıştır. Lenin bu teoriye, aktardığım alıntılardan görüleceği gibi, yalnızca değinmekle kalmamış, bilakis onu anarşist bir teori olarak da şiddetle eleştirmiş ve onun karşısına, burjuvazinin devrilmesinden sonra yeni bir devletin, proletarya diktatörlüğü devletinin *kurulması* ve *ondan yararlanılması* teorisini koymuştur.

Son olarak, devletin "havaya uçurulması" ve "ilgası" anarşist teorisi, *proleter* devletin "sönüp gitmesi" ya da *burjuva* devlet makinesinin "unufak edilmesi", "parçalanması" Marksist teorisiyle karıştırılmamalıdır. Bazıları, bu iki farklı kavramı, bunların bir ve aynı düşünceyi ifade ettiği zannıyla, birbirine karıştırma eğilimindedirler. Ama bu yanlıştır. Lenin, bir bütün olarak devletin "havaya uçurulması" ve "ilgası" anarşist teorisini eleştirirken, tam da *burjuva* devlet makinesinin "unufak edilmesi" ve *proleter* devletin "sönüp gitmesi" Marksist teorisinden yola çıkıyordu.

(Stalin, "SBKP (B) İçindeki Sağ Sapma Üzerine", SBKP (B) MK Plenumunda Konuşma, Nisan 1929; J.V. Stalin, Eserler, cilt 12, s. 62-65, Almanca.)

4 — Burjuva Devlet ve Biçimleri

A— Burjuva Diktatörlüğünün Üstü Örtülü Biçimi Olarak Burjuva Demokrasisi

Size daha önce, yardımcı olması amacıyla Engels'in "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni" kitabını öğütlemiştim. Onun içinde, toprak ve üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin varolduğu, sermayenin egemen olduğu her devletin, ne kadar demokratik olursa olsun, kapitalist bir devlet ve kapitalistlerin elinde işçi sınıfı ile yoksul köylülüğü boyunduruk altında tutmaya yarayan bir makine olduğu söylenir. Genel oy hakkı, kurucu meclis, parlamento ise, sorunun

özünü en ufak bir şekilde bile değiştirmeyen salt bir biçim, bir tür senettir.

Devletin egemenlik biçimi değişik olabilir: sermaye, iktidarını, bir biçimin varolduğu yerde bir türlü, başka bir biçimin olduğu yerde başka türlü gösterir, ama özü itibariyle iktidar sermayenin elinde kalır... Sermaye, bir kez var olunca, tüm toplum üzerinde egemen olur, ve hiçbir demokratik cumhuriyet, hiçbir oy hakkı, sorunun özünü değiştirmez.

Demokratik cumhuriyet ve genel oy hakkı, feodalizme kıyasla muazzam bir ilerleme idi; bunlar, proletaryaya, bugünkü birliğine ve beraberliğine erişme, sermayeye karşı sistematik mücadele veren iyi örgütlenmiş disiplinli saflar oluşturma olanağını verdi. Köleleri bir yana bırakalım, köylü serfler arasında bile, buna, yaklaşık da olsa benzer bir şey yoktu. Köleler, bildiğimiz gibi ayaklanmışlar, başkaldırmışlar, içsavaşlara girişmişlerdir. Ama hiçbir zaman sınıf bilinçli bir çoğunluğu, mücadeleye önderlik edecek partileri yaratamamışlar, hangi amaçları güttüklerini açıkça kavrayamamışlardır. Ve tarihin en devrimci anlarında bile, her zaman egemen sınıfların elinde piyon olmuşlardır. Burjuva cumhuriyeti, parlamento, genel oy hakkı — tüm bunlar, dünyada toplumun gelişmesi açısından muazzam bir ilerlemeyi temsil ederler. İnsanlık kapitalizme doğru ilerledi ve ancak kapitalizm, kent kültürü sayesinde, ezilen proleterler sınıfına, kendini sınıf olarak görme ve kitlelerin mücadelesini bilinçli olarak yöneten o uluslararası işçi hareketini, tüm dünyada partiler içinde örgütlü o milyonlarca işçiyi, o sosyalist partileri yaratma imkanını verdi. Parlamentarizm olmaksızın, oy hakkı olmaksızın, işçi sınıfının bu gelişmesi olanaksız olurdu. Tüm bunların, geniş kitlelerin gözünde böyle büyük bir anlam kazanmasının nedeni de budur. Köklü bir değişmenin böylesine zor görünmesinin nedeni de budur. Devletin özgür olduğu ve herkesin çıkarlarını temsil etmekle yükümlü olduğu yolundaki burjuva yalanlarını destekleyen ve savunanlar, yalnızca bilinçli ikiyüzlüler, bilim adamları ve papazlar değildir — bilakis eski önyargıları içtenlikle tekrarlayan ve eski kapitalist toplumdan sosyalizme geçişi kavrayamayan geniş bir kitle de böyledir. Yalnızca burjuvaziye doğrudan bağımlı durumda olan kişiler değil, yalnızca sermayenin baskısı altında bulunan ya da bu sermaye tarafından satın

alınmış (sermayenin hizmetinde çok sayıda her türden bilim adamı, sanatçı, papaz vb. vardır) olanlar değil, aynı zamanda basitçe burjuva özgürlüğüne ilişkin önyargıların etkisi altında bulunan kişiler de — tüm bunlar, tüm dünyada Bolşevizme karşı harekete geçmişlerdir, çünkü Sovyet Cumhuriyet kurulduğunda bu burjuva yalanları bir kenara fırlatıp atmış ve açıkça şunu ilan etmiştir: Devletinize özgür diyorsunuz, oysa gerçekte, özel mülkiyet varolduğu sürece, devletiniz, demokratik bir cumhuriyet bile olsa, işçileri ezmek için kapitalistlerin elinde bir makineden başka bir şey değildir, ve devlet ne kadar özgürse, bu daha açıkça ortaya çıkmaktadır...

Cumhuriyet hangi kılığa girerse girsin, isterse cumhuriyetlerin en demokratiği olsun, eğer bir burjuva cumhuriyeti ise, eğer toprağın, fabrika ve işletmelerin özel mülkiyeti varsa ve özel sermaye tüm toplumu ücret köleliğinde tutuyorsa, yani eğer bizim Parti programımızın ve Sovyet Anayasası'nın belirttiği şeyler yerine getirilmiyorsa, o zaman bu devlet bazılarının diğerlerini ezmesi için bir makinedir. Ve biz, bu makineyi, sermayenin iktidarını devirmek zorunda olan sınıfın eline vereceğiz. Biz, devletin genel eşitlik anlamına geldiği yolundaki tüm eski önyargıları fırlatıp atacağız. Bu bir sahtekarlıktır: sömürü olduğu sürece eşitlik olamaz. Çiftlik sahibi işçiye eşit olamaz, aç toka eşit olamaz. İnsanların önünde batıl bir inançla eğildikleri ve onun tüm halkın iktidarı olduğu yolundaki eski masallara inandıkları, devlet denilen makine —işte bu makineyi proletarya bir kenara iter ve şöyle der: bu bir burjuva yalanıdır. Biz bu makineyi kapitalistlerin elinden aldık, kendimize mal ettik. Bu makineyle ya da bu sopayla her türlü sömürüyü yok edeceğiz, ve tüm dünyanın hiçbir yerinde sömürme olanağı artık kalmadığı zaman, artık toprak sahipleri, fabrika sahipleri kalmadığı zaman ve bazıları karınlarını fazlasıyla doyururken diğerlerinin açlık çektiği bir durum artık ortadan kalktığı zaman, ancak bu tür şeylerin olanağı artık ortadan kalktığı zaman, biz bu makineyi hurdaya atacağız. O zaman artık devlet olmayacak sömürü olmayacaktır. Bizim Komünist Partisi'nin görüşü budur.

(Lenin. "Devlet Üzerine", 1919. Marksizm-Leninizmin Küçük Kitaplığı, cilt XVII, s. 22-26, SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova-Leningrad, 1934.)

B — Faşizm - Mali Sermayenin En Gerici, En Şoven, En Emperyalist Unsurlarının Açık Terörist Diktatörlüğü

> **"Alman tarihinin yarım asır süren bu döneminin, nesnel nedenler dolayısıyla yerini başka bir döneme bırakmak *zorunda* olduğu an şimdi yaklaşmaktadır. Burjuvazinin yarattığı yasallıktan yararlanma döneminin yerini en büyük devrimci mücadeleler dönemi alacaktır ve bu mücadeleler *özü itibariyle tüm* burjuva yasallığının, tüm burjuva düzeninin yıkımı, *biçimi itibariyle* ise, burjuvazinin, bizzat kendi yarattığı ve kendisi için gittikçe çekilmez olan yasalardan kurtulmak için ümitsiz çabalarıyla başlamak zorundadır (ve başlamaktadır da). 'Önce siz ateş edin, burjuva baylar!' 1894'te Engels bu sözlerle hem durumun, hem de devrimci proletaryanın taktik görevlerinin özgünlüğünü vurguluyordu."** (*Lenin.* Tüm Eserler, cilt XIV, s. 381.)

Emperyalizm çağında sınıf mücadelesinin keskinleşmesi ve içsavaş etkenlerinin artması, —özellikle emperyalist dünya savaşından sonra— parlamentarizmin iflasına yolaçtı. Yönetmenin "yeni" yöntem ve biçimlerinin (örneğin "içkabineler" sistemi, oligarşik grupların kulis arkası faaliyetleri, "halk temsili"nin oynadığı rolün yozlaşması ve saptırılması, "demokratik özgürlükler"in kısıtlanması ve ortadan

kaldırılması, vb.) ortaya çıkışı bu yüzdendir. Belirli tarihi koşullarda burjuva-emperyalist gericiliğin bu saldırı süreci, faşizm biçimini alır. Bu koşullar şunlardır: kapitalist ilişkilerin istikrarsızlığı; çok miktarda, sosyal bakımdan deklâse unsurların bulunması; kent küçük-burjuvazisi ve aydınlarının geniş tabakalarının yoksullaşması; kırsal küçük-burjuvazi arasında hoşnutsuzluk; son olarak, sürekli proleter kitle eylemi tehdidi. Kendi iktidarı için daha fazla kalıcılık, sağlamlık ve istikrar sağlamak için, burjuvazi, parlamenter sistemden, partiler arasındaki ilişkilerden ve kombinasyonlardan bağımsız olan faşist yönetim yöntemlerine geçmeye giderek daha fazla zorlanmaktadır. Faşizm, burjuvazinin dolaysız diktatörlüğünün bir yöntemidir, ve ideolojik bakımdan "ulusal topluluk" ve "meslek zümreleri"ne göre temsil (yani aslında egemen sınıfın değişik gruplarının temsili) düşüncelerinin ardına gizlenmiştir. O, kendine özgü bir sosyal demagojiyle (anti-Semitizm, arasıra tefeci sermayeye yöneltilen saldırılar, parlamenter "gevezeler meyhanesi"ne beslenen öfke), küçük-burjuva kitlelerin, aydınların vb. hoşnutsuzluğunu sömüren bir yöntemdir.O, faşist mücadele birlikleri, faşist parti aygıtı ve faşist bürokrasiden oluşan kompakt, paralı bir hiyerarşi inşa ederek rüşvet dağıtma yöntemidir. Faşizm, aynı zamanda işçilerin en geri tabakalarının hoşnutsuzluğundan, sosyal-demokrasinin pasifliğinden vb. yararlanıp onları kendine kazanarak işçi sınıfı içine de sızmaya çalışır. Faşizmin ana görevi, işçi sınıfının devrimci öncüsünü, yani proletaryanın komünist kesimlerini ve onun önder kadrolarını yoketmektir. Sosyal demagoji, rüşvet ve aktif beyaz terör, ve dış politikada uç noktaya vardırılan emperyalist saldırganlığın içiçe geçmesi, faşizmin karakteristik çizgileridir. Burjuvazi için özellikle kritik olan zamanlarda, faşizm, anti-kapitalist lafıza başvurur, fakat iktidarını güven altında görür görmez, büyük sermayenin terörist diktatörlüğü olduğunu gittikçe daha açık gösterir ve yüzündeki anti-kapitalist maskeyi fırlatıp atar.

(Komünist Enternasyonal Programı, Bölüm II, Madde 3.)

Faşizmin Sınıf Karakteri

Yoldaşlar, iktidardaki faşizm, KEYK XIII. Plenumunun doğru bir şekilde karakterize ettiği gibi, *mali sermayenin en gerici, en şoven, en emperyalist unsurlarının açık terörist diktatörlüğüdür.*

Faşizmin en gerici türü *Alman tipi* faşizmdir. Sosyalizmle hiçbir ortak yanı olmamasına rağmen, kendine Nasyonal Sosyalizm adını verecek kadar küstahtır. Hitler faşizmi, salt burjuva-milliyetçiliği değildir. Vahşi bir şovenizmdir. Siyasi haydutluğun bir hükümet biçimidir, işçi sınıfına ve köylülüğün, küçük-burjuvazinin, aydınların devrimci unsurlarına karşı bir provokasyon ve işkence sistemidir. Ortaçağ barbarlığı ve vahşetidir, diğer halklara ve ülkelere karşı gemi azıya almış saldırganlıktır.

Alman faşizmi, *uluslararası karşı-devrimin hücum kıtası, emperyalist savaşın baş kundakçısı, tüm dünya emekçilerinin büyük anavatanı Sovyetler Birliği'ne karşı bir haçlı seferinin teşvikcisi rolünü* oynamaktadır.

Faşizm, örneğin Otto Bauer'in iddia etmiş olduğu gibi, güya "her iki sınıfın, proletaryanın ve burjuvazinin üstünde duran" bir devlet iktidarı biçimi değildir. İngiliz sosyalisti Brailsford'un açıkladığı gibi, "devlet makinesini ele geçirmiş olan isyankar küçük-burjuvazi" de değildir. Hayır, faşizm ne sınıflar üstünde duran bir iktidardır, ne de küçük-burjuvazi ya da lümpen proletaryanın mali sermaye üzerindeki iktidarı. Faşizm, mali sermayenin iktidarının ta kendisidir. İşçi sınıfıyla ve köylülüğün ve aydınların devrimci kesimiyle terörist hesaplaşmanın örgütlenmesidir. Dış siyasette faşizm, diğer halklara karşı hayvani bir kini işleyen, en kaba biçimiyle şovenizmdir.

Faşizmin bu gerçek karakteri özellikle güçlü bir şekilde vurgulanmalıdır, çünkü sosyal demagoji maskesi, faşizme, bir dizi ülkede bunalım tarafından yörüngelerinden atılan küçük-burjuva kitlelerin ve hatta, faşizmin gerçek sınıf karakterini, gerçek doğasını kavramış olsalardı, onun peşinden asla gitmeyecek olan proletaryanın en geri tabakalarının bazı kesimlerini bile kendi peşine takma olanağı vermiştir.

Faşizmin gelişmesi ve bizzat faşist diktatörlük, çeşitli ülkelerde, tarihsel, toplumsal ve ekonomik koşullara göre, sözkonusu ülkenin

ulusal özelliklerine ve uluslararası konumuna göre, *çeşitli biçimlere* bürünür. Bazı ülkelerde, her şeyden önce de faşizmin geniş bir kitle tabanına sahip olmadığı ve faşist burjuvazinin kampındaki tek tek gruplar arasında mücadelenin oldukça kızgın olduğu yerlerde, faşizm, derhal parlamentoyu tasfiye etmeye karar vermez, ve diğer burjuva partilerine ve sosyal-demokrasiye de belli bir yasallık bırakır. Egemen burjuvazinin *yakın* bir devrimin patlak vermesinden korktuğu başka ülkelerde faşizm, sınırsız siyasi tekelci egemenliğini ya hemen ya da terörü ve rakip parti ve gruplaşmalarla hesaplaşmayı gittikçe artırarak kurar. Bu, faşizmin, durumunun *özellikle* kötüye gittiği bir anda, kendi tabanını genişletme ve sınıfsal özünü değiştirmeden açık terörist diktatörlüğü parlamentarizmin kaba bir taklidiyle *birleştirme* girişiminde bulunmasını dıştalamaz.

Faşizmin iktidara gelişi, bir burjuva hükümetinin bir diğeriyle *basit bir yer değiştirmesi değildir,* bilakis, burjuvazinin sınıf egemenliğinin bir devlet biçiminin, burjuva demokrasisinin yerinin, başka bir biçim tarafından, açık terörist diktatörlük tarafından *alınmasıdır.* Bu farkın gözden kaçırılması, devrimci proletaryanın kent ve kırın geniş emekçi tabakalarını iktidarın faşistler tarafından ele geçirilmesi tehlikesine karşı mücadeleye seferber etmesini ve bizzat burjuvazinin kampında varolan çelişkilerden yararlanmasını engelleyecek ciddi bir hata olur. Ama en az bunun kadar ciddi ve tehlikeli bir hata da, *günümüzde burjuva-demokratik ülkelerde* faşist diktatörlüğü kurmak için burjuvazinin *artan gerici önlemlerinin,* emekçilerin demokratik özgürlüklerini bastıran, parlamentonun haklarını tahrif eden ve budayan, devrimci harekete karşı baskı önlemlerini artıran önlemlerin öneminin *küçümsenmesidir.*

Yoldaşlar, faşizmin iktidara gelişini, sanki mali sermayenin herhangi bir komitesinin şu ya da bu günde faşist diktatörlüğü kurma kararı almasıymış gibi basit ve düz bir şey olarak düşünmemek gerekir. Gerçekte faşizm, genel olarak eski burjuva partilerine ya da bu partilerin belli bir kesimine karşı, karşılıklı, bazen keskin bir mücadeleyle, Almanya, Avusturya ve başka ülkelerde gördüğümüz gibi, hatta bizzat faşist kamp içinde silahlı çatışmalara kadar varan mücadele sonucu iktidara gelir. Ama bütün bunlar, faşist diktatörlük kurulmadan önce, burjuva hükümetlerin genel olarak faşizmin iktidara gelmesini doğrudan

teşvik eden bir dizi hazırlık aşamasından geçmeleri ve bir dizi gerici önlemler almaları olgusunun önemini azaltmaz. Kim bu hazırlık aşamalarında burjuvazinin gerici önlemlerine ve gelişen faşizme karşı mücadele etmezse, *faşizmin zaferini engelleyecek durumda değildir, tersine onun zaferini kolaylaştırır.*

Sosyal-demokrasinin önderleri, faşizmin gerçek sınıf karakterini kitlelerden saklayıp gizlediler ve burjuvazinin gittikçe keskinleşen gerici önlemlerine karşı onları mücadeleye çağırmadılar. Faşist saldırının tayin edici anında, Almanya'da ve bir dizi diğer faşist ülkede emekçi kitlelerin önemli bir kesiminin faşizmde mali sermayenin kana susamış canavarını, en büyük düşmanlarını görmemelerinin, bu kitlelerin karşı koymaya hazır olmalarının *büyük tarihi sorumluluğu* onlardadır.

Faşizmin kitleler üzerindeki etkisinin kaynağı nedir? Faşizm, kitlelerin en *acil gereksinim ve taleplerine* demagojik bir tarzda seslendiği için onları kazanmayı başarır. Faşizm yalnızca kitleler içinde derin kök salmış önyargıları körüklemekle kalmaz, aynı zamanda onların en güzel duygularıyla, adalet anlayışlarıyla ve hatta devrimci gelenekleriyle de spekülasyon yapar. Alman faşistleri, büyük burjuvazinin bu uşakları ve sosyalizmin ölümcül düşmanları, kitlelerin karşısına niçin "sosyalistler" olarak çıkıyorlar ve iktidara gelişlerini "devrim" olarak gösteriyorlar? Çünkü, Almanya'nın geniş emekçi kitlelerinin yüreğinde yaşayan devrime olan inancı ve sosyalizm içgüdüsünü sömürmeye çalışıyorlar da ondan.

Faşizm, aşırı emperyalistlerin çıkarları doğrultusunda davranır, ama kitlelerin karşısına incinmiş ulusun koruyucusu maskesiyle çıkar ve örneğin "Versailles'e Hayır!" sloganıyla kitleleri peşinden sürükleyen Alman faşizminin yaptığı gibi, zedelenmiş ulusal duygulara seslenir.

Faşizm, kitlelerin sınırsız sömürülmesini hedefler, ama onlara, kurnazca düşünülmüş bir anti-kapitalist demagojiyle yaklaşır, emekçilerin haydut burjuvaziye, bankalara, tröstlere ve finans kodamanlarına karşı derin nefretinden yararlanır ve siyasi bakımdan olgun olmayan kitlelere o an için en çekici gelen sloganları ortaya atar: Almanya'da "Toplumun çıkarı bireysel çıkardan üstündür"; İtalya'da — "Devletimiz kapitalist değil, korporatif bir devlettir"; Japonya'da—

"Sömürüsüz bir Japonya için"; Birleşik Devletler'de — "Zenginliği paylaşalım" vb.

Faşizm, halkı en rüşvetçi, en satılık unsurların eline teslim eder, ama onların karşısına "dürüst ve rüşvet yemeyen bir hükümet" talebiyle çıkar. Kitlelerin burjuva-demokratik hükümetler karşısında uğradığı derin hayal kırıklığı üzerine spekülasyon yapan faşizm, görünürde rüşvetten öfke duyar (örneğin, Almanya'da Barmat ve Sklarek skandalları, Fransa'da Staviski skandalı ve bir dizi başkaları).

Faşizm, burjuvazinin en gerici kesimlerinin çıkarları doğrultusunda, hayal kırıklığına uğramış, eski burjuva partilerine sırt çeviren kitleleri tuzağa düşürür. Ama o, burjuva hükümetlerine karşı *saldırılarının şiddetiyle* ve eski burjuva partilerine karşı uzlaşmaz tutumuyla da bu kitleleri etkiler.

Kinizmi ve yalancılığıyla burjuva gericiliğinin tüm diğer türlerini gölgede bırakan *faşizm,* demagojisini her ülkenin ulusal özelliklerine, evet bir ve aynı ülkedeki çeşitli sosyal katmanların özelliklerine bile *uydurur.* Sefaletten, işsizlikten ve yaşam güvencelerinin olmayışından ümitsizliğe kapılan küçük-burjuva kitleleri, hatta işçilerin bir kesimi bile, faşizmin sosyal ve şovenist demagojisinin kurbanı olurlar.

Faşizm, proletaryanın devrimci hareketine karşı, mayalanma içindeki halk kitlelerine karşı *saldırının partisi* olarak iktidara gelir, ama iktidara gelişini "tüm ulus" adına ve "ulusun kurtuluşu" uğruna burjuvaziye karşı "devrimci" bir hareket olarak gösterir (Mussolini'nin Roma'ya "yürüyüşü"nü, Pilsudski'nin Varşova'ya "yürüyüşü"nü, Hitler'in Almanya'daki nasyonal-sosyalist "devrim"ini vb. anımsayınız).

Ama faşizm, yüzüne hangi maskeyi geçirirse geçirsin, hangi biçimde ortaya çıkarsa çıksın, iktidarı hangi yollardan ele geçirirse geçirsin:

faşizm, sermayenin emekçi kitlelere karşı en vahşi saldırısıdır;

faşizm, gemi azıya almış şovenizm ve yağma savaşıdır;

faşizm, azgın gericilik ve karşı-devrimdir;

faşizm, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin en kötü düşmanıdır!

(*Dimitrov,* Komünist Enternasyonal VII. Dünya Kongresine Rapor, 1935. "Faşizme Karşı İşçi Sınıfı", s. 6-12 SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, 1935.)

C — Faşizm Vahşi Ama Kof Bir Güçtür

Burjuvazinin faşist diktatörlüğü vahşi, ama kof bir güçtür.

Faşist diktatörlüğün kof bir diktatörlük olmasının başlıca nedenleri nelerdir?

Burjuvazi kampındaki görüş ayrılıklarını ve karşıtlıkları aşmaya koyulan faşizm, bu karşıtlıkları daha da keskinleştirir. Faşizm, kendi siyasi tekelini kurmaya çalışır ve diğer siyasi partileri şiddet yoluyla ortadan kaldırır. Ama, kapitalist sistemin ve çeşitli sınıfların varlığı ve sınıf karşıtlıklarının keskinleşmesi, faşizmin siyasi tekelinin kaçınılmaz olarak sarsılmasına ve yıkılmasına yolaçar. Proletarya diktatörlüğünün yine bir tekel parti tarafından gerçekleştirildiği, ama bu siyasi tekelin milyonlarca emekçinin çıkarlarına tekabül ettiği ve gittikçe daha çok sınıfsız bir toplumun inşasına dayandığı Sovyetler ülkesi değildir bu. Faşist bir ülkede faşistlerin partisi, tekelini uzun süre ayakta tutamaz, çünkü sınıfların ve sınıf karşıtlıklarının ortadan kaldırılması görevini önüne koyamaz. Burjuva partilerin legal varlığına son verir, ama onların bir kısmı illegal olarak varlığını sürdürür. Komünist Partisi ise illegal koşullarda da ilerler, çelikleşir ve faşist diktatörlüğe karşı proletaryanın mücadelesini yönetir. Böylece sınıf karşıtlıklarının darbeleri altında faşizmin siyasi tekeli parçalanmak zorundadır.

Faşist diktatörlüğün kof olmasının bir diğer nedeni de, faşizmin anti-kapitalist demagojisiyle tekelci burjuvazinin haydutça zenginleşme siyaseti arasındaki karşıtlığın, faşizmin sınıf özünün teşhirini kolaylaştırması ve onun kitle tabanının sarsılmasına ve daralmasına yolaçmasıdır.

Ayrıca faşizmin zaferi, kitlelerde derin bir kin ve öfke uyandırır,

devrimcileşmelerini hızlandırır ve prolataryanın faşizme karşı birleşik cephesine güçlü bir itilim verir.

Ekonomik milliyetçilik (otarki) siyaseti ve savaş hazırlığı için ulusal gelirin büyük bir kısmına el koyması sonucu faşizm, tüm ülke ekonomisini sarsar ve kapitalist devletler arasındaki ekonomik savaşı keskinleştirir. Burjuvazi içinde ortaya çıkan anlaşmazlıklara, keskin ve hatta kanlı çarpışmalar karakteri verir ve bu, halkın gözünde faşist devlet iktidarının yıkılmazlığı düşüncesini sarsar. Geçen yılın 30 Haziran'ında olduğu gibi, kendi öz yandaşlarını katleden bir devlet iktidarı, faşist burjuvazinin diğer bir kesiminin ona karşı elde silah savaştığı bir faşist devlet iktidarı (Avusturya'da nasyonal-sosyalist darbe; tek tek faşist grupların, Polonya, Bulgaristan, Finlandiya ve diğer ülkelerdeki faşist hükümetlere karşı keskin saldırıları), —böyle bir devlet iktidarı, geniş küçük-burjuva kitlelerin gözünde otoritesini uzun süre ayakta tutamaz.

İşçi sınıfı, burjuvazinin kampındaki karşıtlıklardan ve anlaşmazlıklardan yararlanmayı bilmek zorundadır, ama faşizmin kendi kendini tüketeceği hayaline de kapılmamalıdır. Faşizm otomatikman çökmeyecektir. Yalnızca işçi sınıfının devrimci faaliyeti, burjuvazinin kampında kaçınılmaz olarak ortaya çıkan anlaşmazlıklardan faşist diktatörlüğün sarsılması ve onun devrilmesi için yararlanmaya yardımcı olacaktır.

Burjuva demokrasisinin kalıntılarını tasfiye ederek, açık şiddeti hükümet etme sistemi haline getirerek, faşizm, emekçi kitlelerin gözünde demokratik hayalleri ve kanun otoritesini sarsar. Özellikle işçilerin elde silah faşizme karşı savaşmış oldukları örneğin Avusturya ve İspanya gibi ülkelerde durum böyledir. Avusturya'da Schutzbund ve komünistlerin kahramanca mücadelesi, yenilgiye uğramasına rağmen, faşist diktatörlüğün gücünü ta baştan sarsmıştır. İspanya'da burjuvazi, emekçilerin ağzını faşizmle kapamayı başaramamıştır. Avusturya ve İspanya'daki silahlı mücadeleleler, gittikçe daha geniş işçi kitlelerinin devrimci sınıf mücadelesinin zorunluluğunu görmelerine yolaçmıştır.

Ancak II. Enternasyonal'in en eski teorisyeni Karl Kautsky gibi, böylesi görülmedik darkafalı ve burjuvazinin uşağı olan kimseler, emekçilere zılgıt çekerek, onlar Avusturya ve İspanya'da silaha

sarılmamalıydı diyebilir. Eğer bu ülkelerin işçi sınıfı Kautsky'nin hainee öğütlerini kendine kılavuz edinseydi, Avusturya ve İspanya'da işçi hareketinin hali şimdi nice olurdu? İşçi sınıfı saflarında derin bir moral çöküntüsü ortaya çıkardı.

> *"Halklar boşuna içsavaş okulundan geçmezler —diyor Lenin—. Bu zor bir okuldur, ve onun tam programına* ***kaçınılmaz olarak*** *karşı-devrimin zaferleri, acımasız gericilerin kudurganlığı, eski iktidarın isyancılara karşı vahşi intikam eylemleri vb. de dahildir. Ama halkların bu eziyetli okuldan geçmelerinden ancak iliğine kadar ukala olanlar ve akıl yoksunu mumyalar sızlanabilirler: bu okul, ezilen sınıflara içsavaşı yürütmeyi öğretir, devrimde zafer kazanmayı öğretir. Modern köle kitlelerinde, ezilmiş, uyuşuk ve bilgisiz kölelerin ezelden beri içlerinde taşıdıkları, ve kölece aşağılanmalarının bilincine varmış olan köleleri en büyük tarihsel kahramanlıklara götüren nefreti depo eder."**

Faşizmin Almanya'daki zaferi, bilindiği gibi, Avsuturya'da Dullfuß provokasyonuna, İspanya'daki kitlelerin devrimci kazanımlarına karşı yeni karşı-devrimci saldırılara ve Polonya'da anayasanın faşist reformlarla değiştirilmesine yolaçan ve Fransa'da faşistlerin silahlı birliklerini 1934 Şubat'ında bir devlet darbesi girişiminde bulunmaya cesaretlendiren yeni bir faşist saldırı dalgasını beraberinde getirmiştir. Ama bu zafer ve faşist diktatörlüğün kudurganlığı, faşizme karşı proleter birleşik cephenin uluslararası çapta bir karşı-hareketine neden olmuştur. Faşizmin işçi sınıfına karşı genel saldırısının işareti olan Reichstag'm kundaklanması, sendikaların ve diğer işçi örgütlerinin yağma ve talan edilmesi, işkence altındaki anti-faşistlerin faşist kışlaların ve toplama kamplarının mahzenlerinden yükselen çığlıkları, komünistlerin saldıran faşizme karşı ortak mücadele önerilerini reddeden Alman sosyal-demokrasisinin önderlerinin gerici bölücü eylemlerinin neye yolaçtığını kitlelere açıkça gösteriyor, ve onları faşizmi devirmek için işçi sınıfının tüm güçlerinin birleşmesinin zorunluluğuna ikna ediyor.

---

* ***Lenin.*** Tüm Eserler, cilt XII, s. 389.

Hitler'in zaferi, Fransa'da da işçi sınıfının faşizme karşı birleşik cephesini kurmak için güçlü bir itilim verdi. Hitler'in zaferi, işçilerin yalnızca Alman işçilerinin kaderinden korkmalarına neden olmadı, yalnızca Alman sınıf kardeşlerinin cellatlarına karşı kinlerini artırmakla kalmadı, bilakis Almanya işçi sınıfının başına gelenlere kendi ülkelerinde hiçbir şekilde izin vermeme konusundaki kararlılıklarını da artırdı.

Tüm kapitalist ülkelerde birleşik cepheye doğru şiddetli arzu, yenilginin derslerinin boşa gitmemiş olduğunu göstermektedir. İşçi sınıfı *yeni bir tarzda* davranmaya başlamaktadır. Birleşik cephenin örgütlenmesinde Komünist Partisi'nin inisiyatifi ve komünistlerin, devrimci işçilerin faşizme karşı mücadeledeki sonsuz fedakarlıkları, Komünist Enternasyonal'in saygınlığının eşsiz bir şekilde artmasına yolaçmıştır. Aynı zamanda II. Enternasyonal içinde derin bir bunalım gelişmektedir, [bu bunalım —ÇN] Almanya Sosyal-Demokrat Partisi'nin iflasından sonra açıkça ortaya çıkmış ve keskinleşmiştir. Sosyal-demokrat işçiler tüm dehşet ve barbarlığıyla faşist Almanya'nın, son tahlilde, *burjuvaziyle işbirliği sosyal-demokrat siyasetinin* bir *sonucu* olduğunu gittikçe daha açık bir şekilde görebilmektedirler. Bu kitleler, Alman sosyal-demokrasisinin önderlerinin proletaryayı götürdüğü yoldan bir daha geçilmemesi gerektiğini gittikçe daha iyi anlamaktadırlar. II. Enternasyonal saflarında bugünkü gibi bir zihinsel karışıklık şimdiye kadar hiç görülmemişti. Tüm sosyal-demokrat partiler içinde bir farklılaşma yaşanmaktadır. Onların saflarında iki *ana kamp* ortaya çıkmaktadır: sosyal-demokrasinin burjuvaziyle blokunu her türlü *yolla korumaya çalışan ve komünistlerle birleşik cepheyi öfkeyle reddeden gerici unsurların varolan kampının yanısıra, burjuvaziyle işbirliği siyasetinin doğruluğundan kuşku duyan, komünistlerle bir birleşik cephenin oluşturulmasından yana olan ve gittikçe daha büyük ölçüde devrimci sınıf mücadelesi bakış açısına geçmeye başlayan devrimci unsurların kampı oluşmaya başlıyor.*

Yani, kapitalist sistemin çöküşünün sonucu olarak ortaya çıkan faşizm, son tahlilde, onun *daha da çöküşünün* etkeni olmaktadır. Marksizmi, işçi sınıfının devrimci hareketini tırpanlanma yükümlülüğünü üstlenen faşizm, böylece, yaşamın ve sınıf mücadelesinin diyalektiği sonucu, kendi mezar kazıcısı, kapitalizmin

mezar kazıcısı olacak *güçlerin* daha da *gelişmesine* yolaçıyor.

(*Dimotrov*, Komünist Enternasyonal VII. Dünya Kongresi'ne Rapor, 1935. "Faşizme Karşı İşçi Sınıfı" s. 25-31 SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, 1935.)

D — Komünistlerin Burjuva Demokrasisi Karşısında Konumları

Lenski yoldaş konuşmasında, faşizmin emekçilerin haklarına saldırısına karşı kitleleri seferber eden Polonya partisinde, "kitleler arasında demokratik hayaller yaratmamak için, demokratik taleplerin olumlu bir formülasyonundan yine de korku duyulduğunu" belirtti. Demokratik taleplerin olumlu bir formülasyonundan şu ya da bu biçimde böylesine korku duyan, yalnızca Polonya partisi değildir.

Bu korku nerden geliyor, yoldaşlar? Burjuva demokrasisine karşı tutum sorununun doğru olmayan, diyalektik olmayan bir biçimde ele alınmasından kaynaklanıyor. Biz komünistler, kapitalist ülkelerde burjuva demokrasisinin son kalıntılarının tasfiye edilmekte olduğu şu sırada, VII. Sovyet Kongresi'nin kararıyla, eşit doğrudan ve gizli oyla yapılan seçimlerin ilan edildiği Sovyetler Birliği'nde büyük deneyimini proletarya diktatörlüğünün sağlamış olduğu Sovyet demokrasisinin yılmaz savunucularıyız. Bu Sovyet demokrasisi, proleter devrimin zaferini, üretim araçları üzerindeki özel mülkiyetin toplumsal mülkiyete dönüştürülmesini ve halkın büyük çoğunluğunun sosyalizm yoluna geçişini önşart koşar. Bu demokrasi değişmez bir biçim oluşturmaz, sosyalist inşanın, sınıfsız toplumu yaratmanın ve ekonomide ve insan bilincinde kapitalizmin kalıntılarını aşmanın başarılarının devamıyla birlikte gelişir ve gelişecektir de.

Ama bugün, kapitalizm koşulları altında yaşayan milyonlarca emekçi, burjuvazinin egemenliğinin çeşitli ülkelerde büründüğü *biçimlere* karşı alacakları tutumu saptamak zorundadır. Biz anarşist değiliz, ve verili bir ülkede hangi siyasi rejimin olduğu konusunda kesinlikle kayıtsız değiliz: aşırı ölçüde budanmış burjuva hak ve özgürlükleriyle de olsa, burjuva demokrasisi biçiminde bir burjuva diktatörlüğü mü, yoksa açık, faşist biçimiyle bir burjuva diktatörlüğü mü? Sovyet demokrasisinin yandaşları *olarak bizler, işçi sınıfının uzun*

yıllar süren çetin mücadelelerde elde ettiği demokratik kazanımların her bir parçasını savunacağız, ve bunları genişletmek için kararlılıkla mücadele edeceğiz.

İngiliz işçi sınıfı, grev hakkını, Trade Union'larının legal olarak varlığını, toplantı ve basın özgürlüğünü, oy hakkının yaygınlaştırılmasını vb. elde edinceye dek nice kurbanlar vermiştir! 19. yüzyılda Fransa'da, sömürücülere karşı mücadele etmek üzere güçlerini örgütleme temel haklarını ve yasal olanaklarını elde etmek uğruna devrimci mücadelelerde nice onbinlerce işçi can vermiştir! Tüm ülkelerin proletaryası, burjuva-demokratik özgürlükleri elde etmek için çok kan akıtmıştır ve açıktır ki, o, bunları korumak için tüm gücüyle mücadele edecektir.

Bizim burjuva demokrasisine karşı tutumumuz, tüm koşullar altında aynı kalmaz. Örneğin Ekim Devrimi sırasında Rus Bolşevikleri, burjuva demokrasisini savunma bayrağı altında proletarya diktatörlüğünün kurulmasına karşı çıkan tüm siyasi partilere karşı bir ölüm-kalım mücadelesi vermişlerdir. Bolşevikler bu partilere karşı mücadele ettiler, çünkü o zamanlar burjuva demokrasisi bayrağı, proletaryanın zaferine karşı tüm karşı-devrimci güçlerin seferberlik bayrağı haline gelmişti. Bugün kapitalist ülkelerde durum değişiktir. Bugün faşist karşı-devrim, burjuva demokrasisine saldırmaktadır ve emekçilerin en barbarca sömürüldüğü ve boyunduruk altına alındığı bir rejimi kurmaya çalışmaktadır. Bugün emekçi kitleler bir dizi kapitalist ülkede, proletarya diktatörlüğüyle burjuva demokrasisi arasında değil, burjuva demokrasisiyle faşizm arasında *somut* bir seçim yapmak zorundadırlar.

Ayrıca bugünkü durum, örneğin kapitalizmin istikrarı dönemindeki durumdan farklıdır. O zamanlar, bugünkü gibi böylesine güncel bir faşist tehlike yoktu. O zamanlar devrimci işçilerin karşısında, bir dizi ülkede, burjuva demokrasisi biçimindeki burjuva diktatörlüğü vardı ve onlar saldırılarını onun üzerinde yoğunlaştırıyorlardı. Almanya'da Weimar Cumhuriyeti'ne karşı, bir cumhuriyet olduğu için değil, özellikle 1918-1920 ve 1923 yıllarında proletaryanın devrimci hareketini ezen bir burjuva cumhuriyeti olduğu için savaştılar.

Ama komünistler, faşist hareket uç vermeye başladığında,

örneğin 1932'de Almanya'da faşistler yüzbinlerce SA'cıyı işçi sınıfına karşı örgütleyip silahlandırırken, aynı tavrı takınabilirler miydi? Elbette hayır. Bir dizi ülkede, ve özelde de Almanya'da komünistlerin hatası, meydana gelen değişiklikleri hesaba katmayıp, tersine, birkaç yıl önce, özellikle de proletarya diktatörlüğü uğruna mücadelenin güncel bir karakter taşıdığı ve 1918-1920'deki gibi tüm Alman karşı-devriminin Weimar Cumhuriyeti etrafında toplandığı sırada doğru olan şiarları yinelemeye ve aynı taktik pozisyonlarda inat etmeye devam etmeleridir.

Ve bugün bile saflarımızda görülen, olumlu demokratik taleplerin ortaya atılmasından korku duyulması, sadece yoldaşlarımızın böylesine önemli taktik sorunlarda Marksist-Leninist yöntemin uygulanmasını henüz ne kadar az kavramış olduklarını kanıtlamaktadır. Bazıları, demokratik haklar uğruna mücadelenin, işçileri proletarya diktatörlüğü uğruna mücadeleden saptırabileceğini söylüyorlar. Lenin'in bu konuya ilişkin olarak söylemiş olduklarını anımsamak yararsız olmayacaktır:

> *"Demokrasi uğruna mücadelenin proletaryayı sosyalist devrimden saptıracağını ya da sosyalist devrimi arka plana iteceğini, onu kararlacağını vb. sanmak temel bir yanlış olur. Tam tersi, nasıl ki tam demokrasiyi gerçekleştirmeyen muzaffer bir sosyalizm mümkün değilse, demokrasi uğruna çok yönlü, tutarlı ve devrimci bir mücadele yürütmeyen proletarya da kendini burjuvazi üzerinde zafere hazırlayamaz."**

Tüm yoldaşlarımız bu sözleri kafalarına iyice yerleştirmelidirler ve işçi sınıfının temel haklarının savunulması uğruna küçük hareketlerden, tarihte büyük devrimlerin doğmuş olduğunu gözönüne almalıdırlar. Ama demokratik haklar uğruna mücadeleyi, işçi sınıfının sosyalizm uğruna mücadalesiyle birleştirmeyi bilmek için, herşeyden önce, kendimizi burjuva demokrasisinin savunulması sorununu şematik olarak ele almaktan kurtarmak zorundayız.

(*Dimitrov*, Komünist Enternasyonal VII. Dünya Kongresi'ne Raporuna Sonsöz, 1935. "Faşizme Karşı İşçi Sınıfı", s. 133-136 SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, 1935.)

** Lenin, Tüm Eserler, cilt XIX, s.40.*

II — PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ VE EN ÖNEMLİ ÜÇ YANI

1 — Proletarya Diktatörlüğünün Tarihsel Zorunluluğu

"... Kapitalist toplumla komünist toplum arasında, birinin diğerine devrimci dönüşüm dönemi vardır. Buna bir de siyasi geçiş dönemi tekabül eder ki, bunun devleti, *proletaryanın devrimci diktatörlüğünden* başka birşey olamaz." (Marx, Gotha Programının Eleştirisi.)

Å— Proleter Devrimin Bir Aleti Olarak Proletarya Diktatörlüğüne İlişkin Marksist-Leninist Öğreti Üzerine Stalin Yoldaş

Proletarya diktatörlüğü sorunu, herşeyden önce proleter devrimin temel içeriği sorunudur. Proleter devrim, bu devrimin hareketi, kapsamı ve başarıları ancak proletarya diktatörlüğü ile ete-kemiğe bürünür. Proletarya diktatörlüğü, proleter devrimin aleti, organı, onun en önemli üssüdür; birinci olarak, devrilen sömürücülerin direnişini bastırmak ve kendi kazanımlarını sağlamlaştırmak, ikinci olarak proleter devrimi sonuna dek götürmek, devrimi sosyalizmin tam zaferine kadar götürmek için oluşturulmuştur. Devrim, proletarya diktatörlüğü olmaksızın da, burjuvaziyi yenebilir ve onun iktidarını devirebilir. Ama devrim,

gelişmesinin belli bir aşamasında, en önemli dayanağı olarak proletarya diktatörlüğü biçiminde özel bir organ yaratmazsa, burjuvazinin direncini kıramaz, zaferi koruyamaz ve sosyalizmin kesin zaferine doğru ilerleyemez.

"Her devrimin temel sorunu, iktidar sorunudur." *(Lenin.)* Bu, iktidarı almakla, iktidarı ele geçirmekle meselenin hallolduğu mu demektir? Hayır, kesinlikle değil. İktidarın ele geçirilmesi, yalnızca başlangıçtır. Bir ülkede devrilmiş olan burjuvazi, birçok nedenden ötürü uzun bir zaman kendisini devirmiş olan proletaryadan daha güçlü kalır. Bundan dolayı, en önemli şey, iktidarı korumak, sağlamlaştırmak, yenilmez hale getirmektir. Bu hedefe varmak için ne gereklidir? Bunun için en azından "zaferin ertesi günü" proletarya diktatörlüğünün önünde duran üç ana görevi yerine getirmek gereklidir:

a) Devrim tarafından devrilmiş ve mülksüzleştirilmiş olan büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin direnişini kırmak, onların sermayenin iktidarını yeniden kurma girişimlerini başarısızlığa uğratmak;

b) tüm emekçileri proletaryanın çevresinde birleştirecek şekilde inşayı örgütlendirmek ve bu çalışmayı sınıfların tasfiyesini, ortadan kaldırılmasını hazırlayacak yönde yürütmek;

c) devrimi silahlandırmak, dış düşmanlara karşı mücadele amacıyla, emperyalizme karşı mücadele amacıyla devrim ordusunu örgütlemek.

Proletarya diktatörlüğü, bu görevleri yerine getirmek, bu görevlerin üstesinden gelmek için gereklidir.

> *"Kapitalizmden komünizme geçiş", der Lenin, "tüm bir tarihsel dönemi kapsar. Bu dönem kapanmadığı müddetçe, sömürücüler kaçınılmaz olarak bir restorasyon umudu beslerler, ve bu* ***umut*** *restorasyon* ***denemelerine*** *dönüşür. İlk ciddi yenilgiden sonra, yenilgiyi hiç beklemeyen ve buna inanmayan, böyle bir düşünceye izin bile vermeyen sömürücüler, yoksun bırakıldıkları 'cennet'i yeniden elde etmek için, geçmişte o kadar tatlı bir hayat süren ve şimdi 'aşağılık ayaktakımı' tarafından yıkıma ve sefalete (ya da 'sıradan' işlere...) mahkûm edilen aileleri için, on kat enerji ile, şiddetli bir tutkuyla, yüz kat*

artmış bir kinle savaşa atılırlar. Ve kapitalist sömürücüleri, artları sıra, küçük-burjuvazinin büyük kitlesi izler; o küçük-burjuvazi ki, bütün ülkelerde onlarca yıllık tarihsel deneyimlerin tanık olduğu gibi, yalpalar ve bocalar, gün olur, proletaryayı izler, gün olur, devrimin güçlüklerinden korkar, işçilerin ilk yenilgisinden ya da yarım yenilgisinden paniğe kapılır, sinirleri bozulur, oradan oraya koşuşturur, ağlamaklı olur, bir kamptan ötekine geçer" (bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 233).

Burjuvazinin restorasyon denemelerine girişmek için nedenleri vardır, çünkü o, devrilmesinden sonra hala uzun bir süre, kendisini deviren proletaryadan daha güçlü olarak kalır.

*"Eğer sömürücüler yalnızca bir tek ülkede yenilgiye uğratıldıysa", der Lenin, "-ve bu doğal olarak tipik durumdur, çünkü bir dizi ülkede eşzamanlı bir devrim ender bir rastlantıdır-, **hâlâ** onlar sömürülenlerden **daha güçlü** olarak kalırlar" (aynı yerde, s. 232, Rusça).*

Devrilmiş burjuvazinin gücü nerede yatmaktadır?

Birincisi, "uluslararası sermayenin gücünde, burjuvazinin uluslararası bağlantılarının güç ve sağlamlığında" (bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 7).

İkincisi, "devrimden sonra uzun bir süre sömürücülerin kaçınılmaz olarak bir dizi muazzam gerçek avantajları ellerinde bulundurmasında: hâlâ paraları vardır (paranın derhal ortadan kaldırılması mümkün değildir), bir miktar, çoğu zaman önemli miktarda taşınabilir servet, ilişkiler, örgüt ve yönetme alışkanlıkları, yönetmenin tüm sırlarının (âdetler, yöntemler, araçlar ve olanaklar) bilgisi ellerinde kalır, daha yüksek eğitime sahiptirler, (burjuva tarzda yaşayan ve düşünen) yüksek teknik personelle yakın ilişki içindedirler, askerlik sanatında karşılaştırılamayacak derecede büyük deneyimleri vardır (bu çok önemlidir) ve saire, ve saire." (Bkz. 4.baskı, cilt 28, s. 232.)

*Üçüncüsü, **"alışkanlığın gücünde, küçük üretimin** kuvvetinde. Çünkü ne yazık ki, dünyada hala çok, pekçok küçük üretim vardır; küçük üretim ise ama sürekli olarak, her gün, her saat, kendiliğinden ve kitlesel çapta kapitalizmi ve burjuvaziyi*

doğurur" ....çünkü "sınıfları ortadan kaldırmak yalnızca büyük toprak sahiplerini ve kapitalistleri sürüp atmak değildir —biz bunu göreli kolay bir şekilde yaptık—, bu aynı zamanda ***küçük meta üreticilerini de ortadan kaldırmak demektir, ama bunlar sürülüp atılamazlar,*** *ya da ezilemezler; bunlarla* ***geçinmesini bilmek zorundayız,*** *bunlar ancak çok uzun, yavaş, özenli bir örgütleme çalışmasıyla yeniden kalıba dökülebilir ve yeniden eğitilebilir (ve bunları yapmak zorundayız)." (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 7/8 ve 26/27.)*

İşte bu yüzden Lenin şöyle der:

"Proletarya diktatörlüğü, devrilmesiyle birlikte direnişi ***on kat artan daha güçlü*** *düşmana, burjuvaziye karşı yeni sınıfın en özverili ve en acımasız savaşıdır."*

"Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı inatçı bir mücadele, kanlı ve kansız, şiddetli ve barışçıl, askeri ve iktisadi, eğitsel ve yönetsel bir mücadeledir." (Aynı yerde, s. 7 ve 27, Rusça.)

Kanıtlamaya gerek yoktur ki, bu görevlerin kısa zamanda yerine getirilmesi, tüm bunların birkaç yıl içinde gerçekleştirilmesi olanaksız birşeydir. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğü, kapitalizmden komünizme geçiş, çabucak geçip giden, bir dizi "süper devrimci" edimleri ve kararnameleri olan bir dönem olarak değil; tam tersine, içsavaşlarla ve dış çarpışmalarla, inatçı örgütsel çalışma ve iktisadi inşa, saldırılar ve geri çekilmeler, zaferler ve yenilgiler ile dolu tüm bir tarihsel dönem olarak görülmelidir. Bu tarihsel dönem, yalnızca sosyalizmin kesin zaferinin iktisadi ve kültürel önkoşullarını yaratmak için değil, tam tersine aynı zamanda proletaryaya, birincisi, ülkeyi yönetme yeteneğinde olan güç olarak kendi kendini eğitmesi ve çelikleştirmesi, ve ikincisi, küçük-burjuva katmanları, sosyalist üretimin örgütlenmesini sağlama alan bir doğrultuda yeniden eğitmesi ve yeniden kalıba dökmesi olanağını da vermek için zorunludur.

"Sizler", diyordu Marx, işçilere, "15, 20, 50 yıl içsavaşlar ve uluslararası çatışmalardan geçeceksiniz, yalnızca varolan koşulları değiştirmek için değil, fakat aynı zamanda kendinizi değiştirmek ve kendinizi siyasi iktidara yetenekli kılmak için de"

*(bkz. **Karl Marx/Friedrich Engels**, Eserler, cilt VIII, s. 506).*

Marx'ın düşüncesini devam ettiren ve daha da geliştiren Lenin şöyle yazıyor:

> *"Proletarya diktatörlüğü altında, milyonlarca köylüyü ve küçük üreticiyi, yüzbinlerce hizmetliyi, memuru, burjuva aydınlarını yeniden eğitmek ve onların hepsini proletarya devletine ve proletaryanın önderliğine tabi kılmak, onlardaki burjuva alışkanlık ve geleneklerin üstesinden gelmek gerekecektir", aynı şekilde "çetin mücadeleler içinde, proletarya diktatörlüğünün zemini üzerinde, kendi küçük-burjuva önyargılarından bir darbede, bir mucizeyle, Meryem Ana'nın ricasıyla, bir sloganla, bir kararla, bir emirnameyle kurtulmayan, tam tersine ancak küçük-burjuvazinin kitlesel etkisine karşı uzun ve çetin kitle mücadeleleriyle kurtarabilecek olan proleterlerin kendilerini de yeniden eğitmek" gerekli olacaktır (bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 95/96 ve 94).*

(*Stalin*, "Leninizmin Temelleri Üzerine", 1924 Leninizmin Sorunları, cilt I, s. 42-45; Türkçesi için bkz. J.V. Stalin, Eserler, cilt VI, s. 110-114, İnter Yayınları.)

B — Kapitalizmden Komünizme Geçişin Tarihsel Zorunlu Aşaması Olarak Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Marx ve Lenin

Bu yılın 22 Haziran tarihli gazetenizin edebiyat sayfasında, beni, *işçi sınıflarının egemenliğini ve diktatörlüğünü* savunmakla suçluyorsunuz, bana karşı ise *bir bütün olarak sınıf farklılıklarının ortadan kaldırılmasının* geçerli olduğunu söylüyorsunuz. Bu düzeltmeyi anlamıyorum.

Oysa "Komünist Partisi Manifestosu"nun (1848 Şubat Devriminden önce yayınlanmıştır) 16. sayfasında şöyle dendiğini siz de pekala biliyorsunuz: "Proletarya, burjuvaziye karşı mücadelede zorunlu olarak bir sınıf halinde birleşip, bir devrimle kendini egemen sınıf haline getirdiğinde ve egemen sınıf olarak zorla eski üretim ilişkilerini

ortadan kaldırdığında, bu üretim ilişkileriyle birlikte bir bütün olarak sınıf karşıtlıklarına, sınıflara ve dolayısıyla da bir sınıf olarak kendi egemenliğine son verir."

Siz de bilirsiniz ki, 1848 Şubat'ında önce Proudhon'a karşı "Misere de la philosophie"de aynı görüşü savunmuşumdur.

Neue Rheinische Zeitung, cilt 3, sayfa 32'deki eleştirdiğiniz makalede ayrıca şöyle denmektedir: "Bu sosyalizm (yani komünizm), devrimin sürekliliğinin ifadesidir; tüm sınıf farklılıklarının, bunların dayandığı tüm üretim ilişkilerinin, bu üretim ilişkilerine tekabül eden tüm toplumsal ilişkilerin ortadan kaldırılması ve bu toplumsal ilişkilerden kaynaklanan tüm düşüncelerin yıkılması için zorunlu bir geçiş noktası olan proletarya diktatörlüğüdür."

(*Marx.* "Açıklama. 'Neue Deutsche Zeitung' Redaktörüne!" 1850.)

1907 yılında Mehring, "Neue Zeit"ta (XXV/2, s. 164), Marx'ın Weydemeyer'e 5 Mart 1852 tarihli bir mektubundan alıntılar yayınladı. Bu mektupta, diğer şeylerin yanısıra, şu dikkate değer düşünce bulunmaktadır:

> *"Kendime gelince, ne modern toplumdaki sınıfların varlığını, ne de aralarındaki mücadeleyi keşfetme şerefi bana ait değildir. Burjuva tarihçileri, benden çok önce, bu sınıflar mücadelesinin tarihsel gelişimini, burjuva ekonomistler de sınıfların ekonomik anatomisini ortaya koymuşlardır. Benim yeni olarak yaptığım: 1. **sınıfların varlığının,** sadece, **üretimin belirli tarihsel gelişme aşamalarına** bağlı olduğunu; 2. sınıf mücadelesinin zorunlu olarak proletarya diktatörlüğüne götürdüğünü; 3. bu diktatörlüğün kendisinin, sadece, **bütün sınıfların ortadan kalkmasına** ve **sınıfsız bir toplum**a geçişi oluşturduğunu kanıtlamaktı."*

Bu sözlerle Marx, hayranlık verici bir çarpıcılıkla, birincisi, kendi öğretisinin, burjuvazinin önde gelen ve en derin düşünürlerinin öğretilerinden ana ve temel farkını ve ikincisi, kendi devlet öğretisinin özünü ifade etmeyi başarmıştır.

Marx'ın öğretisinde özsel olan sınıf mücadelesiymiş. Bu sık sık yazılmakta ve söylenmektedir. Ama bu doğru değildir. Ve bu yanlışlıktan Marksizme adım başı oportünist halt etme

[Verballhornung— ÇN], onu burjuvazi için kabul edilebilir kılma doğrultusunda tahrif etme sonucu çıkmaktadır. Çünkü sınıf mücadalesi öğretisi Marx tarafından *değil,* ondan *önce* burjuvazi tarafından ortaya konmuştur ve o, genel olarak, burjuvazi için *kabul edilebilir* birşeydir. *Yalnızca* sınıf mücadelesini kabul eden biri henüz Marksist değildir, henüz burjuvaca düşünmenin ve burjuva siyasetinin sınırları içinde biri olabilir. Marksizmi sınıf mücadelesi öğretisiyle sınırlamak, onu budamak, bozmak, burjuvazi için kabul edilebilir bir şeye indirgemek demektir. Ancak sınıf mücadelesinin kabulünü, *proletarya diktatörlüğünün* kabulüne dek *genişleten* kişi bir Marksisttir. Marksisti sıradan küçük (ve de büyük) burjuvadan en derin şekilde ayırt eden şey, işte budur. Marksizmin *gerçekten* anlaşılıp kabul edilmesinin denektaşı bu olmalıdır. Ve Avrupa tarihi, işçi sınıfının karşısına bu sorunu *pratik olarak* koyduğunda, yalnızca bütün oportünist ve reformistlerin değil, bütün "Kautsky'ciler"in de (reformizmle Marksizm arasında yalpalayan kişiler) proletarya diktatörlüğünü *yadsıyan* zavallı, darkafalı küçük-burjuva demokratlar olduklarının ortaya çıkması hiç de şaşılacak bir şey değildir. Kautsky'nin, 1918 Ağustos'unda, yani elinizdeki kitabın ilk baskısından uzun bir süre sonra yayınlanan "Proletarya Diktatörlüğü" broşürü, Marksizmin *lafta* ikiyüzlülükle kabul edilip, *pratikte* küçük-burjuvaca çarpıtılıp alçakça yadsınmasının dik alasıdır ("Proleter Devrim ve Dönek Kautsky" broşürüme bakınız, Petrograd ve Moskova 1918).

Baş temsilcisi eski Marksist K. Kautsky'nin şahsında bugünkü oportünizm, *burjuva* tavrının Marx tarafından ortaya konan karakterizasyonu içine girer, çünkü bu oportünizm, sınıf mücadelesinin kabul edilme alanını burjuva ilişkiler alanıyla sınırlar. (Ve bu alan içinde, bu alanın çerçevesi içinde, hiçbir tahsilli liberal, sınıf mücadelesinin "ilkesel olarak" tanımayı reddetmeyecektir!) Oportünizm, sınıf mücadelesini kabulünde, tam da esas olanın önünde, kapitalizmden komünizme geçiş döneminin, burjuvazinin *devrilmesi* ve tamamen yokedilmesi döneminin önünde *durup ötesine geçmiyor.* Gerçekte bu dönem, kaçınılmaz olarak, görülmemiş şiddette bir sınıf mücadelesi ve bu mücadelenin görülmemiş keskin biçimleri dönemidir, dolayısıyla bu dönemin devleti de, kaçınılmaz olarak, *yeni tarzda* demokratik (proletarya ve bir bütün olarak mülksüzler için) ve *yeni tarzda* diktatörce

(burjuvaziye karşı) olmak zorundadır.

Devam. Marx'ın devlet öğretisinin özünü, *yalnızca,* bir sınıfın diktatörlüğünün, yalnızca genel olarak bütün sınıflı toplumlar için, yalnızca burjuvaziyi deviren *proletarya* için değil, bilakis kapitalizmi "sınıfsız toplum"dan, komünizmden ayıran tüm *tarihsel dönem* için de zorunlu olduğunu kavrayanlar anlamışlardır. Burjuva devlet biçimleri olağanüstü çeşitlidir, ama özleri bir ve aynıdır: bütün bu devletler, şöyle ya da böyle, ama son tahlilde mutlaka bir *burjuva diktatörlüğü*dür. Kapitalizmden komünizme geçiş, elbette, siyasi biçim bakımından korkunç bir bolluk ve çeşitlilik gösterecektir; ama hepsinin özü mutlaka *bir* olacaktır: *proletarya diktatörlüğü.*

(*Lenin,* Tüm Eserler, "Devlet ve Devrim", cilt XXI, s. 492-495.)

2 — Proletarya Diktatörlüğünün En Önemli Üç Yanı

A— Proletarya Diktatörlüğünün Başlıca Görevleri ve Proletarya Diktatörlüğünün Üç Yanı Üzerine Stalin Yoldaş

Burjuva devriminden farklı olarak proleter devrimin karakteristik hatları nelerdir?

Proleter devrim ile burjuva devrimi arasındaki farkı beş ana noktada toplamak mümkündür:

1- Burjuva devrimi, genelde, daha devrim açıkça patlak vermeden önce, feodal toplumun bağrında gelişip olgunlaşan kapitalist düzenin biçimleri az çok hazır olarak varolduğunda başlar, proleter devrim başladığında ise, sosyalist düzenin hazır biçimleri hiç yoktur ya da hemen hemen hiç yoktur.

2- Burjuva devrimin baş görevi, iktidarı ele geçirmek ve onu varolan burjuva ekonomisiyle uyum içine sokmaktır, proleter devrimin baş görevi ise, iktidarın ele geçirilmesinden sonra yeni ve sosyalist bir ekonomi inşa etmektir.

3- Burjuva devrimi, genelde, iktidarın ele geçirilmesiyle *biter,* proleter devrimde ise iktidarın ele geçirilmesi, sadece onun *başlangıcıdır,* ve iktidar, eski ekonominin reorganizasyonu ve yenisinin örgütlenmesi için kaldıraç olarak kullanılır.

4- Burjuva devrimi, kendini, bir sömürücüler grubunun egemenliğinin yerine bir başka sömürücü grubununkini geçirmekle sınırlar, ve bu nedenle eski devlet makinesini un-ufak etmeye ihtiyaç duymaz, proleter devrim ise her türden tüm sömürücü grupları iktidardan uzaklaştırır ve iktidara, tüm emekçilerin ve sömürülenlerin önderi olan proleterler sınıfını getirir, ve bu nedenle eski devlet makinesini un-ufak etmeden ve yerine yenisini geçirmeden yapamaz.

5- Burjuva devrimi, emekçilerin ve sömürülenlerin milyonluk kitlelerini az biraz uzun bir süre için burjuvazinin etrafında toplayamaz, ve tam da şundan ötürü ki, bunlar emekçiler ve sömürülenlerdir, proleter devrim ise, eğer baş görevini, proletarya iktidarını sağlamlaştırma ve yeni, sosyalist ekonomiyi kurma görevini yerine getirmek istiyorsa, tam da emekçi ve sömürülenler olarak bunları proletarya ile kalıcı bir ittifak içinde birleştirebilir ve birleştirmek zorundadır.

İşte, Lenin'in bu konuda bazı temel tezleri:

"Burjuva devrimle sosyalist devrim arasındaki baş farklardan biri", diyor Lenin, "feodalizmden doğan burjuva devrimi için, eski düzenin bağrında, giderek feodal toplumun tüm yanlarını değiştiren yeni ekonomik örgütlerin tedricen ortaya çıkmasıdır. Burjuva devrim yalnızca ***tek*** *görevle karşıya karşıyaydı: eski toplumun tüm engellerini silip süpürmek, bir kenara atmak, yıkmak. Bu görevi yerine getiren her burjuva devrim, kendisinden beklenen herşeyi yerine getirmiş olur: kapitalizmin gelişmesini güçlendirir.*

Sosyalist devrim kendini bambaşka bir durumda bulur. Tarihin zikzaklı hareketleri sonucu sosyalist devrime başlamak zorunda kalmış olan ülke ne kadar geri ise, eski kapitalist ilişkilerden sosyalist ilişkilere geçiş bu ülke için o kadar güçtür. Burada yıkma görevlerine yeni, duyulmadık zorlukta görevler, özellikle örgütsel görevler eklenir." (Bkz. 4. baskı, cilt 27, s. 67.)

"Eğer Rus devriminde", diye devam ediyor Lenin, "-1905 yılının büyük deneyimini yaşamış olan- halkın yaratıcı gücü daha 1917 Şubat'ında Sovyetleri yaratmamış olsaydı, onlar Ekim'de asla iktidarı ele geçirecek durumda olamazlardı, çünkü

başarı, yalnızca, hareketin milyonları kucaklayan hazır örgütlenme biçimlerinin halihazırda var olup olmamasına bağlıydı. Bu hazır biçim Sovyetlerdi, ve bu nedenle, yaşadığımız o parlak başarılar, o arkası kesilmeyen zafer yürüyüşleri siyasi alanda bizi bekliyordu, çünkü siyasi iktidarın yeni biçimi hazırdı, ve onu, devrimin ilk aylarında içinde bulunduğu o embriyon durumundan, Rus Devletinde - Rus Sovyet Cumhuriyeti'nde sağlam biçim almış olan yasal olarak tanınmış biçime getirmek için, sadece birkaç kararname çıkarmamız yetti." (Bkz. 4. baskı, cilt 27, s. 67/68.)

"Çözümü", diyor Lenin, "devrimimizin ilk aylarda yaşadığı gibi bir zafer yürüyüşü asla olamayacak olan daha iki korkunç zor görev kalmıştı." (age., s. 68.)

"Birincisi, bunlar, her sosyalist devrimin önünde duran iç örgütlenme görevleriydi. Sosyalist devrimle burjuva devrim arasındaki fark tam da şudur ki, burjuva devrim kapitalist ilişkilerin hazır biçimlerini önünde bulur, Sovyet iktidarı, proleter iktidarı ise, aslında yalnızca sanayiin bazı uç noktalarını kapsayan ve tarıma henüz çok az girmiş olan kapitalizmin en gelişmiş biçimlerini hesaba katmazsak, bu hazır ilişkileri önünde bulmaz. Muhasebenin örgütlenmesi, büyük işletmeler üzerinde denetim, devlete ait tüm iktisadi mekanizmayı bir tek büyük makine haline, yüz milyonlarca insanın bir tek planı kendine kılavuz edindiği tarzda işleyen bir ekonomik organizma haline dönüştürme- işte bize düşmüş bulunan büyük örgütsel görev budur. Şimdiki çalışma koşulları altında, bu görevin üstesinden fırtına gibi, içsavaş görevlerini çözebildiğimiz tarzda gelmek asla mümkün değildir." (age., s. 68, Rusça.)

"İkinci korkunç zorluk... - uluslararası sorun. Eğer Kerenski'nin çetelerinin hakkından o kadar kolay geldiysek, eğer devlet iktidarımızı bu kadar kolay yarattıysak, eğer toprağın sosyalizasyonu hakkındaki ve işçi denetimi hakkındaki kararnameyi en ufak bir zorluk görmeden çıkardıysak, bütün bunları bu kadar kolay gerçekleştirdiysek, bu yalnızca, koşulların elverişli bir biçimlenişi bizi uluslararası emperyalizmden kısa

bir süre için korumuş olduğundan dolayı mümkün oldu. Sermayesinin tüm gücüyle, yüksek derecede örgütlenmiş askeri tekniğiyle uluslararası sermayenin gerçek bir gücü, gerçek bir kalesi olan uluslararası emperyalizm, gerek nesnel durumu, gerekse onun içinde cisimlenmiş olan kapitalistler sınıfının iktisadi çıkarlarından dolayı, Sovyet Cumhuriyeti ile kesinlikle, hiçbir şart altında geçinemezdi, ticari bağlantılar, uluslararası mali ilişkiler yüzünden bunu yapamazdı. Burada bir çatışma kaçınılmazdır. İşte Rus devriminin en büyük zorluğu, en büyük tarihsel sorunu buradadır: uluslararası görevleri çözme zorunluluğu, uluslararası devrimi hasıl etme zorunluluğu" (bkz. 4. baskı, cilt 27, s. 69/70).

Proleter devrimin iç karakteri ve temel anlamı budur.

Şiddete dayalı bir devrim olmadan, proletarya diktatörlüğü olmadan, eski burjuva koşulları böyle kökten dönüştürmek gerçekleştirilebilir mi?

Bunun yapılamayacağı açıktır. Böyle bir devrimin barışçıl olarak, burjuva egemenliğine uyarlanmış olan burjuva demokrasisi çerçevesi içinde yapılabileceğine inanmak, ya aklını oynatmış ve normal insani kavramları yitirmiş olmak, ya da proleter devrimden küstahça ve açıkça vazgeçmek demektir...

... Proletarya diktatörlüğünün, proleter devrimin ana içeriğini oluşturduğu kabul edildiğinde, bununla bağıntı içinde proletarya diktatörlüğünün temel hatları nelerdir?

İşte proletarya diktatörlüğünün Lenin tarafından yapılmış haliyle en genel tanımı:

"Proletarya diktatörlüğü, sınıf mücadelesinin sona ermesi değil, bilakis onun yeni biçimler altında sürdürülmesidir. Proleterya diktatörlüğü, muzaffer olmuş ve siyasi iktidarı ele geçirmiş olan proletaryanın, yenilmiş ama yokolmamış, ortadan kalkmamış ve direniş göstermekten vazgeçmeyen burjuvaziye karşı, direnişini artıran burjuvaziye karşı sınıf mücadelesidir." (Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 350, Rusça.)

Lenin, proletarya diktatörlüğünün, "tüm halktan çıkan", "genel

seçimlerden çıkan", "sınıf iktidarı olmayan" iktidar ile karıştırılmasına karşı çıkar ve şöyle der:

> *"Siyasi egemenliği ele geçirmiş olan sınıf, bunu, ona **tek başına** sahip olacağı bilinciyle yapmıştır. Bu, proletarya diktatörlüğü kavramının içinde vardır. Bu kavram, ancak sınıf, siyasi iktidarı tek başına eline aldığını ve ne kendini ne de başkalarını, 'tüm halktan çıkan, genel seçimlerden çıkan, tüm halk tarafından onaylanan' iktidar üzerine boş laflarla aldatmamayı bildiği zaman bir anlam kazanır." (Bkz. 4. baskı, cilt 32. s. 250.)*

Ama bu, *bir* sınıfın iktidarı başka sınıflarla paylaşmayan ve paylaşamayacak olan proleterler sınıfının iktidarının, hedeflerini gerçekleştirmek için diğer sınıfların emekçi ve sömürülen kitlelerinin yardımına, ittifakına ihtiyacı olmadığı anlamına gelmez. Tam tersi. Bu iktidar, *bir* sınıfın iktidarı, ancak proleter sınıfı ile küçük-burjuva sınıfların emekçi kitleleri, herşeyden önce de köylülüğün emekçi kitleleri arasında özel bir ittifak biçimiyle kurulabilir ve sonuna kadar gerçekleştirilebilir.

Bu nasıl bir özel ittifak biçimidir, neden ibarettir? Diğer, proleter olmayan sınıfların emekçi kitleleriyle bu ittifak, gerçekte *bir* sınıfın diktatörlüğü düşüncesiyle çelişmez mi?

Bu özel ittifak biçimi, bu ittifakın önder gücünün proletarya olmasından ibarettir. Bu özel ittifak biçimi, devletin önderinin, proletarya diktatörlüğü sisteminde önderin *bir* parti olmasından, yönetimi diğer partilerle *paylaşmayan ve paylaşamayacak* olan proletarya partisi, komünistlerin partisi olmasından ibarettir.

Görüldüğü gibi, çelişki burada, yalnızca zannedilen bir çelişkidir, görünürde bir çelişkidir.

> *"Proletarya diktatörlüğü", diyor Lenin "proletarya ile, emekçilerin öncü müfrezesi ile emekçilerin çok sayıdaki proleter olmayan katmanları (küçük-burjuvazi, küçük mülk sahipleri, köylülük, aydınlar vb.) ya da bunların çoğunluğu arasındaki **sınıf ittifakının**, sermayeye karşı bir ittifakın, sermayenin tamamen devrilmesini, burjuvazinin direnişinin ve restorasyon çabalarının tümüyle ezilmesini amaçlayan bir ittifakın,*

sosyalizmin kesin kurulmasını ve sağlamlaşmasını amaçlayan bir ittifakın ***özel bir biçimidir.*** *Bu, özel bir durumda, yani şiddetli bir içsavaş durumunda oluşan özel türde bir ittifaktır; bu sosyalizmin kararlı yandaşlarının, onun yalpalayan müttefikleriyle, bazen de 'tarafsızlar'la bir ittifakıdır (o zaman ittifak, mücadele için bir anlaşmadan, tarafsızlık için bir anlaşma haline gelir),* ***iktisadi, siyasi, sosyal, zihinsel bakımdan türdeş olmayan sınıflar arasında bir ittifaktır."*** *(Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 350/351, Rusça.)*

Kamenev, eğitim raporlarından birinde, proletarya diktatörlüğünün bu şekilde anlaşılmasına karşı polemik içinde şöyle diyor:

"Diktatörlük, bir sınıfın başka bir sınıfla ittifakı ***değildir."*** *("Pravda" No. 11, 14 Ocak 1925.)*

Kamenev'in burada, herşeyden önce benim "Ekim Devrimi ve Rus Komünistlerinin Taktiği" yazımdan bir pasajı hedeflediğini sanıyorum, orada şöyle deniyor:

"Proletarya diktatörlüğü, 'deneyimli bir stratejisyen'in dikkatli eliyle 'ustalıkla' 'seçilmiş' ve nüfusun şu ya da bu kesimine 'akıllıca dayanan' basit bir hükümet doruğu değildir. Proletarya diktatörlüğü, ittifakın önder gücünün proletarya olması koşuluyla, sermayenin devrilmesi, sosyalizmin kesin zaferi için, proletaryanın ve köylülüğün emekçi kitlelerinin sınıf ittifakıdır."

Proletarya diktatörlüğünün bu formülasyonunun tamamen arkasındayım, çünkü inanıyorum ki, bu formülasyon, Lenin'in az önce aktarılan formülasyonuyla tamamen çakışmaktadır.

Kamenev'in, "diktatörlük, bir sınıfın diğer bir sınıf ile ittifakı *değildir"* şeklindeki açıklamasının, bu ihtirazsız biçimiyle, Lenin'in proletarya diktatörlüğü teorisiyle hiçbir ortak yanı olmadığını iddia ediyorum.

Böyle yalnızca, birleşme düşüncesinin, proletarya ile köylülüğün ittifakı düşüncesinin, bu ittifakta proletaryanın *hegemonyası*

düşüncesinin anlamını kavramamış olanların konuşabileceğini iddia ediyorum.

Böyle yalnızca, Lenin'in şu tezini kavramamış olanlar konuşabilir:

"Devrim, diğer ülkelerde başlamadığı sürece, Rusya'daki sosyalist devrimi ***ancak köylülükle bir anlaşma*** *(abç -J. St.)* ***kurtarabilir.***" (Bkz. 4. baskı, cilt 32, s. 192, Rusça.)

Böyle yalnızca, Lenin'in şu düsturunu kavramamış olanlar konuşabilir:

"Diktatörlüğün en yüksek ilkesi *(abç -J.St.), proletaryanın önder rolünü ve devlet iktidarını koruyabilmesi için, proletaryanın köylülükle ittifakının ayakta tutulmasıdır."* (age., s. 466, Rusça.)

Lenin, diktatörlüğün en önemli hedeflerinden birini, sömürücülerin ezilmesini öne çıkarır ve şöyle der:

"Bilimsel olarak diktatörlük kavramı, hiçbir şeyle sınırlanmamış olan, hiçbir yasayla, kesinlikle hiçbir kuralla engellenmemiş olan, doğrudan doğruya şiddete dayalı iktidardan başka bir anlama gelmez." (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 326, Rusça.)

"Diktatörlük, -Kadet baylar, bunu ilk ve son kez biliniz kisınırsız, yasaya değil şiddete dayanan iktidar demektir. İçsavaş sırasında zaferi kazanmış olan herbir iktidar, ancak bir diktatörlük olabilir." (bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 320, Rusça.)

Ama proletarya diktatörlüğü, her ne kadar şiddet olmadan diktatörlük olmazsa da, elbette yalnızca şiddete indirgenemez.

"Diktatörlük", diyor Lenin, "şiddet olmaksızın olanaksız ise de, yalnızca şiddet demek değildir, o aynı zamanda, emeğin hem de öncekinden daha üstün bir örgütlenmesi demektir." (Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 343, Rusça.)

Proletarya diktatörlüğü... sömürücülere karşı yalnızca şiddet değildir ve hem de esas olarak bile şiddet değildir. Bu devrimci şiddetin ekonomik temeli, onun hayatiyetinin ve başarısının garantisi, proletaryanın kapitalizme kıyasla toplumsal emeğin

örgütlenmesinin daha yüksek bir tipini temsil etmesi ve gerçekleştirmesidir. Meselenin özü budur. Komünizmin kaçınılmaz tam zaferinin güç kaynağı ve garantisi burada yatar." (Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 386.)

"Onun (diktatörlüğün - J. St.) esas özü, emekçilerin en ileri müfrezesinin, onun öncü müfrezesinin, biricik önderinin, proletaryanın örgüt ve disiplininden ibarettir. Onun hedefi, sosyalizmi kurmak, toplumun sınıflara bölünmüşlüğünü ortadan kaldırmak, toplumun tüm üyelerini emekçiler durumuna getirmek, insanın insan tarafından sömürülmesinin her türlü temelini yoketmektir. Bu hedef bir hamlede gerçekleştirilemez, kapitalizmden sosyalizme oldukça uzun bir geçiş dönemini gerektirir, birincisi, üretimin yeniden örgütlenmesi zor bir iş olduğu için, ikincisi, yaşamın tüm alanlarında köklü değişiklikler için zamana ihtiyaç olduğu için, ve son olarak, küçük-burjuva ve burjuva tarzda iş yapma alışkanlığının muazzam gücü ancak uzun ve zorlu bir mücadeleyle altedilebileceği için. Marx'ın kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi olarak proletaryanın tüm bir diktatörlük döneminden sözetmesinin nedeni de budur." (age., s. 358, Rusça.)

Proletarya diktatörlüğünün karakteristik hatları bunlardır.

Buradan proletarya diktatörlüğünün üç temel yanı çıkar:

1- Proletarya iktidarından, sömürücüleri ezmek için, ülkeyi savunmak için, diğer ülkelerin proleterleriyle bağları sağlamlaştırmak için, tüm ülkelerde devrimi geliştirmek ve zafere ulaştırmak için yararlanılır.

2- Proletarya iktidarından, emekçi ve sömürülen kitlelerin burjuvaziden kesin olarak koparılması için, proletaryanın bu kitlelerle ittifakını pekiştirmek için, bu kitleleri sosyalist inşaya katmak için, bu kitlelerin proletarya tarafından devletsel yönetimi için yararlanılır.

3- Proletarya iktidarından, sosyalizmi örgütlemek için, sınıfları ortadan kaldırmak için, sınıfsız bir topluma, sosyalist topluma geçmek için yararlanılır.

Proletarya diktatörlüğü, tüm bu üç yanın birleşmesidir. Bu yanlardan hiçbiri, proletarya diktatörlüğünün *biricik*, karakteristik özelliği olarak gösterilemez, ve tersine, bu özelliklerden yalnızca

birinin bile yokluğu, kapitalist kuşatma koşulları altında proletarya diktatörlüğünün bir diktatörlük olmaktan çıkmasına yeter. Bu nedenle, proletarya diktatörlüğü kavramını çarpıtma tehlikesiyle karşılaşmak istenmiyorsa, bu üç yandan hiçbiri devre dışı bırakılmamalıdır. Yalnızca bu üç yan birlikte alındığında, bize, proletarya diktatörlüğünün tam ve kompakt bir kavramını verir.

Proletarya diktatörlüğü çeşitli dönemler gösterir, özel biçimleri, çeşitli türden çalışma yöntemleri vardır. İçsavaş döneminde diktatörlükte şiddet özelliği özellikle göze çarpıcıdır. Ama bundan asla, içsavaş döneminde hiçbir inşa çalışması yapılmadığı sonucu çıkmaz. İnşa çalışması olmadan içsavaşı yürütmek olanaksızdır. Sosyalizmin inşası döneminde ise, tersine, diktatörlüğün barışçıl, örgütsel, kültürel çalışmaları, devrimci yasallık vb. özellikle göze çarpıcıdır. Ama bundan da yine asla, diktatörlükte şiddet özelliğinin inşa dönemi sırasında ortadan kalktığı ya da kalkabileceği sonucu çıkmaz. Baskı organları, ordu ve diğer örgütler, şimdi, inşa döneminde, içsavaş döneminde olduğundan daha az zorunlu değildir. Bu organlar olmadan diktatörlüğün az biraz güvenli bir inşa çalışması olanaksızdır. Devrimin şimdilik *bir* ülkede muzaffer olduğunu unutmamak gerekir. Kapitalist kuşatma varolduğu sürece, dış müdahale tehlikesinin ve bu tehlikeden çıkan bütün sonuçların da varolacağını unutmamak gerekir.

(Stalin, "Leninizmin Sorunları Üzerine", 1926. Leninizmin Sorunları, Cilt I, s. 310-318; J.V. Stalin, Eserler, Cilt 8, s. 19-22, 23-28, Alm.)

Proletarya diktatörlüğü yalnızca *şiddet* değildir, bilakis aynı zamanda proleter olmayan sınıfların emekçi kitlelerinin *yönetilmesi* ve kapitalist ekonomiden daha üstün bir tip olan ve kapitalist ekonomiden daha büyük bir emek üretkenliği gösteren sosyalist ekonominin de *inşası*dır. Proletarya diktatörlüğü, 1. *kapitalistler ve mülk sahiplerine ilişkin olarak,* hiçbir yasayla sınırlanmamış şiddet uygulanması, 2. *köylülüğe ilişkin olarak* proletaryanın önderliği, ve 3. *tüm topluma ilişkin olarak* sosyalist inşa demektir. Proletarya diktatörlüğü kavramını çarpıtma tehlikesiyle karşılaşmak istenmiyorsa, diktatörlüğün bu üç yanından hiçbiri devre dışı bırakılmamalıdır. Yalnızca bu üç yan birlikte alındığında, bize, proletarya diktatörlüğünün tam ve kompakt bir kavramını verir.

(Stalin, "Sorular ve Yanıtlar", Leninizmin Sorunları, Cilt I, s. 225.) J. V. Stalin, Eserler, cilt 7, s. 161, Almanca.)

B — Proletarya Diktatörlüğü, Proletaryanın Sınıf Mücadelesinin Sona Ermesi Değil, Yeni Biçimler Altında Sürdürülmesidir

1- "Sosyalistler"in proletarya diktaörlüğünü anlayamamalarının baş kaynağını, sınıf mücadelesi düşüncesini sonuna kadar düşünemeyişlerinde aramak gerekir...

Proletarya diktatörlüğü, proleter sınıf mücadelesinin *yeni* biçimler altında *sürdürülmesidir.* Esas mesele budur, bunu anlamıyorlar.

Özel sınıf olarak proletarya, kendi sınıf mücadelesini tek başına sürdürür.

2- Devlet yalnızca = proletaryanın kendi sınıf mücadelesinde bir *aleti.* Özel bir sopa —rien de plus! [başka birşey değil!—ÇN.)

Devlete ilişkin eski ön yargılar (bkz. "Devlet ve Devrim"). Yeni devlet biçimleri = B bölümünün konusu; burada, bu sorunun yalnızca *ortaya atılması.*

3- Proleter sınıf mücadelesinin biçimleri, proletarya diktatörlüğü altında, daha önceki biçimler gibi olamaz. *Beş* yeni (baş) görev ve buna uygun olarak yeni biçimler:

4- [(1)] *Sömürücülerin direnişinin bastırılması.* Çağın Sömürücülerin direnişi, devrilmelerinden *önce* başlar ve

görevi (ve içeriği) olarak oportünistler ve "sosyalistler", bunu tümüyle ve bütünüyle unutuyorlar.

Bu nedenle:

(αα) Sınıf mücadelesinin özel (en yüksek) garazkarlığı

(ββ) Kapitalizme ve onun en yüksek aşamasına tekabül eden yeni direniş biçimleri (komplolar+ sabotajlar+ küçük-burjuvaziyi etkileme, vb.)

ve özellikle:

5- [(2)] (γγ) *İçsavaş*. Genelde devrim ve içsavaş (1649, 1793) için bkz. *Karl Kautsky*, 1902, "Sosyal Devrim".

Kapitalizmin uluslararası bağlantıları döneminde içsavaş.

Emperyalist savaşın içsavaşa dönüştürülmesi. ("Sosyalistler"in cehaleti ve alçakça korkaklığı.)

Bakınız Marx 1870: Proletaryaya silah kullanmayı öğretmek. 1871-1914 *dönemi* ve içsavaş *dönemi*.

6- [(3)] *Küçük-Burjuvazinin, özellikle de köylülüğün "tarafsızlaştırılması"*

Komünist Manifesto ("nereye kadar ne ölçüde" gerici ve devrimci)

"Tarım Sorunu"nda Karl Kautsky. Tarafsızlaştırma. Kaş yapayım derken göz çıkarmış.

daha sonra *iki* yönde keskinleşir: *sonuna* kadar mücadele, ya da "bundan dil dökerek vazgeçmek" (küçük-burjuvazi, "sosyalistler" gibi).

İçsavaş ve partinin "ortadan kaldırılması" (Karl Kautsky). Terör ve iç-savaş.

(α) *Rusya, Macaristan Finlandiya, Almanya.*

(β) İsviçre ve Amerika.

+ İçsavaşı devrimci savaşlarla bağlamanın olanaksızlığı (bkz. RKP Programı)

"Egemen sınıf". Egemenlik, "özgürlük ve eşitliği" dıştalar.

"Önderlik etmek", "yönetmek", "peşinden sürüklemek", bu kavramların sınıf içeriği.

"Tarafsızlaştırma", pratikte, şiddetle baskı altında tutmak demektir (Engels, 1895).

Örnek:

İnandırmak vb. vb.

Yaklaştırma + baskı altında tutma, "ne dereceye kadar — ne ölçüde".

7- [(4)] *Burjuvaziden "yararlanma".*

"Uzmanlar". Yalnızca direnişi bastırma değil, yalnızca "tarafsızlaştırma" değil, onları çalışmaya çekmek, proletaryaya hizmet etme zorunda bırakmak.

Bakınız RKP Programı "Askeri Uzmanlar".

8- [(5)] *Yeni bir disiplinle eğitme.*

(α) Proletarya diktatörlüğü ve sendikalar.

(δ) "Komünist Cumartesi"ler.

(γ) Partinin arındırılması ve anlamı.

(β) Primler ve akort ücreti.

N.B

Köylü ve işçi. Emekçi olarak köylü ve sömürücü olarak köylü (spekülatör, mülk sahibi). "Ne ölçüde-nereye kadar". Mücadelenin seyri içinde yalpalamalar. Mücadelenin *deneyimi.*

"Gerici bir kitle": Engels 1875, *Komün* karşısında tavır.

(*Lenin*, "Proletarya Diktatörlüğü Üzerine", Tüm Eserler, cilt XXV, s. 1-4 Lenin'in 1919 yılında planladığı bir broşür için tuttuğu notların beş taslağından birini oluşturan elyazmasından. - ***Red.***)

C — Burjuvazinin Direnişinin Bastırılması, Küçük-Burjuva Emekçi Kitlelerin Yöneltilmesi ve Sosyalist İnşanın Aracı Olarak Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Lenin

Proletarya diktatörlüğü, sınıf mücadelesinin sona ermesi değil, bilakis onun yeni biçimler altında sürdürülmesidir. Proletarya diktatörlüğü, muzaffer olmuş ve siyasi iktidarı ele geçirmiş olan proletaryanın, yenilmiş ama yokolmamış, ortadan kalkmamış ve direniş göstermekten vazgeçmeyen burjuvaziye karşı, direnişini artıran burjuvaziye karşı sınıf mücadelesidir.

Proletarya diktatörlüğü, proletarya ile, emekçilerin öncü müfrezesi ile, emekçilerin çok sayıdaki proleter olmayan katmanları (küçük-burjuvazi, küçük mülk sahipleri, köylülük, aydınlar vb.) ya da bunların çoğunluğu arasındaki *sınıf ittifakının,* sermayeye karşı bir ittifakın, sermayenin tamamen devrilmesini, burjuvazinin direnişinin ve restorasyon çabalarının tümüyle ezilmesini amaçlayan bir ittifakın, sosyalizmin kesin kurulmasını ve sağlamlaşmasını amaçlayan bir ittifakın *özel* bir *biçimidir.* Bu, özel bir durumda, yani şiddetli bir içsavaş durumunda oluşan özel türde bir ittifaktır; bu, sosyalizmin kararlı yandaşlarının, onun yalpalayan müttefikleriyle, bazen de 'tarafsızlar'la bir ittifakıdır (o zaman ittifak, mücadele için bir anlaşmadan, tarafsızlık için bir anlaşma haline gelir), *iktisadi, siyasi, sosyal, zihinsel bakımdan türdeş olmayan sınıflar arasında bir ittifaktır.* Bu ittifakın somut biçimlerini, koşullarını, görevlerini incelemekten, "özgürlük", "eşitlik", "çalışma demokrasisinin birliği" üzerine basmakalıp sözlerin yardımıyla, yani meta ekonomisi çağının ideolojik donatım kırıntılarının yardımıyla sıyrılmayı ancak Kautsky, Martov ve hempaları türündeki, çürümüş "Bern" Enternasyonali'nin ya da sarı Enternasyonal'in çürümüş kahramanları becerebilirler.

(Lenin, "Halkın Özgürlük ve Eşitlik Şiarlarıyla Aldatılması Üzerine" Konuşmaya Önsöz, 1919. Cilt XXIV.)

Ama proletarya diktatörlüğünün özü, tek başına şiddette ve esas olarak da şiddette yatmaz. Onun esas özü, emekçilerin en ileri müfrezesinin, onun öncü müfrezesinin, biricik önderinin, proletaryanın örgüt ve disiplininde yatar. Onun hedefi, sosyalizmi yaratmak,

toplumun sınıflara bölünmüşlüğünü ortadan kaldırmak, toplumun tüm üyelerini emekçiler durumuna getirmek, insanın insan tarafından sömürülmesinin her türlü temelini yoketmektir. Bu hedef bir hamlede gerçekleştirilemez, kapitalizmden sosyalizme oldukça uzun bir geçiş dönemini gerektirir, birincisi, üretimin yeniden örgütlenmesi zor bir iş olduğu için, ikincisi, yaşamın tüm alanlarında köklü değişiklikler için zamana ihtiyaç olduğu için, ve son olarak, küçük-burjuva ve burjuva tarzda iş yapma alışkanlığının muazzam gücü ancak uzun, ısrarlı bir mücadeleyle altedilebileceği için. Marx'ın kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi olarak proletaryanın tüm bir diktatörlük döneminden sözetmesinin nedeni de budur.

Tüm bu geçiş süresi boyunca, bu devrime, gerek bilinçli olarak direnen kapitalistler ve onların burjuva aydınlar arasındaki sayısız maşaları, gerekse de adım başı bilinçsizce direnen, küçük-burjuva alışkanlıkları ve geleneklerine fazlasıyla batmış köylüler de dahil emekçilerin muazzam bir kitlesi, direniş göstereceklerdir. Bu tabakalar içinde yalpalamalar kaçınılmazdır. Emekçi olarak köylü, sosyalizme meyillidir ve işçilerin diktatörlüğünü burjuvazinin diktatörlüğüne yeğler. Tahıl satıcısı olarak köylü, burjuvaziye, serbest ticarete, yani "alışılmış", eski, "ezelden beri varolan" kapitalizme geri dönmeye meyillidir.

Proletaryanın köylülüğe ve bir bütün olarak tüm küçük-burjuva tabakalara *önderlik* edebilmesi için, proletarya diktatörlüğüne, *bir* sınıfın iktidarına, onun örgüt ve disiplin gücüne, onun kapitalizmin kültür, bilim ve teknikteki tüm kazanımlarına dayanan merkezileşmiş iktidarına, onun her emekçinin zihniyetine duyduğu proleter aşinalığa, onun kırdaki ya da küçük üretimdeki dağınık, daha az gelişmiş, siyasette daha az tutarlı olan emekçi insanların gözündeki otoritesine ihtiyaç vardır. Yalnızca "demokrasi" üzerine, "birlik" ya da "emekçi demokrasisinin birliği" üzerine, tüm "çalışanların eşitliği" üzerine vs. vb. lafazanlıkların —küçük-burjuva sosyal-şovenlerinin ve Kautsky'cilerin pek meyilli oldukları lafazanlıkların hiçbir yararı yoktur. Lafazanlık yalnızca gözlere kül serper, bilinci bulanıklaştırır, kapitalizmin, parlamentarizmin, burjuva demokrasisinin eski ruhsuzluğunu, ataletini, rutinini güçlendirir.

Sınıfların ortadan kaldırılması, sermayenin iktidarının devrilmesinden *sonra,* burjuva devletin yıkılmasından *sonra,* proletarya diktatörlüğünün kurulmasından *sonra* (eski sosyalizmin ve eski sosyal-demokrasinin mankafalarının zannettikleri gibi) *ortadan kalkmayan,* bilakis yalnızca biçimlerini değiştiren ve pek çok bakımdan daha da amansız hale gelen, uzun, zor ve kıyasıya bir *sınıf mücadelesinin* eseridir.

Burjuvazinin direnişine karşı, küçük-burjuvazinin ataletine, rutinine, kararsızlığına ve yalpalamalarına karşı sınıf mücadelesiyle proletarya, iktidarını korumak, örgütleyici etkisini güçlendirmek, burjuvaziyi terketmekten korkan ve proletaryayı güvensizce izleyen tabakaları "tarafsızlaştırmak" zorundadır; yeni disiplini, emekçilerin yoldaşça disiplinini, emekçilerin proletarya ile kalıcı bağlarını, proletarya etrafında birleşmesini sağlamlaştırmak zorundadır; ortaçağın serflik disiplininin, açlık disiplininin, kapitalizm altındaki "özgür" ücret köleliği disiplininin yerine geçen, toplumsal bağların yeni temeli olan bu yeni disiplini güçlendirmek zorundadır.

Sınıfları ortadan kaldırmak için *bir* sınıfın bir diktatörlük dönemi zorunludur, hem de yalnızca sömürenleri devirmek ve onların direnişlerini acımasızca bastırmak yeteneğinde olan değil, aynı zamanda bütün burjuva-demokratik ideolojiyle, özgürlük ve eşitlik üzerine bir bütün olarak tüm küçük-burjuva lafızlarla da bağları koparabilecek durumda olan ezilen sınıflardan birinin diktatörlüğü. (Gerçekte bu lafızlar, Marx'ın çoktan göstermiş olduğu gibi, *meta sahiplerinin* "özgürlüğü ve eşitliği", *kapitalistin ve işçinin* "özgürlüğü ve eşitliği" anlamına gelir.)

Dahası. Diktatörlüğüyle sınıfları ortadan kaldırma yeteneğinde olan biricik ezilen sınıf sermayeye karşı onyıllar boyu grev mücadelesiyle ve siyasi mücadeleyle yetişmiş, birleşmiş, eğitilmiş ve çelikleşmiş olanıdır, —yalnızca, tüm kentsel, sınai, büyük-kapitalist kültürü özümlemiş olan sınıf, bu kültürü savunma, koruma ve onun tüm kazanımlarını geliştirme, onu tüm halk için, tüm emekçiler için yararlanılabilir kılma kararlılığına ve yeteneğine sahiptir,— yalnızca, geçmişle bağlarını koparan ve yeni bir gelecek için kendine cesaretle yol açana tarihin kaçınılmaz olarak yüklediği bütkün yükleri, sınavları,

belaları, ve büyük fedekarlıkları göğüsleyebilecek olan sınıftır, — yalnızca içinde en iyileri, küçük-burjuvaca ve darkafalı her şeye karşı, küçük-burjuvazi, küçük memur ve "aydınlar" arasında öylesine yayılan bu özelliklere karşı kin ve nefretle dolu olan sınıftır, — yalnızca, "emeğin çelikleştiren okulundan" geçmiş olan ve kendi çalışma yeteneği ile her emekçide, her dürüst insanda saygınlık uyandırabilen sınıftır.

(*Lenin*, "Macar İşçilerine Selam", 1919, Tüm Eserler, cilt XXIV; V. İ. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, cilt II, s. 557-559, Moskova 1947, Almanca.)

3 — Proletarya Diktatörlüğüne Aşama Olarak Proletaryanın ve Köylülüğün Devrimci-Demokratik Diktatörlüğü*

"Proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü" şiarına karşı itirazlardan biri, diktatörlüğün bir "irade birliği"ni ("Iskra" No. 95) önşart koşması, ama proletaryanın ve küçük-burjuvazinin bir irade birliği olamayacağıdır. Bir itiraz sağlam değildir, çünkü "irade birliği" kavramının soyut, "metafizik" bir yorumuna dayanmaktadır. İrade birliğinin bir bakımdan olduğu, bir başka bakımdan olmadığı durumlar vardır. Sosyalizm sorunlarında ve sosyalizm uğruna mücadelede birliğin bulunmayışı, demokratizm sorunlarında ve cumhuriyet uğruna mücadelede irade birliğini dıştalamaz. Bunu unutmak, demokratik devrimle sosyalist devrim arasındaki mantiki ve tarihi farkı unutmak demek olur. Bunu unutmak, demokratik devrimin karakteri bakımından *tüm halkı* kapsadığını unutmak demek olur: eğer o tüm halkı kapsıyorsa, o zaman, dolayısıyla, tüm halkın gereksinim ve taleplerini gerçekleştirdiği ölçüde bir "irade birliği" *vardır* demektir. Demokratizmin sınırlarının ötesinde, proletarya ile köy burjuvazisi arasında bir irade birliğinden sözedilemez. Aralarındaki sınıf mücadelesi kaçınılmazdır, ama demokratik cumhuriyet temelinde, bu mücadele, halkın *sosyalizm uğruna* en derin ve en yaygın mücadelesi olacaktır.

---

* ***Red. notu.*** *Proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğünün proletarya diktatörlüğünden farklı sorunu üzerine bkz. II. Defter: "Proleter Devrimin Teorisi", III. Bölüm.*

Proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğünün, dünyadaki herşey gibi, bir geçmişi ve bir geleceği vardır. Onun geçmişi mutlakiyettir, serfliktir, monarşidir, ayrıcalıklardır. Bu geçmişe karşı mücadelede, karşı-devrime karşı mücadelede proletarya ve köylülüğün "irade birliği" mümkündür, çünkü burada bir çıkar birliği vardır.

Onun geleceği, özel mülkiyete karşı mücadeledir,ücretli işçinin işverene karşı mücadelesidir, sosyalizm uğruna mücadeledir. Burada bir irade birliği olanaksızdır.* Burada önümüzdeki yol, mutlakiyetten cumhuriyete değil, bilakis küçük-burjuva demokratik cumhuriyetten sosyalizme doğru giden yoldur.

Kuşkusuz, somut tarihsel durumda, geçmişin ve geleceğin unsurları içiçe geçiyor, yollar keşişiyor. Ücretli emek ve ücretli emeğin özel mülkiyete karşı mücadelesi, mutlakiyette de vardır, hatta tohum haliyle o serflik rejiminde bile ortaya çıkar. Ama bu, bizim, büyük gelişme dönemlerini mantıki ve tarihi olarak birbirinden ayırdetmemizi asla engellemez. Hepimiz, burjuva devrimiyle sosyalist devrimi karşı karşıya koyuyoruz, hepimiz, ikisi arasında mutlaka en kesin ayrım yapma zorunluluğunda diretiyoruz; ama tarihte, bir ve diğer devrimin tek tek kısmi unsurlarının içiçe geçtiği yadsınabilir mi? Avrupa'daki demokratik devrimler döneminde bir dizi sosyalist hareketler ve sosyalist denemeler olmadı mı? Ve Avrupa'daki gelecekteki sosyalist devrim, demokratizm alanında eksik kalan çok, pek çok şeyi tamamlamak zorunda değil mi?

Bir sosyal-demokrat, proletaryanın sosyalizm uğruna sınıf mücadelesinin, en demokratik ve en cumhuriyetçi burjuvaziye ve küçük-burjuvaziye karşı bile kaçınılmaz olduğunu asla unutmamalıdır. Bu her türlü şüpheden uzaktır. Bundan, ayrı, bağımsız, sıkı sıkıya sınıf ilkesine bağlı olarak inşa edilmiş bir Sosyal-Demokrat Partinin mutlak gerekli olduğu çıkar. Bundan, burjuvaziyle birlikte "ortak vurma"mızın geçici karakteri: "bir düşmanı" kollar gibi "müttefikimizi de" sıkı bir şekilde kollama vb. yükümlülüğü çıkar. Bütün bunlar da her türlü

** Özgürlük altında daha geniş ve daha hızlı olacak olan kapitalizmin gelişmesi, kaçınılmaz olarak, irade birliğine çabuk bir son hazırlayacaktır, bu son, karşı-devrim ve gericilik ne kadar hızlı pes edilirse, o kadar çabuk olacaktır.*

kuşkudan uzaktır. Ama bundan, geçici ve kısa dönemli nitelikli de olsa, bugün için güncel olan görevlerin unutulabileceği, görmezlikten gelinebileceği ya da küçümsenebilecği sonucunu çıkarmak gülünç ve gerici olur. Mutlakiyete karşı mücadele, sosyalistlerin kısa dönemli ve geçici bir görevidir; ama bu görevi herhangi bir şekilde görmezlikten gelmek ya da ihmal etmek, sosyalizme ihanet ve gericiliğe hizmet etmek demektir. Proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğü, kuşkusuz, sosyalistlerin yalnızca geçici, muvakkat bir görevidir, ne var ki bu görevi demokratik devrim döneminde görmezlikten gelmek düpedüz gericidir.

Somut siyasi görevler, somut durumda ortaya konmalıdır. Her şey görecelidir, her şey akıp geçer, her şey değişir. Alman sosyal-demokrasisi programına cumhuriyet talebini koymuyor. Orada durum öyledir ki, cumhuriyet sorunu pratik olarak sosyalizm sorunundan nerdeyse ayrılamaz (Engels, 1891'de Erfurt Program Taslağı'na notlarında Almanya için de cumhuriyetin ve cumhuriyet uğruna mücadelenin öneminin küçümsenmesine karşı uyarıda bulunmuş olmasına rağmen!)(*) Rus sosyal-demokrasisinde, cumhuriyet talebinin programdan ve ajitasyondan çıkartılması sorunu bir kez bile ortaya çıkmadı, çünkü bizde, cumhuriyet sorunu ile sosyalizm sorunu arasında kopmaz bir bağ olduğunun sözü bile edilemez. Cumhuriyet sorununu özel olarak önplana koymayan 1898'in Alman sosyal-demokratı ne bir şaşkınlığa, ne de mahkum edilmeye yolaçmayan doğal bir görüngüdür. Ama 1848'de cumhuriyet sorununu karanlıkta bırakan bir Alman sosyal-demokratı düpedüz bir devrim haini olurdu. Soyut doğru diye bir şey yoktur. Doğru her zaman somuttur.

Rus otokrasisiyle mücadelenin son bulacağı, Rusya için demokratik devrim döneminin geçmişte kalacağı zaman gelecektir –o zaman proletaryanın ve köylülüğün "irade birliği"nin, demokratik

*(*) Alman Sosyal-Demokrat Partisi'nin Erfurt Programı, Gotha Parti Kongresinde (22-27 Haziran 1875) kabul edilmiş olan programın yerine Erfurt'taki Parti Kongresinde (14-20 Ekim 1891) kararlaştırıldı. Erfurt Programının redaksiyonunu K. Kautsky yaptı, programın teorik kısmına ilişkin ünlü yorumu da o yazdı. Engels, program projesini daha 29 Haziran 1891 tarihli, Kautsky'ye bir mektubunda eleştiriye tabi tuttu, fakat mektup ilk kez 1901'de yayınlandı. -**Red.***

diktatörlüğün vb. sözünü etmek bile gülünç olacaktır. O zaman doğrudan doğruya proletaryanın sosyalist diktatörlüğünü düşüneceğiz ve bundan daha ayrıntılı olarak sözedeceğiz. Ama şimdi, en ileri sınıfın partisi, demokratik devrimin çarlık üzerinde tayin edici zaferine doğru en etkin bir biçimde yönelmeden edemez. Ve tayin edici zafer, proletarya ve köylülüğün devrimci-demokratik diktatörlüğünün ta kendisinden başka bir şey değildir.

(*Lenin*. "Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği", 1905. Tüm Eserler, Cilt VIII, s. 112-115; V. İ. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, cilt I, s. 483-486 Moskova 1947, Almanca.)

III — PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ — YENİ BİR DEVLET TİPİ SOVYETLER —PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN DEVLET BİÇİMİ

1 — Yeni Tipte Bir Devlet Olarak, Proleter Ya Da Sovyet Demokrasisi Olarak Proletarya Diktatörlüğünün Baş Özellikleri

A — Yeni Tipte Bir Devlet Olarak Proletarya Diktatörlüğü ve Proletarya Diktatörlüğünün Devlet Biçimi Olarak Sovyetler Üzerine Stalin Yoldaş

Yukarıda söylediklerimizden, proletarya diktatörlüğünün, eski iktisadi ve siyasi düzeni olduğu gibi bırakan, hükümetteki sıradan bir personel değişikliği, bir "kabine" değişikliği vs. olmadığı açıktır. Diktatörlükten yangından korkar gibi korkan ve bu korkuyla diktatörlük kavramını "iktidarın ele geçirilmesi" kavramı ile değiştiren tüm ülkelerin Menşevikleri ve oportünistleri için "iktidarın ele geçirilmesi", genellikle bir "kabine" değişikliği, Scheidemann ve Noske, MacDonald ve Henderson gibi kişilerden oluşan yeni bir hükümetin iktîdara gelmesidir. Açıklamaya gerek yoktur ki, bu ve benzeri kabine değişikliklerinin, proletarya diktatörlüğü ile, gerçek iktidarın gerçek proletarya tarafından ele geçirilmesiyle hiçbir ortak yanı yoktur. MacDonald'ların ve Scheidemann'ların iktidarda olduğu, eski burjuva

düzenin muhafaza edildiği yerde, onların sözümona hükümetleri, burjuvazinin elinde bir yardımcı aygıttan, emperyalizmin çıbanlarını gizlemek için bir paravanadan, ezilen ve sömürülen kitlelerin devrimci hareketine karşı burjuvazinin elinde bir alet olmaktan başka bir şey olamazlar. Kitleleri paravanasız ezmek ve sömürmek rahat ve elverişli olmadığı zaman, zor olduğu zaman, sermaye, böyle hükümetlere paravana olarak ihtiyaç duyar. Elbette ki, böylesi hükümetlerin ortaya çıkışı, "orada, onlarda" (yani kapitalistlerde) "Şipka Geçiti'nde" her şeyin yolunda olmadığının bir işaretidir, ama buna rağmen bu türden hükümetler kaçınılmaz olarak sermayenin kılık değiştirmiş hükümetleri olarak kalırlar. Bir MacDonald ya da Scheidemann hükümeti ile, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi arasında yerden göğe fark vardır. Proletarya diktatörlüğü bir hükümet değişikliği değil, tam tersine, hem merkezi hem de yerel yeni iktidar organları olan yeni bir devlettir, eski devletin, burjuva devletinin yıkıntıları üzerinde ortaya çıkan bir proletarya devletidir.

Proletarya diktatörlüğü, burjuva düzenin temeli üzerinde ortaya çıkmaz, tam tersine, onun parçalanması süreci içinde, burjuvazinin devrilmesinden sonra, büyük toprak sahiplerinin ve kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi süreci içinde, en önemli üretim aletlerinin ve araçlarının toplumsallaştırılması süreci içinde, proletaryanın şiddete dayalı devrimi süreci içinde ortaya çıkar. Proletarya diktatörlüğü, burjuvaziye karşı şiddet kullanımına dayanan devrimci bir iktidardır.

Devlet, hakim sınıfın elinde, kendi sınıf düşmanlarının direnişini bastırmak için bir makinedir. *Bu bakımdan* proletarya diktatörlüğü, esasında herhangi bir başka sınıfın diktatörlüğünden hiçbir şekilde ayrılmaz, çünkü proletarya devleti, burjuvazinin bastırılması için bir makinedir. Ama burada *öze ilişkin* bir fark vardır. Bu fark şuradadır ki, bugüne kadar varolan bütün sınıf devletleri, sömürücü azınlığın sömürülen çoğunluk üzerindeki diktatörlüğü idi, oysa proletarya diktatörlüğü, sömürülen çoğunluğun sömürücü azınlık üzerindeki diktatörlüğüdür.

Kısacası: *Proletarya diktatörlüğü, proletaryanın burjuvazi üzerindeki, hiçbir yasayla sınırlanmayan ve şiddete dayanan egemenliğidir - emekçi ve ezilen kitlelerin sevgi ve desteğine sahip bir egemenlik (Lenin,* "Devlet ve Devrim").

Buradan iki temel sonuç çıkar:

Birinci sonuç. Proletarya diktatörlüğü, "tam" demokrasi, hem zenginler hem yoksullar, *herkes* için demokrasi olamaz- proletarya diktatörlüğü *"yeni bir biçimde* demokratik (proleterler ve genelde mülksüzler *için*) ve *yeni bir biçimde* diktatörce (burjuvaziye *karşı*) olmak zorundadır" (bkz. 4. baskı, cilt 25, s. 384). Kautsky ve şürekâsının genel eşitlik, "saf" demokrasi, "tam" demokrasi vs. üzerine lafları, sömürülenler ile sömürenler arasında eşitliğin olanaksız olduğu şeklindeki kuşku götürmez olgunun burjuvaca gizlenmesidir. "Saf" demokrasi teorisi, emperyalist haydutlar tarafından evcilleştirilip beslenen işçi sınıfının üst katmanının teorisidir. Bu teori, kapitalizmin çıbanlarını gizlemek, emperyalizmin ayıbını örtmek ve sömürülen kitlelere karşı mücadelede ona moral güç vermek için yaratılmıştır. Kapitalizm altında, sömürülenler için hiçbir gerçek "özgürlük" yoktur ve olamaz, çünkü "özgürlükler"den yararlanabilmek için gerekli olan yapıların, matbaaların, kağıt depolarının sömürücülerin ayrıcalığında olması tek başına bu bile, "özgürlükler"in yokluğunu tanıtlamaya yeter. Kapitalizm altında, sömürülen kitlelerin ülkenin yönetimine gerçekten katılması yoktur ve olamaz, çünkü en demokratik durumlarda bile kapitalizm koşulları altında hükümetler halk tarafından değil, tam tersine Rothschild ve Stinnes, Rockefeller ve Morgan'lar tarafından kurulduğundan, tek başına bu bile, kapitalizm koşulları altında sömürülen kitlelerin ülkenin yönetimine gerçekten katılmasının yokluğunu tanıtlamaya yeter. Kapitalizm altında demokrasi, *kapitalist* bir demokrasidir, sömürülen çoğunluğun haklarının kısıtlanmasına dayanan ve bu çoğunluğa karşı yönelen, sömürücü azınlığın demokrasisidir. Sömürülenler için gerçek özgürlükler ve proleterlerin ve köylülerin ülkenin yönetimine gerçekten katılması ancak proletarya diktatörlüğü altında mümkündür. Proletarya diktatörlüğü altında demokrasi, *proleter* bir demokrasidir, sömüren azınlığın haklarının kısıtlanmasına dayanan ve bu azınlığa karşı yönelen, sömürülen çoğunluğun demokrasisidir.

İkinci sonuç. Proletarya diktatörlüğü, burjuva toplumunun ve burjuva demokrasisinin barışçıl gelişmesinin sonucu olarak ortaya çıkamaz; o ancak, burjuva devlet makinesinin, burjuva ordunun,

burjuva bürokratik aygıtın, burjuva polisin un-ufak edilmesi sonucunda ortaya çıkabilir.

*"İşçi sınıfı , hazır devlet makinesini basit bir şekilde eline alıp kendi amaçları doğrultusunda harekete geçirmez", diyor, Marx ve Engels "Komünist Manifesto"nun önsözünde. Proleter devrimin görevi, "... bugüne kadar olduğu gibi bürokratik-askeri mekanizmayı bir elden diğerine geçirmek değil, **tam tersine onu parçalamaktır**, ve bu, kıt'adaki her gerçek halk devriminin önkoşuludur", diyor Marx, 1871 yılında Kugelmann'a bir mektupta.*

Marx'ın kendini kıt'ayla sınırlayan bu sözleri, tüm ülkelerin oportünistlerine ve Menşeviklerine, en azından Avrupa kıtası dışında kalan bazı ülkeler (İngiltere, Amerika) için, Marx'ın öyleyse burjuva demokrasisinin proleter demokrasiye barışçıl bir gelişimi olanağını tanıdığını bağıra bağıra iddia etmeleri için bir bahane verdi. Marx gerçekten de böyle bir olanağı tanıdı, ve onun henüz tekelci kapitalizmin, emperyalizmin olmadığı ve gelişmelerinin özel koşulları yüzünden İngiltere'de ve Amerika'da henüz gelişmiş bir militarizmin ve bürokratizmin bulunmadığı geçen yüzyılın yetmişli yıllarında, bu ülkelere ilişkin olarak bunu yapmasının nedeni vardı. Gelişmiş emperyalizmin ortaya çıkmasından önce durum buydu. Ama daha sonra, 30-40 yıl sonra, bu ülkelerdeki durum kökten değiştiğinde, emperyalizm gelişip istisnasız bütün kapitalist ülkeleri kapsadığında, militarizm ve bürokratizm İngiltere'de ve Amerika'da da ortaya çıktığında, İngiltere ve Amerika'nın barışçıl gelişme özel koşulları ortadan kalktığında, bu sınırlama bu ülkeler için de kendiliğinden ortadan kalkmak zorundaydı.

"Şimdi", diyor Lenin, "1917 yılında, ilk büyük emperyalist savaş döneminde, Marx'ın bu sınırlaması ortadan kalkmaktadır. Hem İngiltere hem de Amerika, militarizmin ve bürokratizmin olmaması anlamında dünyada Anglo-Sakson 'özgürlüğü'nün bu en büyük ve son temsilcileri de, her şeyi kendilerine tabi kılan, her şeyi ayakları altına alan bürokratik-militarist kurumların tüm Avrupa'yı kapsayan, pis, kanlı bataklığına tamamen batmışlardır. Şimdi hem İngiltere ve hem de Amerika için (bu

ülkelerde 1914-1917 yılları arasında 'Avrupai' genel emperyalist mükemmelliğe erişen) 'hazır devlet makinesi'nin parçalanması, yıkılması, 'her gerçek halk devriminin önkoşulunu' oluşturur." (Bkz. 4. baskı, cilt 25, s. 387.)

Başka bir deyişle, proletaryanın şiddete dayalı devrim yasası, bu devrimin önkoşulu olarak burjuva devlet makinesinin parçalanması yasası, dünyanın emperyalist ülkelerinin devrimci hareketinin kaçınılmaz bir yasasıdır.

Uzak bir gelecekte, proletarya en önemli kapitalist ülkelerde zafere ulaşıp, bugünkü kapitalist kuşatmanın yerini sosyalist kuşatma aldığında, kapitalistleri "elverişsiz" uluslararası durumdan dolayı proletaryaya "kendiliğinden" ciddi ödünlerde bulunmayı daha uygun bulan bazı kapitalist ülkeler için, "barışçıl" bir gelişme yolu elbette açıktır. Ama bu varsayım ancak uzak ve olası bir gelecekle ilgilidir. Yakın geleceğe ilişkin olarak böyle bir varsayım için hiç, ama hiç bir neden yoktur.

Bu yüzden, Lenin şunu derken haklıdır:

"Burjuva devlet aygıtı şiddetle yıkılıp, onun yerine yeni bir devlet aygıtı geçirilmeksizin proleter devrimi mümkün değildir" (bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 217).

... Proletarya diktatörlüğünün zaferi, burjuvazinin baskı altına alınması, burjuva devlet makinesinin parçalanması, burjuva demokrasisinin yerine proleter demokrasisinin geçirilmesi demektir. Bu açıktır. Ama bu muazzam iş ne tür örgütlerin yardımıyla başarılacaktır? Proletaryanın, burjuva parlamentarizmi zemini üzerinde ortaya çıkan eski örgüt biçimlerinin bu çalışma için yetersiz olduğuna kuşku yoktur. O halde, burjuva devlet makinesinin mezar kazıcısı rolünü oynayacak durumda olan, bu makineyi yalnız parçalamakla bu burjuva demokrasisinin yerine proleter demokrasisini geçirmekle kalmayıp, aynı zamanda proletaryanın devlet iktidarının temeli de olacak durumda olan, proletaryanın yeni örgüt biçimleri ne türdendir?

Proletaryanın bu yeni örgüt biçimi Sovyetlerdir.

Eski örgüt biçimleriyle karşılaştırıldığında, Sovyetlerin gücü

nerede yatmaktadır?

Sovyetlerin, proletaryanın *en kapsamlı, herşeyi kapsayan* kitle örgütleri olmasında; çünkü istisnasız bütün işçileri Sovyetler, ve yalnızca Sovyetler kapsamaktadır.

Sovyetlerin, tüm ezilenleri ve sömürülenleri, işçileri ve köylüleri, askerleri ve denizcileri birleştiren ve bundan dolayı kitlelerin mücadelesinin siyasi önderliğinin, kitlelerin öncüsü proletarya tarafından en kolay ve en tam şekilde gerçekleştirilebilecek *biricik* kitle örgütü olmasında.

Soyvetlerin, kitlelerin devrimci mücadelesinin, kitlelerin siyasi eylemlerinin, kitlelerin ayaklanmasının *en güçlü organı,* mali sermayenin ve onun siyasi uzantılarının mutlak egemenliğini kırma yeteneğinde olan organlar olmasında.

Sovyetlerin, kitlelerin kendilerinin *dolaysız* örgütleri olmasında, yani kitlelerin *en demokratik* ve bu nedenle de en çok otorite sahibi örgütleri, onlara yeni devletin inşasına ve onun yönetimine katılmayı azami düzeyde kolaylaştıran, kitlelerin devrimci enerjisini, inisiyatifini, yaratıcı yeteneklerini eski düzenin yıkılması mücadelesinde, yeni, proleter düzen uğruna mücadelede azami düzeyde geliştiren örgütler olmasında.

Sovyet iktidarının özü, kapitalistler ve büyük toprak sahipleri tarafından ezilmiş olan sınıfların, tam da bu sınıfların en geniş kitlelerini kucaklayan ve en devrimci örgütlerinin şimdi "tüm devlet iktidarının, tüm devlet aygıtının *sürekli ve biricik* temeli" olmasında, "bizzat en demokratik burjuva cumhuriyetlerinde bile" gerçi yasaya göre eşit haklara sahip olan, ama "fiiliyatta binbir araç ve dolapla siyasi yaşantıya katılmaktan ve demokratik hak ve özgürlüklerin kullanımından uzak tutulan kitlelerin, şimdi devletin demokratik yönetimine *sürekli,* koşulsuz ve *tayin edici* bir şekilde katılmaya çekilmelerinde" yatmaktadır (bkz. *Lenin*, 4. baskı, cilt 28- s. 443, Rusça).

Bundan ötürü, Sovyet iktidarı, eski burjuva-demokratik ve parlamenter biçiminden temelde farklı olan *yeni biçimde* bir devlet örgütü, emekçi kitlelerin sömürülmesi ve ezilmesi görevine değil, tam tersine bu kitlelerin her türlü baskı ve sömürüden tamamen kurtarılması

görevine, proletarya diktatörlüğünün görevlerine uyarlanmış *yeni tipte* bir devlettir.

Lenin, Sovyet iktidarının ortaya çıkmasıyla "burjuva-demokratik parlamentarizm çağının kapandığını ve dünya tarihinde yeni bir bölümün: proletarya diktatörlüğü çağının başladığını" söylerken haklıydı.

Sovyet iktidarının karakteristik çizgileri nelerdir?

Sovyet iktidarı, sınıflar varoldukça, düşünülebilecek tüm devlet örgütlenmeleri içinde en belirgin kitle karakteri taşıyan ve en demokratik devlet örgütlenmesidir; çünkü o, işçilerin sömürücülere karşı mücadele içinde, sömürülen köylülerle birleşme işbirliği etmesinin arenasını oluşturduğundan, ve o, faaliyetleri için de bu birleşmeye ve işbirliğine dayandığından, nüfusun çoğunluğunun azınlık üzerindeki iktidarıdır, bu çoğunluğun devletidir, onun diktatörlüğünün ifadesidir.

Sovyet iktidarı, sınıflı toplumdaki tüm devlet örgütlenmelerinin en enternasyonalistidir, çünkü o, her türlü ulusal baskıyı ortadan kaldırdığından ve çeşitli milliyetlerin emekçi kitlelerinin işbirliğine dayandığından, bu kitlelerin bir tek devlet birliği içinde birleşmesini kolaylaştırır.

Sovyet iktidarı, kendi yapısından dolayı, bu kitlelerin öncüsünün, Sovyetlerin en birleşik ve en sınıf bilinçli çekirdeği olarak proletaryanın, ezilen ve sömürülen kitlelere önderlik etmesini kolaylaştırır.

"Ezilen sınıfların tüm devrimlerinin ve tüm hareketlerinin deneyimleri, tüm dünyadaki sosyalist hareketlerin deneyimleri", diyor Lenin, "bize, emekçi ve sömürülen halkın dağınık ve geri katmanlarını yalnızca proletaryanın birleştirip, onlara önderlik edecek durumda olduğunu öğretiyor." (Bkz. 4. baskı, cilt 28, s. 444, Rusça.) Sovyet iktidarının yapısı, bu deneyimlerden çıkan derslerin gerçekleştirilmesini kolaylaştırır.

Sovyet iktidarı, yasama ve yürütme gücünü bir tek devlet örgütünde birleştirerek ve coğrafi seçim bölgelerinin yerine üretim birimlerini, işletmeleri ve fabrikaları geçirerek, işçileri ve genelde emekçi kitleleri devletin yönetim aygıtıyla ilişkiye geçirir ve onlara ülkeyi yönetmeyi öğretir.

Sovyet iktidarı, orduyu burjuva kumandasına boyun eğmekten

kurtaracak ve onu burjuva düzeninde olduğu gibi halkı ezmenin bir aleti olmaktan çıkarıp, halkı kendi burjuvazisinin ve yabancı burjuvazinin boyunduruğundan kurtarmanın bir aletine dönüştürecek durumda olan tek iktidarıdır.

"Yalnızca, devletin Sovyetler şeklinde örgütlenmesi, eski, yani burjuva bürokratik ve hukuki aygıtı derhal gerçekten parçalayacak ve sonuçta yokedecek durumdadır" (aynı yerde).

Yalnızca, devletin Sovyet biçimi, emekçilerin ve sömürülenlerin kitle örgütlerini sürekli olarak ve kayıtsız şartsız devletin yönetimine katılmaya çekerek, gelecekteki devletsiz, komünist toplumun temel unsurlarından biri olan devletin sönüp gitmesini hazırlayacak durumdadır.

O halde Sovyetler Cumhuriyeti, uzun zaman aranan ve sonunda bulunan, çerçevesi içinde proletaryanın iktisadi kurtuluşunun, sosyalizmin tam zaferinin gerçekleşmek zorunda olduğu siyasi biçimdir.

Paris Komünü, bu biçimin embriyonu idi; Sovyet iktidarı, onun gelişmesi ve doruğuna ulaşmasıdır.

İşte bu yüzden Lenin şöyle der:

"İşçi, Asker ve Köylü Temsilcileri Sovyetleri Cumhuriyeti, yalnızca daha yüksek tipte bir demokratik kuruluşlar biçimi değildir..., ayrıca o, sosyalizme en ağrısız şekilde geçişi güvenceleyecek durumda olan ***biricik*** *biçimdir." (Bkz. 4. baskı, cilt, 26, s. 340.)*

(*Stalin,* "Leninizmin Temelleri Üzerine", 1924, Leninizmin Sorunları, cilt I, s. 45-53; Türkçesi için bkz. J. V. Stalin, Eserler, cilt VI, s. 114-122, İnter Yayınları.)

B — Yeni Tipte Bir Devlet Olarak Proletarya Diktatörlüğü

Böylece, proletarya diktatörlüğü, "siyasi bir geçiş dönemidir"; açıktır ki, bu *dönemin devleti* de, devletten devlet olmayana geçiştir, yani "asıl anlamıyla artık bir devlet" değildir. Demek ki, Marx'la Engels arasında bu konuda hiçbir çelişki yoktur.

Ama Marx, "Komünist toplumun gelecekteki devleti"nden sözetmeye devam ediyor!! Demek ki, *komünist* toplumda bile, bir devlet olacak!! Burada bir çelişki yok mu?

Hayır:	
I. - - kapitalist toplumda, asıl anlamıyla devlet	Devlete burjuvazinin ihtiyacı var.
II. - - (proletarya diktatörlüğüne geçiş): Geçiş tipi devleti (asıl anlamıyla devlet değil)	Devlete proletaryanın ihtiyacı var.
III. -- komünist toplum: Devletin *sönüp gitmesi.*	Devlete ihtiyaç yok, o sönüp gider.
Mutlak tutarlılık ve berraklık!	
Başka türlü:	
I. Yalnızca istisna olarak demokrasi, asla tam değil...	I. Yalnızca zenginler için ve proletaryanın küçük bir tabakası için demokrasi (Yoksullar için sözkonusu değil!)
II. Neredeyse tam-yalnızca burjuvazinin direnişinin *bastırılması* ile kısıtlı -demokrasi.	II. Yoksullar için, nüfusun 9/10'u için demokrasi, zenginlerin direnişinin şiddet yoluyla bastırılması.
III. Alışkanlık haline gelen ve *bu nedenle* sönüp giden gerçekten tam demokrasi... Tam demokrasi eşittir hiç demokrasi. Bu bir paradoks değil, doğrunun ta kendisidir!	III. Alışkanlık haline gelen ve bu nedenle sönüp giden tam demokrasinin, "Herkesten yeteneğine göre, herkese ihtiyacına göre" ilkesine yer açması.

(*Lenin,* "Devlet Üzerine Marksizm", Lenin'in devlete ilişkin yapıtlarından birine ait notlar. Bu notlar, Ocak-Şubat 1917 tarihli özel bir broşürde bulunmaktadır. Marx'ın "Gotha Programının Eleştirisi"nin SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi baskısında yeniden basılmıştır, s. 63-64, Moskova-Leningrad 1933.)

C— Yeni Tipte Bir Devletin İlk Tarihsel Deneyi Olarak Paris Komünü

Komün daha ta başından, bir kez iktidara gelen işçi sınıfının, eski devlet makinesiyle yönetmeye devam edemeyeceğini; bu işçi sınıfının, daha henüz ele geçirdiği kendi öz iktidarını yitirmemek için,

bir yandan, şimdiye dek kendine karşı kulanılmış olan eski baskı mekanizmasını ortadan kaldırmak, öte yandan da, kendini, kendi bakan ve memurlarına karşı, bunların istisnasız hepsini her an için görevlerinden alınabilir ilan ederek, güvence altına almak zorunda olduğunu tanımak zorunda kaldı. Bugüne kadarki devletin karakteristik özelliği neydi? Toplum, kendi ortak çıkarlarını karşılamak için, başlangıçta, basit işbölümü aracılığıyla kendine organlar yaratmıştı. Ama, başta devlet gücü olmak üzere bu organlar, zamanla, kendi ayrı çıkarlarına hizmet ederek toplumun hizmetkârları durumundan, onun efendileri durumuna dönüşmüşlerdi. Bu, örneğin, yalnızca kalıtsal monarşide değil, aynı şekilde demokratik cumhuriyette de görülebilir. "Politikacılar" hiçbir yerde, tam da Kuzey Amerika'da olduğu gibi ulustan ayrı ve daha güçlü bir kesim oluşturmazlar. Burada, iktidar nöbetleşe hissesine düşen iki büyük partiden her biri, yine siyasetten kazanç sağlayan ve gerek federal gerekse tek tek eyaletlerin yasama meclislerindeki sandalyeler üzerine spekülasyon yapan, ya da partileri yararına ajitasyon yapmaktan geçinen ve partilerinin zaferinden sonra makamlarla mükâfatlandırılan kişiler tarafından yönetilir. Amerikalıların 30 yıldan beri bu katlanılmaz hale gelen boyunduruğu atmak için ne kadar çaba gösterdikleri ve bütün bunlara rağmen bu ahlâksızlık batağına gitgide nasıl daha fazla battıkları bilinmektedir. Başlangıçta, salt toplumun bir aleti olarak belirlenmiş olan devlet iktidarının, toplum karşısında nasıl bağımsızlaştığını en iyi tam da Amerika'da görebiliriz. Burada ne hanedanlık vardır, ne soyluluk, ne Kızılderililerin gözetimi için birkaç adamlık bir güç dışında bir düzenli ordu, ne de ömür boyu memuriyet ya da emeklilik hakkı ile birlikte bir bürokrasi. Ve yine de burada, devlet iktidarını nöbetleşe ele geçiren ve onu en rezil araçlarla ve en rezil amaçlar için sömürülen iki büyük siyasi vurguncu çetesi vardır — ve ulus, güya kendisinin hizmetinde olan, gerçekte ise ona hükmeden ve onu yağmalayan iki büyük politikacı karteli karşısında acizdir.

Devletin ve devlet organlarının, şimdiye kadarki tüm devletlerde kaçınılmaz olarak toplumun hizmetkârları durumundan toplumun efendileri durumuna dönüşmesine karşı Komün, iki şaşmaz araç kullandı. İlk olarak, tüm yönetim, yargı, eğitim işlerindeki görevlere seçmenlerin genel oya dayanan seçim yoluyla istediğini seçmesi

ilkesini getirdi, hem de aynı seçmenlerin onları her an görevlerinden geri alabilmeleri temelinde. Ve ikincisi, büyük-küçük bütün hizmetlere, yalnızca diğer işçilerin aldıkları ücretler kadar bir ücret ödedi. Bir bütün olarak ödemiş olduğu en yüksek ücret 6000 frank idi. Böylelikle, temsili kurumlardaki delegelerin —fazlasıyla eklenmiş olan— bağlı temsilcilikleri [gebundene Mandat] dışında, makam ve ikbal avcılığına kesin bir engel konmuş oldu.

Şimdiye kadarki devlet iktidarının bu havaya uçuruluşu ve yerine yeni, hakikaten demokratik bir devlet gücünün geçirilişi, "İşsavaş"ın üçüncü bölümünde ayrıntılı olarak tasvir edilmektedir. Ancak, burada bir kez daha, kısaca bunların bazı yönleri üzerinde durmak gerekli oldu, çünkü tam da Almanya'da, devlete olan batıl inanç, felsefeden kalkarak, burjuvazinin ve hatta birçok işçinin genel bilincine sirayet etmiştir. Felsefi düşünceye göre devlet, "düşüncenin gerçekleşmesi" ya da felsefeceye çevrilmiş olan, tanrının dünya üzerindeki saltanatı, üzerinde ebedi doğrunun ve adaletin gerçekleştiği ya da gerçekleşeceği alandır. Ve sonra bundan, devlete ve devletle bağıntılı olan herşeye karşı duyulan, ve kişi, beşikten beri, tüm toplumun ortak iş ve çıkarlarının, şimdiye kadar olduğundan, yani devlet ve onun dolgun maaşla makamları tarafından yapıldığından başka türlü yapılamayacağını zannetmeye alıştığı için o ölçüde kolay yerleşen batıl saygı çıkar. Ve kişi, kalıtsal monarşiye inançtan kurtulup demokratik cumhuriyet üzerine yemin ettiğinde, son derece cesur bir adım atmış olduğunu sanır. Gerçekte ise devlet bir sınıfın başka bir sınıf tarafından ezilmesi için bir makineden başka birşey değildir, ve de bu demokratik cumhuriyette monarşiden hiç de aşağı kalmaz; ve en iyi halde, sınıf egemenliği uğruna mücadelede muzaffer proletaryaya miras kalan ve en kötü yanlarını, yeni, özgür toplumsal koşullarda yetişmiş bir kuşağın, tüm devlet enkazını fırlatıp atacak duruma gelene dek tıpkı Komün gibi budamaktan kendini alamayacağı bir kötülüktür.

Sosyal-demokrat filisten,* proletarya diktatörlüğü sözünden bir

* 1932'ye kadar yayınlanmış olan bütün baskılarda, burada "Alman filisteni" deniyordu. Bu bir tahrifattı. Engels'in, Marx-Engels-Lenin Enstitüsünde bulunan elyazmasında "sosyal demokrat filisten" denmektedir. "Sosyal demokrat" sözünün üzeri daha sonra birisi tarafından (Engels değil) çizilip üzerine, bilinmeyen bir el tarafından "Alman" sözü yazılmıştı. — **Red.**

kez daha iyice korkuya kapılmıştır. Peki baylar, bu diktatörlüğün neye benzediğini bilmek ister misiniz? Paris Komününe bakınız. İşte o, proletarya diktatorlüğü idi.

(*Engels,* "Fransa'da İşsavaş"a Önsöz, 1891, Marx-Engels Seçme Yazılar II, s. 464-472, SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi baskısı, Moskova-Leningrad 1934.)

D — Proleter ya da Sovyet Demokrasisi Olarak Proletarya Diktatörlüğü

1- Burjuva cumhuriyeti, genel, tüm-ulusal ya da sınıflar-üstü halk iradesi şiarlarıyla kutsanmış en demokratik biçimiyle bile, gerçekte kaçınılmaz olarak bir burjuva diktatörlüğü olarak, emekçilerin muazzam çoğunluğunun bir avuç kapitalist tarafından sömürülmesi ve ezilmesi için bir makine olarak kaldı, ve şu nedenle ki, toprakta olduğu gibi, diğer üretim araçlarında da özel mülkiyet varlığını sürdürdü. Bunun tam tersine, proleter ya da Sovyet demokrasisi, tam da kapitalizm tarafından ezilen sınıfların, proleterlerin ve yarı-proleter yoksul köylülerin, yani nüfusun muazzam çoğunluğunun kitle örgütlerini, tüm devlet aygıtının, tabandan tavana, gerek yerel gerekse merkezi, sürekli ve biricik temeline dönüştürdü. Tam da bununla Sovyet devleti, diğer şeylerin yanısıra, herhangi bir başka yerde olduğuyla karşılaştırılamayacak büyüklükteki bir kapsamda, yerel ve bölgesel özyönetimi, yukarıdan atanmış herhangi bir makam olmadan gerçekleştirdi. Partinin görevi, demokratizmin bu en yüksek tipini fiilen ve tam olarak uygulamak için yorulmadan çalışmaktır; ki bu demokratizmin doğru olarak işlemesi için, kitlelerin kültür düzeyinin, örgütlülüğünün ve bağımsız faaliyetinin sürekli yükseltilmesi gereklidir.

2- Devletinin sınıf karakterini gizleyen burjuva demokrasisinin tersine, Sovyet iktidarı, toplumun sınıflara bölünmüşlüğü ve böylece her devlet iktidarı da tamamen ortadan kalkmadığı sürece, her devletin kaçınılmaz olarak bir sınıf karakteri taşımak zorunda olduğunu açıkça tanır. En derin özü itibarıyle Sovyet iktidarı, sömürücülerin direnişini ezmeye yönelmiştir, ve Sovyet Anayasası, emeğin sermayenin baskısından kurtuluşuyla çelişen her özgürlüğün bir aldatmaca olduğundan hareket ettiğinden, sömürücülerin siyasi haklarını ellerinden

almaktan çekinmez. Proletarya partisinin görevi sömürücülerin direnişini ezmeyi boyun eğmezce gerçekleştirmek, burjuva hak ve özgürlüklerin mutlak karakteri hakkındaki kökleşmiş önyargılara karşı ideolojik olarak mücadele etmek ve aynı zamanda, gerek siyasi hakların geri alınmasının, gerek her türlü özgürlük kısıtlamasının, sömürücülerin kendi ayrıcalıklarını koruma ya da yeniden tesis etme girişimlerine karşı ancak ve yalnızca geçici mücadele aracı olarak zorunlu olduğunu ortaya koymaktır. İnsanın insan tarafından sömürülmesinin nesnel koşullarının ortadan kalkması ölçüsünde, bu geçici önlemlerin zorunluluğu da ortadan kalkacaktır, ve Parti bunların demontajı ve tümüyle ortadan kalkması için çaba gösterecektir.

3- Burjuva demokrasisi, toplantı, örgütlenme ve basın özgürlüğü gibi siyasi hak ve özgürlükleri bütün yurttaşlara biçimsel olarak eşit tarzda yaymakla yetiniyordu. Ama gerçekte gerek yönetim pratiği gerekse de esas olarak emekçilerin burjuva demokrasisi altındaki ekonomik köleliği, onların bu hak ve özgürlüklerden az biraz geniş kapsamlı olarak yararlanmasını kesinlikle olanaksız kılıyordu.

Buna karşılık proleter demokrasisi, hak ve özgürlüklerin biçimsel olarak ilanının yerine, bunların gerçekten kullanılmasını geçirir, ve bunu da herşeyden önce ve özellikle de kapitalizm tarafından ezilmiş olan halk sınıfları için, yani proletarya ve köylülük için yapar. Bu amaçla Sovyet iktidarı, burjuvazinin binalarına, basımevlerine, kağıt depolarına vb. el koyar ve bunları tümüyle emekçilerin ve onların örgütlerinin hizmetine sunar.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin görevi, gittikçe daha geniş emekçi halk yığınlarını demokratik hak ve özgürlüklerden yararlanır kılmak ve bunun için gerekli olan maddi koşulları gittikçe daha fazla genişletmektir.

4- Burjuva demokrasisi, yüzyıllar boyunca, cinsiyet, din, ırk ve milliyetinden bağımsız olarak tüm insanların eşit olduğunu ilan etti, ama kapitalizm, bu hak eşitliğinin fiilen gerçekleştirilmesini hiçbir yerde olanaklı kılmadı ve emperyalist aşmasında ırkların ve milliyetlerin ezilmesinin daha da keskinleştirilmesine yolaçtı. Sovyet iktidarı, yalnızca emekçilerin iktidarı olduğundan dolayı, bu hak eşitliğini tüm kapsamıyla ve bütün alanlarda, evlilik ve aile hukuku

alanında erkek ve kadın arasındaki eşitsizliği son kalıntılarının tümüyle kökünün kazınışına dek bütün alanlarda, dünyada ilk kez uyguluyabildi. Parti, eski eşitsizliğin ya da önyargılılığın, özellikle proletarya ve köylülüğün geri tabakaları arasında tüm izlerini kesin olarak ortadan kaldırmak için, bugün herşeyden önce ideolojik ve eğitici çalışmayı kendine görev bilir.

Kadının biçimsel bir hak eşitliği ile yetinmeyen Parti, köhnemiş ev ekonomisinin maddi yükleri yerine ev komünlerini, kamu aşevlerini, merkezi çamaşırhaneleri, çocuk kreşlerini geçirerek, kadını bu yüklerden kurtarmayı amaçlar.

5- Sovyet iktidarı, emekçi kitlelere, burjuva demokrasisi ve parlamentarizmdekiyle kıyaslanmayacak kadar yüksek derecede olan, işçi ve köylüler için en basit ve en kolay yolla temsilciler seçme ve geri alma olanağını garantiler ve aynı zamanda parlamentarizmin olumsuz yanlarını, özellikle yasama ve yürütme gücü ayrılığını, temsili kurumlarla kitleler arasında bağ kopukluğunu vb. ortadan kaldırır.

Sovyet devleti aynı zamanda, yerleşim bölgesini değil üretim birimini (işletme, fabrika) devletin seçim birimi ve temel hücresi yaptığı için, devlet aygıtını kitlelere daha da yakınlaştırır.

Partinin görevi, bu yöndeki tüm çalışmalara önderlik ederek, demokratizmin pratikte emekçi kitleler aracılığıyla daha sıkı ve daha tam olarak gerçekleştirilmesi, özellikle de kamu personelinin faaliyetleriyle ilgili olarak sorumluluk ve hesap verme zorunluluğunun uygulanması temelinde, iktidar organları ile emekçi kitleler arasında daha da yakınlaşmayı sağlamaktır.

6- Burjuva demokrasisi, aksi yöndeki açıklamalarına rağmen, orduyu mülk sahibi sınıfların bir aleti yapar, onu emekçi yığınlardan ayırıp onların karşısında diker, askerlerin siyasi haklarını kullanma olanaklarını ellerinden alır ya da zorlaştırırken, Sovyet devleti, kendi organları içinde, Sovyetler içinde, işçileri ve askerleri tam hak eşitliği ve çıkarlarının birlikteliği temelinde birleştirir. Partinin görevi, işçilerin ve askerlerin Sovyetler içindeki bu birlikteliğini korumak ve geliştirmek, silahlı güç ile proletaryanın ve yarı-proletaryanın örgütleri arasındaki kopmaz bağı pekiştirmektir.

7- Emekçi kitlelerin en yoğun, en birleşik, en bilinçli ve

mücadelede en çelikleşmiş kesimi olarak kent sanayi proletaryasının tüm devrimde oynadığı önder rol, gerek bizzat Sovyetlerin ortaya çıkışında, gerek onların iktidar organları olmaya doğru gelişmelerinin tüm seyrinde kendini göstermiştir. Sovyet Anayasamızda bu durum, sanayi proletaryasının, köyün oldukça dağınık küçük-burjuva kitlelerine kıyasla bazı ayrıcalıklara sahip olmasında yansır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi, tarihsel olarak köyün sosyalist örgütlenmesinin zorluklarıyla bağıntılı bu ayrıcalıkların geçici karakterde olduğunu kavratmak ve kapitalizmin işçiler arasında geliştirdiği dar loncasal ve dar mesleki çıkarlara karşı bir ağırlık noktası olarak sanayi proletaryasının bu konumundan, kırın en geri ve en dağınık proleter ve yarı-proleterlerini ve orta köylülüğü ileri işçilerle daha sıkı bir şekilde birleştirmek için azimle ve sistemli olarak yararlanmayı amaçlamak zorundadır.*

8- Yalnızca devletin Sovyetik örgütlenmesi sayesindedir ki, proletaryanın devrimi, eski burjuva devlet makinesini, devletin bürokrasi ve yasama aygıtını bir darbede un-ufak edip temelinden yıkabilmiştir. Ancak, geniş kitlelerin yeterince yüksek olmayan kültür düzeyi, kitleler tarafından sorumlu mevkilere getirilen temsilcilerin yönetim işlerinde gerekli pratiğinin noksan oluşu, zor koşullar altında eski ekolden uzmanları hızla işin içine çekme zorunluluğu ve kent

---

* Stalin'in inisiyatifi üzerine Parti ve Hükümet, 1935 yılında Sovyet Anayasası'nda bazı değişiklikler yapmayı kararlaştırdı. Ülkenin üretici güçlerinin hızla büyümesi sayesinde Sovyetler Birliği sanayi işçilerinin birkaç misli arttığı, köyde kolhoz sisteminin zafer kazandığı ve emekçi köylülüğün kararlılıkla sosyalizmin yolunu tuttuğu, Kulakların kesin olarak yenildiği ve Partinin nüfuzunun son derece artığı şu günlerde, sanayi proletaryasının seçim sistemindeki ayrıcalıklarının gerekliliği de ortadan kalkmaktadır. Partinin nüfuzu ve önder rolü, şimdi artık böyle önlemler olmadan da sağlanabilir. Bu nedenle, Sovyetler Birliği VII. Soyvet Kongresi, eşit olmayan, dolaylı ve açık oyla seçim yerine, eşit doğrudan ve gizli oyla seçimi geçirmeyi kararlaştırdı. Daha kapsamlı bir demokrasi yönünde seçim sistemindeki bu değişiklik, proletaryanın önder rolünün zayıflaması anlamına gelmemekle kalmayıp, bilakis Sovyetler Birliği'nin gelişmesinin ve kudretinin bir işaretidir, proletarya diktatörlüğünün daha da güçlenmesidir. Yeni seçim sistemi, proletarya diktatörlüğünün devlet aygıtının geniş kitlelerle doğrudan bağını daha da güçlü bir şekilde sağlar ve böylelikle Sovyet demokrasisinin daha da gelişmesinin bir güvencesini oluşturur. - *Red.*

işçilerinin en gelişmiş kesiminin ordu içinde çalışmaya gönderilişi, Sovyet düzeni içinde bürokratizmin kısmi bir yeniden canlanışına yolaçmıştır.

Bürokratizme karşı en kararlı mücadeleyi yürütmekte olan Sovyetler Birliği Komünist Partisi, bu kötülüğün üstesinden tamamen gelmek için şu önlemleri alır:

1) Bir sovyetin her bir üyesinin zorunlu olarak devletin yönetilmesinde belirli bir görevi yerine getirmeye çekilmesi.

2) Bu çalışmanın, giderek tüm yönetim dallarını kapsaması için, çalışma alanlarında bilinçli bir şekilde değişiklik yapmak.

3) Tek tek tüm emekçi nüfusu, giderek devletin yönetilmesinde ortak çalışmaya katılmaya çekmek.

Paris Komünü'nün tuttuğu yolda ileriye doğru bir adım oluşturan tüm bu önlemlerin tam ve çok-yönlü uygulanışı, ve yönetim işlemlerinin basitleştirilmesinin yanısıra emekçilerin kültür düzeylerinin yükseltilmesi, devlet gücünün ortadan kalkmasına götürür.

(Sovyetler Birliği Komünist Partisi Program ve Tüzüğü, s. 12-18, SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova- Leningrad 1934.)

E— Proletarya Diktatörlüğünün Devlet Biçimi Olarak Sovyetlerin Temel Özellikleri

Sovyetler, birincisi silahlı gücü işçilere ve köylülere veren yeni devlet aygıtıdır, burada, bu güç, eski daimi ordunun gücü gibi halktan kopuk değil, halka sıkı sıkıya bağlıdır; askeri bakımdan bu güç, eskiyle karşılaştırılmayacak derecede güçlüdür, devrimci bakımdan ise, yeri başka hiçbir şeyle doldurulamaz. İkinci olarak, bu aygıt, kitlelerle, halkın çoğunluğuyla, eski devlet aygıtında akıldan bile geçirilemeyecek kadar sıkı, kopmaz, denetlenmesi ve yenilenmesi kolay olan bir bağ yaratır. Üçüncü olarak, bu aygıt, mevcudunun bürokratik formaliteler olmadan halkın iradesine göre seçilebilirliği ve geri alınabilirliği sayesinde, önceki aygıtlardan çok daha demokratiktir. Dördüncü olarak, bu aygıt, en çeşitli meslekler ile sağlam bir bağ kurar, böylece bürokratizm olmadan, en derin anlamlı çok çeşitli reformların yapılmasını kolaylaştırır. Beşinci olarak, bu aygıt, öncünün, yani

ezilen sınıfların, işçilerin ve köylülerin, en sınıf bilinçli, en enerjik ve en ileri kesiminin bir örgüt biçimini yaratır ve bu şekilde ezilen sınıfların öncüsünün, onun yardımıyla, şimdiye dek siyasi yaşamın ve tarihin tümüyle dışında kalmış olan sınıfların *tüm devasa kitlesinin* seviyesini yükseltebileceği, eğitebileceği, öğretebileceği ve yönetebileceği bir aygıtı yaratmış olur. Altıncı olarak, parlamentarizmin avantajları ile dolaysız ve doğrudan demokrasinin avantajlarını birleştirme olanağını, yani seçilmiş halk temsilcisinin şahsında yasama fonksiyonunu, *yasaların yürütülmesiyle* birleştirme olanağını verir. Burjuva parlamentarizmiyle karşılaştırıldığında, bu, demokrasinin gelişmesinde, dünya çapında tarihi öneme sahip olan ileriye doğru bir adımdır...

... Devrimci sınıfların yaratıcı halk gücü Sovyetleri ortaya çıkarmasaydı, Rusya'da proleter devrim, umutsuz bir dava olurdu, çünkü eski devlet aygıtıyla proletarya, hiç kuşkusuz iktidarı elinde tutamazdı, yeni bir aygıt ama derhal yaratılamaz.

(*Lenin*, "Bolşevikler Devlet İktidarını Koruyabilecek mi?" 1917, Tüm Eserler, cilt XXI, s. 327-328.)

Proletarya ve yoksul köylülüğün (yarı-proleterlerin) deneyimle sınanmış ve kitle hareketi ve devrimci mücadele tarafından yaratılmış diktatörlük biçimi olarak Sovyet iktidarını güçlendirme ve geliştirme.

Güçlendirme ve geliştirme, tarihin bu devlet iktidarı biçimine, bu yeni devlet tipine yüklediği görevlerin gerçekleştirilmesinden (mümkün olduğunca geniş, toplu ve planlı bir şekilde gerçekleştirilmesinden) meydana gelmelidir. Yani:

(1) Kapitalizm tarafından ezilen emekçi ve sömürülen kitleleri ve yalnızca bu kitleleri, yani sömürücü sınıfları ve küçük-burjuvazinin zengin temsilcilerini otomatikman dıştalayarak, yalnızca işçileri ve yoksul köylüleri, yarı-proleterleri birleştirme ve örgütleme.

(2) Baştan başa tüm emekçi nüfusu, devlet yönetiminde yer alabilecek şekilde, teorik değil, pratik olarak eğitmek zorunda olan, ezilen sınıfların en enerjik, en faal, en hedef bilinçli kesimini, öncüsünü birleştirme.

(3) (Yasama faaliyetinin yürütme faaliyetinden ayrılması olarak) parlamentarizmi tasfiye etme; devletin yasama ve yürütme faaliyetini birleştirme. Yönetimi ve yasamayı kaynaştırma.

(4) Devlet iktidarının ve devlet yönetiminin tüm aygıtıyla kitleler arasında, demokratizmin eski biçimlerine nazaran daha sıkı bağ.

(5) Halka mümkün olduğunca yakın bir silahlı işçi-köylü iktidarı yaratma (Sovyet=silahlı işçiler ve köylüler). Tüm halkın silahlandırılmasını tam anlamıyla gerçekleştirmek için ilk adımlardan biri olarak halk milislerini örgütleme.

(6) Formalitelerin azlığı, seçme ve geri almada büyük kolaylığı nedeniyle daha mükemmel bir demokratizm.

(7) Meslekler ve ekonomik üretim birimleriyle sıkı (ve dolaysız) bağ (işletmelere göre, yerel köylü ya da zanaatçı seçim bölgelerine göre seçim). Bu sıkı bağ köklü sosyalist dönüşümleri gerçekleştirme olanağı verir.

(8) (Tümüyle olmasa da, kısmen yukarıdakine ait) — bürokrasiyi ortadan kaldırma, onsuz yapma imkanı, bu imkanın gerçek haline getirilmesine başlama.

(9) Demokratizm sorunlarında ağırlık noktasının, burjuvazi ile proletaryanın, yoksullar ile zenginlerin biçimsel eşitliğinin biçimsel olarak tanınmasından, nüfusun emekçi ve sömürülen kitlelerinin özgürlükten (demokrasiden) yararlanmalarının pratik uygulanabilirliğine kaydırılması.

(10) Devletin Sovyetik örgütlenmesinin daha sonraki evrimi şöyle olmalıdır: Bir Sovyetin her üyesi, Sovyetin oturumlarına katılmanın yanısıra, devlette belirli bir idari görevi yerine getirmelidir; ayrıca tek tek tüm nüfus, zamanla, (emekçi örgütlerine tabi olmak şartıyla) gerek Sovyet örgütünde çalışmalara katılmaya, gerek devlet yönetiminde bir hizmeti yerine getirmeye çekilmelidir.

(*Lenin,* "Sovyet İktidarı Üzerine On Tez", 1918, Tüm Eserler, cilt XXII, s. 406-408.)

2— Sovyet Devletinin Proleter Niteliği ve İşçi-Köylü Hükümeti Şiarinin İçeriği

Devletimiz, hükümetimizle birbirine karıştırılmamalı ve dolayısıyla özdeşleştirilmemelidir. Devletimiz sömürücülerin direnişini bastırmak, sosyalist iktisadi örgütlemek, sınıfları tasfiye etmek vb. ile görevli olan, devlet iktidarı olarak örgütlenmiş proletarya *sınıfıdır.* Buna

karşılık hükümetimiz ise, bu devlet örgütünün *zirvesidir*, onun yönetici zirvesidir. Hükümet yanılabilir, proletarya diktatörlüğü için geçici bir fiyasko tehlikesini ortaya çıkaran yanlışlar yapabilir, ama bu henüz, geçiş döneminde devlet inşasının ilkesi olarak proletarya diktatörlüğünün yanlış ya da hatalı olduğu anlamına gelmez. Bu yalnızca, yönetici zirvenin kötü olduğu, yönetici zirvenin siyasetinin, hükümetin siyasetinin proletarya diktatörlüğüne uymadığı, bu siyasetin değiştirilmek ve proletarya diktatörlüğünün icapları ile *uyum* içine sokulmak zorunda olduğu anlamına gelir.

Devlet ve hükümet, sınıf nitelikleri itibarıyle aynıdır, ama hükümet, kapsam itibarıyle daha dardır ve devletle bir değildir. Onlar organik olarak birbirine bağlıdır ve birbirine bağımlıdır, ama bu, her ikisi de aynı kefeye konabilir demek değildir.

Gördüğünüz gibi, nasıl ki proleterler sınıfı sorunu, proleterler sınıfının yönetici zirvesi sorunuyla karıştırılmazsa, devletimiz sorunu da, hükümetimiz sorunuyla karıştırılmamalıdır.

Ama devletimizin ve hükümetimizin sınıf niteliği sorununun, hükümetimizin günlük siyaseti sorunuyla karıştırılması daha da izin verilemez bir şeydir. Devletimizin ve hükümetimizin sınıf niteliği aslında berraktır —proleter bir nitelik. Devletimizin ve hükümetimizin hedefleri de berraktır— sömürücülerin direnişini bastırmak, sosyalist ekonomiyi örgütlemek, sınıfları ortadan kaldırmak vb. ile birdir. Bütün bunlar açıktır.

O zaman hükümetimizin günlük siyaseti sorunu neyle birdir? Onların yardımıyla, bizim köylü ülkemizde, proletarya diktatörlüğünün sınıf hedeflerini gerçekleştirebilmenin *araçları* ve *yolları* sorunuyla birdir. Proleter devlet, sömürücülerin direnişini ezmek, sosyalist ekonomiyi örgütlemek, sınıfları ortadan kaldırmak vb. için zorunludur. Ama hükümetimiz, tüm bunların yanısıra, proletaryanın azınlıkta olduğu, köylülüğün ise büyük çoğunluğu oluşturduğu ülkemizde, bu görevini gerçekleştirmek için, onlar olmadan düşünülemeyecek olan o *araçları* ve *yolları* (günlük siyaset) belirlemek için gereklidir.

Bu araçlar ve yollar nedir, bunlar neyle birdir? Bunlar, özünde, işçilerin ve köylülüğün ana kütlesinin *ittifakını* korumayı ve pekiştirmeyi, iktidardaki proletaryanın bu ittifaktaki *önder rolünü*

korumayı ve pekiştirmeyi hedefleyen önlemler ile birdir. Tanıtlamaya gerek yoktur ki, *böyle* bir ittifakın dışında ve *böyle* bir ittifak olmaksızın, hükümetimiz proletarya diktatörlüğünün yukarıda sözünü ettiğim görevlerini yerine getirmeye iktidarsız olurdu ve bizim bunları yerine getirme olanağımız olmazdı. Bu ittifak, bu birlik ne kadar yaşayacak ve Sovyet hükümetinin bu ittifakı, bu birliği pekiştirme siyaseti ne zamana kadar sürecektir? Sınıflar varoldukça, ve Hükümet, sınıflı toplumun ifadesi, proletarya diktatörlüğünün ifadesi olarak hükümet varoldukça, bunun süreceği açıktır.

Bu arada şunlara dikkat edilmelidir:

a) İşçilerle köylülerin ittifakına, sınıf olarak köylülüğü muhafaza etmek için değil, bilakis onu, sosyalist inşanın zaferlerinin çıkarlarına uygun bir yönde yeniden biçimlendirmek ve yeniden kalıba sokmak için gerek duymaktayız;

b) Sovyet Hükümetinin bu ittifakı güçlendirmeye yönelik siyaseti, sınıfları muhafaza etmeyi değil, bilakis sınıfları ortadan kaldırmayı, sınıfların ortadan kaldırılmasının hızını arttırmayı hedeflemektedir.

Bundan ötürü, Lenin şunları yazarken tamamen haklıydı:

"Diktatörlüğün en yüksek ilkesi, proletaryanın köylülükle ittifakının ayakta tutulmasıdır, ki böylelikle proletarya önder rolünü ve devlet iktidarını koruyabilsin." (4. baskı, cilt 32, s. 466-Rusça.)

Tanıtlamaya gerek yoktur ki, Lenin'in tam da bu tezi, herhangi başka biri değil, Sovyet Hükümetinin günlük siyaseti için yönergeyi oluşturmaktadır; verili gelişme aşamasında Sovyet Hükümetinin siyaseti, özü itibariyle, işçilerin ve köylülüğün ana kütlesinin tam da *bu* ittifakını korumak ve pekiştirmektir. *Bu anlamda* —ve yalnızca bu anlamda, yoksa sınıf niteliği anlamında değil—, Sovyet Hükümeti bir *İşçi-Köylü Hükümeti*dir.

Bunu tanımayan, Leninizmin yolundan sapmaktadır, proletarya ve köylülüğün emekçi kitlelerinin birleşmesi düşüncesini, ittifakı düşüncesini yadsıma yolunu tutmaktadır.

Bunu tanımayan, birleşmenin bir hile olduğu, gerçekten devrimci bir mesele olmadığı, bizim, "NEP"i, köylülüğün ana kütlesiyle birlikte sosyalist inşayı gerçekleştirmek için değil de, yalnızca "ajitasyon"

nedenleriyle yürürlüğe koyduğumuz görüşündedir.

Bunu tanımayan, devrimimizin, köylülüğün ana kütlesinin *temel* çıkarlarını tatmin edemeyeceği, bu çıkarların proletaryanın çıkarlarıyla uzlaşmaz çelişki içinde olduğu, sosyalizmi köylülüğün ana kütlesiyle birlikte inşa edemeyeceğimiz ve etmememiz gerektiği, Lenin'in kooperatif planının her türlü temelden yoksun olduğu, Menşeviklerin ve onların papağanlarının haklı olduğu, görüşündedir.

Esas soruna, birleşme sorununa sanki bir "ajitasyon" manevrasıymış gibi yaklaşmanın ne kadar zararlı ve işe yaramaz olduğunu kavramak için, bu sorunları sadece ortaya atmak yeter. Bu nedenle ben, "Sorular ve Yanıtlar"ımda, İşçi-Köylü Hükümeti şiarının bir "demagoji", bir "ajitasyon" manevrası olmadığını, tersine mutlak doğru ve devrimci bir şiar olduğunu söyledim.

Kısacası: Devletin ve Hükümetin sınıf niteliği sorunu, devrimimizin gelişmesinin temel hedefleri için belirleyici olan sınıf niteliği sorunu birşeydir, ve Hükümetin günlük siyaseti sorunu, bu hedefleri gerçekleştirmek için zorunlu *araçlar* ve *yollar* sorunu başka birşeydir. İki sorun kesinlikle birbirine bağlıdır. Ama bu, onların özdeş olduğu, aynı kefeye koyulabileceği anlamına gelmez.

Gördüğünüz gibi, devletin ve hükümetin sınıf niteliği sorununu, hükümetin günlük siyaseti sorunu ile karıştırmamak gerekiyor.

Burada bir çelişki olduğu söylenebilir. Sınıf niteliği itibariyle proleter bir hükümet, nasıl olur da İşçi-Köylü Hükümeti olarak adlandırılabilir? Ama bu sadece görünürde bir çelişkidir. Aslında buradaki "çelişki", bizim bazı sivri zekâlılarımızın, Lenin'in proletarya diktatörülüğüne ilişkin şu iki formülü arasında görmeye çalıştıkları çelişki ile aynı türdendir. Bu formüllerden birincisi: "Proletarya diktatörülüğü, *bir* sınıfın iktidarıdır" (4. baskı, cilt 29, s. 472, Rusça) derken, diğer formül şöyle demektedir: "proletarya diktatörlüğü, emekçilerin öncüsü, proletarya ile, emekçilerin çok sayıdaki proleter-olmayan tabakaları (küçük-burjuvazi, küçük mülk sahipleri, köylülük, aydınlar vb.) arasındaki *sınıf ittifakının özel bir biçimidir*" (4. baskı, cilt 29, s. 350, Rusça).

Bu iki formül arasında bir çelişki var mıdır? Elbette hayır. Peki ama, böyle bir durumda, diyelim ki geniş köylü kitleleriyle ittifak

içinde, *bir* sınıfın (proletaryanın) iktidarı nasıl icra edilir? İktidarda bulunan proletaryanın ("emekçilerin öncüsünün"), bu ittifakta önderliği icra etmesiyle. *Bir* sınıfın, proleterler sınıfının iktidarı, bu sınıfın köylülüğün ana kütlesiyle ittifakının yardımıyla, bunların proletarya tarafından *devletsel* önderliğiyle gerçekleşir —bu iki formülün temel fikri budur. Çelişki bunun neresinde?

Peki ama, proletaryanın köylülüğün ana kütlesi karşısındaki *devletsel* önderliği ne demektir? Bu, örneğin işçi-köylü diktatörlüğünü hedeflediğimiz burjuva-demokratik devrim dönemindeki önderlikle aynı mıdır? Hayır, bu aynı önderlik değildir. Proletaryanın köylülük karşısındaki *devletsel* önderliği, proletarya diktatörlüğü koşulları altında bir önderliktir. Proletaryanın *devletsel* önderliği,

a) burjuvazinin artık devrilmiş olması;

b) proletaryanın iktidarda olması;

c) proletaryanın iktidarı başka sınıflarla paylaşmaması;

d) proletaryanın, geniş köylü kitlelerini beraberinde götürerek, sosyalizmi inşa etmesi demektir.

Proletaryanın burjuva-demokratik devrim ve proletarya ve köylülüğün diktatörlüğü koşulları altındaki önderliği ise,

a) temel olarak kapitalizmin varlığını sürdürmesi;

b) devlet iktidarının mevcudu içinde egemen gücü oluşturan devrimci-demokratik burjuvazinin iktidarda olması;

c) demokratik burjuvazinin iktidarı proletarya ile paylaşması;

d) proletaryanın köylülüğü, burjuva partilerin etkisinden kurtarması, onlara ideolojik ve siyasi olarak önderlik etmesi ve kapitalizmi yıkma mücadelesine hazırlanması demektir.

Gördüğünüz gibi, burada temel bir fark vardır.

Aynı şeyler, İşçi-Köylü Hükümeti sorunu hakkında da söylenmelidir. Hükümetimizin proleter niteliğinin ve bundan çıkan sosyalist görevlerin ona engel olmamakla kalmayıp, bilakis, tam tersine, bizim köylü ülkemizde proletarya diktatörlüğünün sosyalist sınıf görevlerini gerçekleştirmesinin en önemli aracı olarak işçi-köylü ittifakını koruma ve pekiştirme siyasetinin uygulanmasına teşvik

etmesinde, zorunlu olarak teşvik etmesinde, ve bu hükümetin dolayısıyla kendine İşçi-Köylü Hükümeti demesinde ne gibi bir çelişki olabilir?

Lenin'in, İşçi-Köylü Hükümeti şiarını savunurken ve hükümetimizi İşçi-Köylü Hükümeti olarak nitelerken haklı olduğu açık değil midir?

Genelde şu söylenmek zorundadır ki, ülkemizde onun yardımıyla *bir* sınıfın, proletaryanın iktidarının gerçekleştirildiği "proletarya diktatörlüğü sistemi", oldukça karmaşık bir sorundur. Bu karmaşıklığın, bazı yoldaşların hoşuna gitmediğini, onların zevkine göre olmadığını biliyorum. Onların birçoğunun, "en az güç harcama ilkesi" bakış açısından hareketle, daha basit, daha kolay bir sistemle uğraşmayı yeğlediklerini biliyorum. Ama elden ne gelir: Birincisi, Leninizm gerçekte nasılsa, öyle alınmalıdır (Leninizm yüzeyselleştirilip bayağılaştırılamaz); ikincisi, tarih bize, en basit ve en kolay "teori"lerin hiç de öyle her zaman en doğru teoriler olmadığını öğretmektedir.

4- Mektubunuzda şöyle yakınıyorsunuz:

"Bu sorunu aydınlatan tüm yoldaşların kabahati, ya yalnızca hükümetten ya da ama yalnızca devletten sözetmeleri ve bundan ötürü kesin bir yanıt vermemeleri, bu iki kavram arasında nasıl bir ilişkinin bulunması gerektiğini tümüyle gözardı etmeleridir."

İtiraf edeyim ki, önder yoldaşlarımız bu "kabahat"ten gerçekten de özgür değildir, özellikle de, pek gayretli olmayan "okurlar"ın, Lenin'in yapıtlarının gerçekten künhüne varmak istemeyip, bilakis, her cümlenin kendilerine hazırlop lokma haline getirilmesini talep etmeleri durumu gözönüne alındığında. Ama elden ne gelir: Birincisi, önder yoldaşlarımızın işi öylesine başından aşkın ve günlük işlerle öylesine yüklüler ki, Leninizmi, dendiği gibi, nokta nokta açıklama imkanına sahip değiller; ikincisi, Lenin'in yapıtlarını artık yüzeysel olarak *okumak*tan çok, Leninizmi ciddiyetle *incelemeye* geçmek zorunda olan "okurlar"a da birşeyler bırakmak gerekir. Ama şunu söylemek gerekir ki, "okurlar" Leninizmi ciddiyetle incelemediği sürece, sizinkiler türünden yakınmalar ve "yanlış anlamalar" her zaman olacaktır.

Örneğin, devletimiz sorununu alalım. Devletimizin, gerek sınıf

niteliği itibariyle, gerekse de programı, baş görevleri, davranışları ve eylemleri itibariyle proleter bir devlet, bir işçi devleti olduğu, ama yine de bazı "bürokratik çarpıklıkları" olduğu açıktır. Lenin'in şu tanımını anımsayınız:

> *"İşçi devleti bir soyutlamadır. Gerçekte devletimiz, birincisi, işçi değil köylü nüfusun çoğunlukta olması özelliğine sahip; ve ikincisi, bürokratik çarpıklıklara sahip bir işçi devletidir." (4. baskı, cilt 32, s. 27/28, Rusça)*

Bundan olsa olsa yalnızca Menşevikler, Sosyal-Devrimciler ve belki de bazı muhaliflerimiz kuşku duyabilirler. Lenin birçok kez, devletimizin bir proletarya diktatörlüğü devleti olduğunu, proletarya diktatörlüğünün ise *bir* sınıfın, proletaryanın iktidarı olduğunu açıklamıştır. Tüm bunlar uzun zamandan beri bilinmektedir. Bununla birlikte, Lenin devletimizi bazen "işçi-köylü devleti" olarak adlandırdığı için Lenin'e gücenmiş olan ve hâlâ da gücenen az "okur" yoktur, oysa Lenin'in bununla, devletimizin sınıf niteliğinin bir tanımını vermeyi, hele hele bu devletin proleter niteliğini reddetmeyi değil, bilakis bununla, Sovyet devletinin proleter niteliğinin, proletaryanın ve köylülüğün ana kütlesinin birliği zorunluluğuna götürdüğünü ve dolayısıyla Sovyet hükümetinin siyasetinin bu birliğin pekiştirilmesine yönelik olması gerektiğini söylemek istediğini anlamak hiç de zor birşey değildir.

Örneğin şuralara bakın: Cilt XXII, s. 174; cilt XXV, s. 50, 80; cilt XXVI, s. 40, 67, 207, 216; cilt XXVII, s. 47. Tüm bu yazılarda ve bazı başka eserlerinde de Lenin, devletimizi, *"İşçi-Köylü"* devleti olarak nitelendirmektedir. Lenin'in tüm buralarda kasdettiği şeyin, devletimizin sınıf niteliğinin bir karakterizasyonunu vermeyi değil, bilakis, bizim köylü ülkemizin koşullarında, devletimizin proleter niteliğinden ve sosyalist görevlerinden kaynaklanan birliği sağlamlaştırma siyasetinin bir tanımını vermek istediğini kavramamak tuhaf olur. Bu koşullu ve dar anlamda, *ama yalnızca bu anlamda,* bir "İşçi-Köylü" devletinden sözedilebilir, ki Lenin'in de yapıtlarının anılan pasajlarında yaptığı budur.

Devletimizin sınıf niteliğine gelince, yukarıda da söylediğim gibi, Lenin buna, hiçbir yanlış yoruma izin vermeyen çok kesin bir

formülasyon getirmiştir: çoğunluğunu köylü nüfusun oluşturduğu bir ülkede, bürokratik çarpıklıkları olan bir işçi devleti.

(*Stalin.* "İşçi-Köylü Hükümeti Sorunu Üzerine", 1927. Leninizmin Sorunları, Cilt I. s. 374-381; J. V. Stalin, Eserler. cilt 9, s. 157-164, Almanca.)

3— Proleter Devletin Bürokratik Çarpıklıkları, Bürokratizmin Kökleri ve Ona Karşı Mücadele

Son olarak, hayli zamanımızı alan bürokratizme karşı mücadele sorunuyla ilgili bir kaç söz söylemek istiyorum. Bu sorun, daha geçen yılın yazında MK'da ortaya kondu, Ağustos'ta MK'nin tüm örgütlere bir mektubunda ortaya atıldı, Eylül'de Parti Konferansında yeraldı ve son olarak Aralık'ta Sovyet Kongresi'nde geniş kapsamda açıldı. Bürokratik bir musibetin varolduğu kuşkusuzdur; bu teşhis edilmiştir, ve ona karşı gerçek bir mücadele verilmelidir. Vakıa, yaptığımız tartışmalarda, bu sorun bazı platformlarda en azından hoppaca ortaya atılmıştır ve çoğu kez küçük-burjuva bakış açısından görülmüştür... bürokratizme karşı mücadelenin mutlak zorunlu bir mücadele olduğunu ve aynı zamanda da küçük-burjuva unsura karşı mücadele görevi gibi karmaşık bir görev olduğunu kavramamız zorunludur. Bürokratizm, devlet düzenimizde öylesine bir yara haline gelmiştir ki, kendinden programımızda bile sözettirmektedir, ve bunun da nedeni, onun bu küçük-burjuva unsur ile ve onun parçalanmasıyla bağıntı içinde olmasıdır. Bu hastalıklar yalnızca emekçilerin birleşmeleriyle altedilebilir; öyle ki, emekçiler, yalnızca İşçi-Köylü Müfettişliği'nin kararnamelerini selamlamakla kalmayıp —selamlanan kararnamelerin sayısı az mı ki—, İşçi-Köylü Müfettişliği aracılığıyla haklarını gerçekleştirmeyi bilebilsinler; oysa şu anda yalnızca köylerde değil, kentlerde ve hatta başkentlerde bile durum hiç de böyle değil! Çoğu durumda, bürokratizme karşı yüksek sesli sövgülerin yükseldiği yerlerde bile bu hakkı gerçekleştirmeyi bilmiyorlar.

Bu duruma bıkmadan dikkat çekmek gerekir.

(*Lenin.* "X. Parti Kongresi'ne RKP (B) Merkez Komitesi Siyasi Faaliyet Raporu", 1921. Tüm Eserler, cilt XXVI, s. 283-284.)

Bürokratizm sorununu alıp, onu ekonomik yönden inceleyelim. 5 Mayıs 1918'de bürokratizmi göremiyoruz. Eski bürokratik aygıtı

tepeden tırnağa parçaladığımız Ekim Devrimi'nden altı ay sonra, bu musibeti henüz hissetmiyoruz.

Aradan bir yıl geçiyor. Rusya Komünist Partisi VIII. Parti Kongresi'nde (18-23 Mart 1919) yeni bir Parti Programı kabul ediliyor, ve bu programda dobra dobra, çekinmeden, bu musibeti itiraf etmekten, bu musibeti ortaya çıkarma, teşhir etme, mahkûm etme özlemi ile dolu olarak, ona karşı mücadele düşünce ve isteğini, enerji ve eylemini uyandırmak için "*Sovyet düzeni içinde bürokratizmin kısmı olarak yeniden canlanması*"ndan sözediyoruz.

Aradan iki yıl daha geçti. 1921 baharında, bürokratizm sorununun ele alındığı VIII. Sovyet Kongresi'nden (Aralık 1920) sonra, bürokratizmin tahlili ile çok yakından bağıntılı olan tartışmaların sonucunu çıkaran Rusya Komünist Partisi X. Parti Kongresi'nden (Mart 1921) sonra, *bu* musibeti daha net, daha açık ve daha tehdit edici olarak karşımızda görüyoruz. Bürokratizmin ekonomik kökleri nelerdir? Bu kökler esas olarak iki türdendir: bir yandan, gelişmiş burjuvazi, tam da işçilerin (kısmen de köylülerin) devrimci hareketine karşı bürokratik bir aygıta, ilk planda askeri, sonda da adli vb. bir aygıta gerek duyar. Bunlar bizde yoktur. Bizdeki mahkemeler, burjuvaziye karşı sınıf mahkemeleridir. Ordumuz, burjuvaziye karşı bir sınıf ordusudur. Bürokratizm orduda değil, ona hizmet eden kuruluşlarda vardır. Bizde bürokratizmin ekonomik kökü başkadır: küçük üreticinin dağılması, atomizasyonu, yoksulluğu ve kültürsüzlüğü, çaresizlik, cehalet; tarımla sanayi arasında dolaşım yetersizliği, bunlar arasındaki ilişkinin ve karşılıklı etkileşimin olmaması.

(*Lenin,* "Ayni Vergi Üzerine", 1921, Tüm Eserler, cilt XXVI; V. İ. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, cilt II. s. 846-847, Moskova 1947, Almanca.)

Bürokratizm, herşeyden önce toplum düzenimizin bağrında yatan muazzam yedek güçleri âtıl durumda bıraktığından, onlardan yararlanmayı engellediğinden, kitlelerin yaratıcı inisiyatifi felç etmeye çalıştığından, onu kağıt yığınıyla boğduğu ve Partinin yaptığı her yeni başlangıcı yavan ve yararsız bir müşkülpesentliğe dönüştürmeye çabaladığından tehlikelidir. İkinci olarak, bürokratizm, u*ygulamanın denetlenmesine* tahammülü olmadığından ve yönetici örgütlerin temel direktiflerini pratik yaşamla hiçbir ortak yanı olmayan boş bir kağıt

tomarı kılmaya çalıştığından tehlikelidir. Tehlikeli olan, yalnızca kurumlarımızda takılıp kalmış olan eski bürokratlar ve esas olarak da eski bürokratlar değil, bilakis aynı zamanda —ve özellikle— yeni bürokratlar Sovyet bürokratlardır, ki bunların arasında "komünist" bürokratlar hiç de öyle küçümsenecek rol oynamazlar. Bunu söylerken, işçi sınıfının ve köylülüğün milyonlarca kitlesinin yaratıcı inisiyatifinin ve girişkenliğinin yerine, bir fetiş gibi taptıkları bürokratik emirleri ve "kararnameleri" geçirmeye çalışan "komünistler"i kastediyorum.

Şimdi görev, kurum ve örgütlerimizdeki bürokratizmi yoketmek, bürokratik "gelenek" ve "görenekler"i tasfiye etmek ve toplum düzenimizin yedek güçlerinden yararlanmak için, kitlelerin yaratıcı inisiyatifini ve girişkenliğini geliştirmek için yolu açmaktır.

Bu hiç de basit bir görev değildir. Bu görev "bir çırpıda" çözülemez. Ama, eğer ülkemizi gerçekten sosyalizmin temel ilkelerine göre değiştirmek istiyorsak, bu görevi her ne pahasına olursa olsun çözmek zorundayız.

Bürokratizme karşı mücadeleyi Parti dört çizgide yürütür: *özeleştiriyi* geliştirme çizgisi, *uygulamanın denetimini* örgütleme çizgisi, aygıtın *temizlenmesi* çizgisi ve son olarak işçi sınıfının içinden gelen sınanmış güçlerin bu aygıta *terfi ettirilmesi* çizgisinde.

Görev, tüm bu önlemleri yerine getirmek için tüm güçleri seferber etmektir.

(Stalin. SBKP(B) XVI. Parti Kongresi'ne Merkez Komitesi'nin Raporu, 1930. Leninizmin Sorunları, cilt II. s. 360-361: J. V. Stalin Eserler, cilt 12, s. 287-288. Almanca.)

4— Proletarya Diktatörlüğü Sistemi ve Partinin Onun İçindeki Önder Rolü

A — Proletarya Diktatörlüğü "Mekanizması" Üzerine Stalin Yoldaş

Yukarıda proletarya diktatörlüğü hakkında, onun tarihsel kaçınılmazlığı bakış açısından, sınıf içeriği bakış açısından, devletsel karakteri bakış açısından, son olarak, kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi olarak tanımlanan tüm bir tarihsel dönem boyunca yerine

getireceği yıkıcı ve yapıcı görevleri bakış açısından sözettim.

Şimdi de, proletarya diktatörlüğü hakkında, onun yapısı bakış açısından, "mekanizması" bakış açısından, tamamı "proletarya diktatörlüğü sistemi"ni (*Lenin*) veren ve onun yardımıyla proletarya diktatörlüğünün günlük çalışmalarının gerçekleştirildiği "volan kayışları"nın, "kaldıraçlar"ın ve "yönetici güç"ün rolü ve önemi bakış açısından sözetmeliyiz.

Proletarya diktatörlüğü sistemindeki bu "volan kayışları" ya da "kaldıraçlar" nelerdir? Bu "yönetici güç" nedir? Bunlara neden gerek duyulur?

Kaldıraçlar ya da volan kayışları — bunlar, yardımları olmaksızın diktatörlüğün gerçekleştirilmesinin olanaksız olduğu, proletaryanın kitle örgütleridir.

Yönetici güç — bu, proletarya diktatörlüğünün temel yönetici gücü olan proletaryanın en ileri kıtası, onun öncü müfrezesidir.

Bu volan kayışları, bu kaldıraçlar ve bu yönetici güce proletaryanın ihtiyacı vardır, çünkü o, onlar olmaksızın, zafer uğruna mücadelesinde, örgütlü ve silahlı sermaye karşısında silahsız bir ordu durumuna düşerdi. Bu örgütlere proletaryanın ihtiyacı vardır, çünkü o, onlar olmaksızın, burjuvaziyi devirme uğruna mücadelesinde, kendi iktidarını sağlamlaştırma uğruna mücadelesinde, sosyalizmi inşa etme uğruna mücadelesinde kaçınılmaz olarak bir yenilgiye uğrardı. Bu örgütlerin sistematik yardımı ve öncü müfrezenin yönetici gücü zorunludur, çünkü bu koşullar olmaksızın, az biraz istikrarlı ve sağlam bir proletarya diktatörlüğü olanaksız olurdu.

Bu örgütler nelerdir?

Birincisi, başkentte ve taşrada, bir dizi sanayi, kültür, eğitim örgütü ve diğer örgütler biçimindeki kollarıyla işçi *sendikalarıdır*. Bunlar her meslekten işçileri birleştirir. Bunlar Parti örgütleri değildir. Sendikalar, bizdeki egemen işçi sınıfının tümünü kucaklayan örgütler olarak tanımlanabilirler. Onlar komünizmin okuludur. Saflarındaki en iyi adamları tüm yönetim dallarındaki yönetici çalışma için verirler. İşçi sınıfı içinde ileri ve geri unsurlar arasındaki bağı gerçekleştirirler. İşçi kitlelerini işçi sınıfının öncü müfrezesiyle bağlarlar.

İkincisi, başkentte ve taşrada idari, iktisadi, askeri, kültürel ve diğer devlet örgütleri biçimindeki sayısız kollarıyla *Sovyetler*, ve bu örgütleri çevreleyen ve onları halkla bağlayan, kendiliğinden ortaya çıkmış çok sayıdaki, emekçilerin kitle dernekleridir. Sovyetler kent ve kırdaki tüm emekçilerin kitle örgütleridir. Bunlar Parti örgütleri değildir. Sovyetler, proletarya diktatörlüğünün dolaysız ifadesidir. Diktatörlüğün güçlendirilmesi ve sosyalizmin inşası için gerekli tüm önlemler Sovyetler aracılığıyla uygulanır. Proletarya, köylülüğe devletsel önderliğini Sovyetler aracılığıyla gerçekleştirir. Sovyetler, emekçilerin milyonlarca kitlesini proletaryanın öncü müfrezesiyle bağlar.

Üçüncüsü, tüm kollarıyla her türden *kooperatiflerdir*. Bunlar emekçilerin bir kitle örgütüdür, bir Parti örgütü değildir, emekçileri öncelikle tüketiciler olarak ve zamanla da üreticiler olarak (tarım kooperatifleri) birleştiren bir örgüttür. Kooperatif, proletarya diktatörlüğünün pekiştirilmesinden sonra gelişkin inşa döneminde özel bir önem kazanır. Proletaryanın öncü müfrezesinin köylü kitleleriyle bağını kolaylaştırır ve bu kitleleri sosyalist inşa deryasına katma olanağı yaratır.

Dördüncüsü, *Gençlik Birliği*dir. Bu, işçi ve köylü gençliğin bir kitle örgütüdür, parti örgütü değildir, ancak Partiye dayanır. Görevi, genç kuşağın sosyalizm ruhuyla eğitilmesinde Partiye yardımcı olmaktır. Tüm yönetim dalları için proletaryanın tüm diğer kitle örgütlerine genç yedekler sağlar. Gençlik Birliği, proletarya diktatörlüğünün sağlamlaşmasından sonra, proletaryanın gelişkin kültür ve eğitim faaliyetleri döneminde özel bir önem kazanmıştır.

Son olarak, proletaryanın *partisidir*, onun öncü müfrezesidir. Onun gücü, proletaryanın tüm kitle örgütlerinden en iyi unsurları bağrında toplamasından gelir. Gayesi, proletaryanın istisnasız tüm kitle örgütlerinin çalışmasını *toparlamak* ve faaliyetlerini bir hedefe, proletaryanın kurtuluşu hedefine *yöneltmektir*. Ama bunları toparlamak ve bir tek hedefe yöneltmek mutlak zorunludur, çünkü aksi taktirde proletaryanın mücadelesinin birliği olanaksızdır, çünkü aksi takdirde proleter kitlelerin iktidar uğruna, sosyalizmin inşası uğruna mücadelelerine önderlik etmek olanaksızdır. Ama proletaryanın kitle

örgütlerinin çalışmasını toparlamayı ve yönlendirmeyi yalnızca proletaryanın öncü müfrezesi, onun Partisi başarabilir. Yalnızca proletarya partisi, yalnızca komünistlerin partisi, proletarya diktatörlüğü sisteminde bu önder rolü hakkıyla yerine getirebilir.

Niçin?

"Çünkü, birincisi, Parti, proletaryanın partisiz örgütlerine doğrudan doğruya bağlı olan ve çok defa bu örgütleri yöneten işçi sınıfının en yetkin unsurlarının toplandığı alandır; ikincisi, işçi sınıfının en yetkin unsurlarının toplanma alanı olarak Parti, işçi sınıfının örgütlerinin bütün biçimlerini yönetmeye yetenekli önderlerin yetiştirilmesi için en iyi okuldur; üçüncüsü, işçi sınıfı önderlerinin yetiştirilmesi için en iyi okul olarak Parti, deneyimi ve otoritesi sayesinde proletaryanın mücüdelesinin önderliğini merkezileştirmeye ve böylelikle işçi sınıfının çeşitli partisiz örgütlerini, Partiyi sınıfa bağlayan yardımcı organlar ve volan kayışları haline getirmeye yetenekli biricik örgüttür." (Bkz. "Leninizmin Temelleri Üzerine".)

Parti, proletarya diktatörlüğü sisteminde temel yönetici güçtür.

"Parti, proletaryanın sınıf birliğinin en yüksek biçimidir." (Lenin)

Yani: Partiyi —herşeyden önce üretim alanında— sınıfla bağlayan proletaryanın kitle örgütü olarak *sendikalar*; Partiyi, herşeyden önce devlet yönetimi alanında emekçilerle bağlayan emekçilerin kitle örgütleri olarak *Sovyetler*; Partiyi herşeyden önce iktisadi alanda, köylülüğün sosyalist inşaya kazanılması alanında köylü kitleleriyle bağlayan esas olarak köylülüğün kitle örgütü olarak *kooperatifler*; yeni kuşakların sosyalist eğitiminde ve genç yedeklerin yetiştirilmesinde proletaryanın öncü müfrezesine kolaylık sağlamakla görevli bir örgüt olarak, işçi ve köylü gençliğin kitle örgütü olarak *Gençlik Birliği*; ve son olarak, tüm bu kitle örgütlerini yönetmekle görevli olan, proletarya diktatörlüğü sisteminde temel yönetici güç olarak *Parti* — işte genel olarak "diktatörlük mekanizması"nın, "proletarya diktatörlüğü sistemi"nin tablosu budur.

Temel yönetici güç olarak Parti olmaksızın, az biraz istikrarlı ve sağlam bir proletarya diktatörlüğü mümkün değildir.

Lenin'in deyimiyle, "böylelikle, resmen komünist olmayan, esnek ve oldukça geniş kapsamlı, son derece güçlü bir proleter aygıta, Partiyi *sınıfa* ve *kitleye* sıkıca bağlayan ve Partinin önderliği altında *sınıfın diktatörlüğünün* gerçekleştirildiği bir aygıta sahibiz." (Bkz. 4. baskı, cilt 31, s. 30.)

Elbette bu, Partinin sendikaların, Sovyetlerin ve diğer kitle örgütlerinin yerine geçebileceği ya da geçmesi gerektiği şeklinde anlaşılmamalıdır. Parti, proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirir. Ama o bunu dolaysız değil, bilakis sendikaların, Sovyetlerin ve bunların kollarının yardımıyla gerçekleştirir. Bu "volan kayışları" olmaksızın az biraz sağlam bir diktatörlük imkansız olurdu.

"Öncü müfrezeden, ileri sınıfın kitlesine ve ondan da emekçi kitlelere birtakım 'volan kayışları' olmaksızın diktatörlük gerçekleştirilemez", diyor Lenin (Bkz. 4. baskı, cilt 32, s. 3, Rusça.)

"Parti, proletaryanın öncü müfrezesini, deyim yerindeyse, kendi içinde masseder, ve bu öncü müfreze proletarya diktatörlüğünü gerçekleştirir. Ve sendikalar gibi bir temel olmaksızın, diktatörlük gerçekleştirilemez, devlet fonksiyonları icra edilemez. Bunlar, yine yeni tipte bir dizi özel kurumun ***yardımıyla,*** *yani Sovyet aygıtının* ***yardımıyla*** *icra edilmek zorundadır." (Bkz. 4. baskı, cilt 32, s. 2, Rusça.)*

(*Stalin,* " Leninizmin Sorunları Üzerine", 1926. Leninizmin Sorunları, cilt I, s. 319-323; J. V. Stalin, Eserler, cilt 8, s. 28-33, Almanca.)

B— Proletarya Diktatörlüğünde Komünist Partisinin Rolü *

8 — İşçi hareketinin, (parti, sendikalar ve kooperatifler biçimindeki) eski "klasik" sınıflandırması artık açıkça miyadını doldurmuştur. Rusya'daki proleter devrim, proletarya diktatörlüğünün temel biçimini yaratmıştır —Sovyetler. Her yerde ona doğru gittiğimiz yeni sınıflandırma şöyledir: 1. Parti, 2. Sovyetler ve 3. Sanayi Birlikleri. Ancak proletaryanın *partisi*, yani Komünist Partisi, hem

* ***Red. notu.*** *Praletarya diktatörlüğü sisteminde Partinin rolü için ayrıca bkz. "Parti Öğretisi" defteri.*

Sovyetlerdeki, hem de devrimci sanayi birliklerindeki çalışmaları sürekli ve planlı bir şekilde, yönetmelidir. İşçi sınıfının örgütlü öncüsü —komünist partisi— aynı şekilde, işçi sınıfının hem ekonomik, hem de siyasi ve kültürel mücadelesinin çıkarlarını bir bütün olarak temsil etmelidir. Komünist Partisi, hem sanayi birliklerinin hem de Sovyetlerin ve tüm diğer proleter örgüt biçimlerinin ruhu olmak zorundadır.

Proletarya diktatörlüğünün tarihi olarak verili temel biçimi olarak Sovyetlerin ortaya çıkışı, Komünist Partisi'nin proleter devrimdeki rolünü asla küçültmez. Eğer Alman "sol" komünistleri, (partilerinin Alman proletaryasına yaptığı çağrıya bakınız—14 Nisan 1920 tarihli, "Almanya Komünist İşçi Partisi" imzalı "Alman Proletaryasına" adlı çağrı) "parti de kendini gitikçe Sovyet düşüncesine uyduruyor ve proleter bir karaktere bürünüyor" ("Kommunistische Arbeiterzeitung" No. 54) diyorlarsa, bu, Komünist Partisi'nin kendini Sovyetler içinde *çözerek eritmesi* gerektiği, Sovyetlerin, Komünist Partisi"nin yerini *dolduracak* durumda oldukları düşüncesinin muğlak bir ifadesidir.

Bu fikir temelden yanlış ve gericidir.

Rus devriminin tarihinde, Sovyetlerin proletarya partisine karşı yürüdükleri ve burjuvazinin ajanlarının siyasetini destekledikleri tüm bir dönem yaşadık. Aynı durumu Almanya'da da gördük. Aynı şey diğer ülkelerde de mümkündür.

Sovyetlerin tarihi görevlerini yerine getirebilmeleri için, tam tersine, kendini basitçe Sovyetlere "uydurmayacak" kadar güçlü, tam tersine, onların siyasetini *tayin edici* şekilde etkileyebilecek ve bizzat bunları, burjuvaziye ve beyaz sosyal-demokrasiye "uymak"tan vazgeçmeye sevkedebilecek durumda olan, Sovyetlerin komünist fraksiyonları aracılığıyla bunları Komünist Partisi'nin *önderliği* altına sokabilecek durumda olan bir Komünist Partisi'nin varlığı zorunludur.

Her kim ki, Komünist Partisi'ne, kendini Sovyetlere "uydurmasını" salık veriyor ve bu kendini uydurmada partinin "proleter karakteri"nin güçlenmesini görüyorsa, o hem partiye, hem de Sovyetlere bir ayı dostluğu yapmaktadır, o, ne partinin, ne de Sovyetlerin anlamını kavramamaktadır. Her ülkede mümkün olduğunca

güçlü bir Komünist Partisi yaratacak durumda olduğumuz zaman, "Sovyet düşüncesi" o kadar çabuk zafere ulaşacaktır. "Sovyet düşüncesi"ni şimdi lafta birçok "bağımsız", hatta sağ sosyalist bile kabul ediyor. Ama bu unsurların Sovyet düşüncesini çarpıtmalarını, ancak eğer Sovyetlerin siyasetini *belirleyecek* ve bunlara önderlik edecek durumda olan güçlü bir Komünist Partisi'ne sahip olursak engelleyebiliriz.

9— İşçi sınıfının, Komünist Partisi'ne, yalnızca iktidarı ele geçirinceye *kadar* ya da iktidarı ele geçirdiği *sırada* değil, bilakis *daha sonra da,* iktidar artık onun eline geçtikten sonra da ihtiyacı vardır. Koca bir ülkede üç yıldan beri iktidarda olan Rusya Komünist Partisi'nin tarihi göstermektedir ki, Komünist Partisi'nin rolü, iktidarın işçi sınıfı tarafından ele geçirilmesinden sonra azalmamakla kalmamış, bilakis tam tersine alabildiğine artmıştır.

10— İktidarın proletarya tarafından ele geçirilişinin ertesi günü, onun partisi, önceden olduğu gibi yine işçi sınıfının sadece bir parçası olarak kalır. Ama tam da bu parça, işçi sınıfının, zaferi örgütlemiş olan parçasıdır. Rusya Komünist Partisi, iki onyıl boyunca —Almanya'da bir dizi yıl boyunca— yalnızca burjuvaziye karşı değil, burjuva etkisini proletaryaya taşıyan "sosyalistler"e karşı da yürüttüğü mücadele içinde, saflarına, işçi sınıfının en sağlam, en ileri görüşlü, en ileri savaşçılarını katmıştır. Yalnızca eğer işçi sınıfının en iyi parçasının böylesine bütünlüklü bir örgütü varsa, zaferin ertesi günü işçi diktatörlüğünün karşısına çıkacak olan tüm zorluklar aşılabilir. Yeni proleter bir ordunun, bir Kızıl Ordunun yaratılması, burjuva devlet aygıtının fiilen yokedilmesi ve onun yerine yeni bir proleter devlet aygıtının rüşeyminin geçirilmesi, tek tek işçi gruplarının loncavari eğilimlerine karşı mücadele, "bölge şovenizmi"ne karşı mücadele, yeni bir çalışma disiplininin yaratılmasında yeni yollar açılması — tüm bu alanlarda tayin edici söz, üyeleri kendi canlı örnekleri ile, işçi sınıfının çoğunluğuna önderlik eden Komünistlerin *Partisine* aittir.

11— Proletaryanın bir siyasi partisinin zorunluluğu, ancak sınıfların tümüyle ortadan kaldırılmasıyla sona erer. Komünizmin bu nihai zaferine giden yolda, günümüz proleter örgütlerinin üç temel biçiminin (Parti, Sovyetler, Sanayi Birlikleri) önemlerinin değişmesi

ve giderek bir tek işçi örgütü tipinin billurlaşması mümkündür. Ama Komünist Partisi ancak, komünizm bir mücadele hedefi olmaktan çıktığında ve tüm işçi sınıfı komünist olduğunda, işçi sınıfı içinde tümüyle eriyecektir.

(Proleter Devrimde Komünist Partisinin Rolü Üzerine Komünist Enternasyonal II. Kongresinin Kararı, 1920, Lenin, Tüm Eserler, cilt XXV. ek Bölüm, s. 686-688'de aynen aktarılmıştır.)

C — Proletarya Diktatörlüğünün Parti Diktatörlüğüyle Troçkist Özdeşleştirilmesine Karşı Mücadele

Parti ile işçi sınıfı, öncü müfreze ile işçi kitleleri arasında doğru karşılıklı ilişkiler varsa, proletarya diktatörlüğü, Parti önderliği ("diktatörlüğü") ile karşı karşıya konulamaz. Ama bundan, Parti ile işçi sınıfının, Parti önderliği ("Diktatörlüğü") ile işçi sınıfının diktatörlüğünün hiç mi hiç özdeşleştirilemeyeceği sonucu çıkar. Parti "diktatörlüğü"nün, proletarya diktatörlüğüyle karşı karşıya konulamayacağına *dayanarak* Sorin, *"proletarya diktatörlüğünün Partimizin diktatörlüğü olduğu* yanlış sonucuna varmıştır.

Ama Lenin, yalnızca böyle bir karşı karşıya koymanın caiz olmadığından sözetmekle kalmıyor. Aynı zamanda, "kitlelerin diktatörlüğünün önderlerin diktatörlüğü"nün karşısına konmasının da caiz olmadığından sözediyor. *Bu nedenle* önderlerin diktatörlüğünü proletarya diktatörlüğü ile özdeş mi tutmalı acaba? Bu yolu tutmak isteseydik, *"Proletarya diktatörlüğü, önderlerimizin diktatörlüğüdür"* dememiz gerekirdi. İşte parti "diktatörlüğü"nü proletarya diktatörlüğüyle özdeşleştirme siyaseti, esasında tam da bu maskaralığa götürür...

Bu bakımdan Zinovyev'de mesele ne alemdedir?

Ziyovyev aslında, Sorin'le aynı Parti "diktatörlüğü"nün proletarya diktatörlüğüyle özdeşleştirilmesi bakış açısında durmaktadır, şu farkla ki, Sorin gürüşünü dobra dobra ve net olarak ifade ederken, Zinovyev lafı dolaştırıyor. Buna kanaat getirmek için, örneğin Zinovyev'in "Leninizm" kitabından şu pasajı almak yeter.

"Sınıf içeriği bakış açısından", diyor Zinovyev, "Sovyetler

Birliği'ndeki mevcut düzen nedir? Proletarya diktatörlüğüdür. SSCB'nde iktidarı doğrudan hareket ettiren yay nedir? İşçi sınıfının iktidarını gerçekleştiren kimdir? Komünist Partisi! Bu anlamda ***bizde*** *(abç. — J. St.)* ***Parti diktatörlüğü*** *vardır. SSCB'nde iktidarını hukuki biçimi nedir? Ekim Devrimi tarafından yaratılan yeni devlet düzeni tipi nedir? Sovyet sistemidir. Biri diğeriyle asla çelişmez." ("Leninizm", s. 370-371.)*

Eğer Partinin bir bütün olarak işçi sınıfı karşısında diktatörlüğü ile, Parti tarafından önderlik edilmesi kastediliyorsa, birinin diğeriyle çelişmediği elbette doğrudur. Ama *bu nedenle* proletarya diktatörlüğü ile parti "diktatörlüğü" arasına, Sovyet sistemi ile parti "diktatörlüğü" arasına bir eşit işareti nasıl konulabilir? Lenin, Sovyet sistemini proletarya diktatörlüğü ile özdeşleştiriyordu, ve bunda haklıydı, çünkü Sovyetler, *bizim* Sovyetlerimiz, emekçi kitleleri Partinin önderliği altında proletaryanın etrafında birleştiren örgütlerdir. Ama Lenin, Zinovyev'in şimdi yaptığı gibi, Parti "diktatörlüğü" ile proletarya diktatörlüğü arasına, Parti "diktatörlüğü" ile Sovyet sistemi arasına ne zaman, nerede ve hangi yapıtında bir eşit işareti koymuştur? Proletarya diktatörlüğü, ne parti tarafından önderlik edilmeyle ("diktatörlük") , ne de önderler tarafından önderlik edilmeyle ("diktatörlük") çelişmez. Acaba *bu nedenle,* ülkemizin proletarya diktatörlüğü ülkesi, *yani* Parti diktatörlüğü ülkesi, *yani* önderler diktatörlüğü ülkesi olduğunu ilan etmek mi gerekir? Ama Zinovyev tarafından alttan alta ürkekçe savunulan Parti "diktatörlüğü"nü proletarya diktatörlüğü ile özdeşleştirme "ilke"si işte tam da bu maskaralığa götürür.

Lenin'in sayısız yapıtları arasında, onun Parti diktatörlüğü sorununa değinip geçtiği ancak beş örnek bulabildim.

Birincisi, Sosyal-Devrimciler ve Menşeviklerle bir polemiğindedir, şöyle der:

"Eğer bize ***tek*** *parti diktatörlüğü suçlaması getiriliyorsa, ve işittiğiniz gibi, sosyalist birleşik cephe öneriliyorsa, cevabımız şudur: 'Evet,* ***tek*** *parti diktatörlüğü! Bunda ısrar ediyoruz, ve bu zemini terkedemeyiz, çünkü bu parti onlarca yıl boyunca tüm sanayi proletaryasının öncü müfrezesi olma mevkiini kazanmış*

bir partidir.'" (Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 496, Rusça.)

İkincisi, "Kolçak Üzerindeki Zafer Dolayısıyla İşçilere ve Köylülere Mektup"undadır. Orada şöyle der:

"Onlar (özellikle Menşevikler ve Sosyal-Devrimciler, hepsi, hatta 'solcular'ı bile) köylüleri 'tek parti diktatörlüğü', Bolşeviklerin, Komünistlerin Partisinin 'diktatörlüğü' umacısıyla korkutuyorlar.

Kolçak örneği, köylülere umacılardan korkmamayı öğretmiştir.

Ya çiftlik sahiplerinin ve kapitalistlerin diktatörlüğü (yani demirden iktidarı), ya da işçi sınıfının diktatörlüğü." (Bkz. 4. baskı, cilt 29, s. 517. Rusça.)

Üçüncüsü, Lenin'in Komintern II. Kongresi'ndeki konuşmasında Tanner ile polemiğindedir. Bu konuşmayı yukarıda aktarmıştım.

Dördüncüsü, "'Sol' Komünizm — Bir Çocukluk Hastalığı" yazısının bazı satırlarıdır. Sözkonusu alıntılar yukarıda aktarılmıştır.

Ve beşinci ise, Lenin Derlemesi, cilt III'te "Tek Parti Diktatörlüğü" ara başlığı altında yayınlanmış olan, proletarya diktatörlüğüne ilişkin bir plan taslağıdır.

Şu saptanmak zorundadır ki, Lenin bu beş örnekten ikisinde, yani sonuncu ve ikinci örnekte, "*tek* parti diktatörlüğü" sözcüklerini tırnak içine almakta ve böylece açıkça, bu formülün tam olmayan, mecâzî anlamını vurgulamaktadır.

Ayrıca şu da saptanmak zorundadır ki, Lenin bu örneklerin *hepsinde*, "Parti diktatörlüğü"nden, —Kautsky ve şürekâsının tüm iftiracı uyduruklarının tersine — işçi sınıfı karşısında değil, "çiftlik sahipleri ve kapitalistler" karşısında diktatörlüğü ("demirden şiddeti") anlamıştır.

Lenin'in proletarya diktatörlüğü ve proletarya diktatörlüğü sisteminde partinin rolünü işlediği ya da kısaca değindiği yapıtlarının *hiçbirinde*, ne temel yapıtlarında ne de diğerlerinde, "proletarya diktatörlüğü Partimizin diktatörlüğüdür" anlamına gelebilecek en ufak bir imanın bulunmaması karekteristiktir. Tam tersi: bu yapıtların her sayfası, her satırı böyle bir formüle şamar indirir (bkz. "Devlet ve

Devrim", "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky", "'Sol' Komünizm — Bir Çocukluk Hastalığı" vb.).

Lenin'in doğrudan önderliği altında hazırlanmış olan ve Lenin'in konuşmalarında tekrar tekrar, Partinin rolü ve görevlerinin doğru formülasyonunun örneği olarak atıfta bulunduğu Komintern II. Kongresi'nin siyasi partinin rolüne ilişkin tezlerinde, parti diktatörlüğü üzerine *bir tek kelimenin*, evet *bir tek kelimenin* bulunmaması daha da karakteristiktir.

Bütün bunlar neyi gösteriyor?

Şunları:

a) Lenin'in, "parti diktatörlüğü" formülünü kusursuz ve tam saymadığını, bundan dolayıdır ki bu formülün Lenin'in yapıtlarında pek seyrek olarak ve bazen de tırnak içinde kullanıldığını;

b) Lenin'in, hasımlarla polemik içinde, Parti diktatörlüğünden sözetmek zorunda kaldığı az sayıdaki durumda, genelde *"tek* parti diktatörlüğü"nden, yani Partimizin *tek başına* iktidarda olduğundan, iktidarı *başka* partilerle *paylaşmadığından* sözettiğini, ve bu konuda her zaman, *işçi sınıfı karşısında* Parti diktörlüğünden, Parti tarafından önderlik edilmesinin, Partinin önder rolünün anlaşılması gerektiğini açıkladığını;

c) Lenin'in, proletarya diktatörlüğü sisteminde Partinin rolünü bilimsel olarak tanımlamayı gerekli gördüğü durumların hepsinde *yalnızca* işçi sınıfına nispetle Partinin önder rolünden sözettiğini (ki böyle binlerce durum vardır);

d) Tam da bu nedenle Lenin'in, Partinin rolü hakkındaki temel karara —Komintern'in II. Kongresi'nin kararını kastediyorum— "Parti diktatörlüğü" formülünü koymayı "aklından bile geçirmediğini";

e) Leninizm'in bakış açısından Parti "diktatörlüğü"nü ve dolayısıyla da "önderlerin diktatörlüğü"nü proletarya diktatörlüğüyle özdeşleştiren ya da özdeşleştirmeye çalışan yoldaşların haklı olmadığını ve siyasi bakımdan miyop olduklarını, çünkü onların bununla öncü müfreze ile sınıf arasındaki doğru ilişkilerin koşullarını çiğnediklerini.

"Parti diktatörlüğü" formülünün, yukarıda sözü edilen ihtiraz kayıtları olmaksızın alındığında, pratik çalışmalarımızda bir dizi

tehlikeye ve siyasi mahzura yolaçabileceğinin sözünü bile etmiyorum. Bu formül, ihtiraz kaydı olmaksızın alındığında, adeta şunları söylemektedir:

a) *Partisiz kitlelere:* İtiraz etmeye kalkışmayın, mırın kırın etmeye kalkışmayın, çünkü Parti herşeye kadirdir, çünkü Parti diktatörlüğümüz var;

b) *Parti kadrolarına:* Korkusuzca hareket edin, fırsatı ganimet bilin, partisiz kitlelerin sesine kulak vermeye hiç gerek yok —Parti diktatörlüğümüz var;

c) *Parti Yöneticilerine:* Belli oranda kendini beğenmişlik lüksüne kapılabilirsiniz, hatta mağrur bile olabilirsiniz, çünkü Parti diktatörlüğümüz ve "dolayısıyla" da önderler diktatörlüğümüz var.

Bu tehlikelere işaret etmenin tam da şimdi sırasıdır ; Partinin, kitlelerin sesine dikkatle kulak vermeye hazır olmasının bizim için özel bir değere sahip olduğu; kitlelerin gereksinimleri karşısında duyarlı olmanın Partimizin temel emri olduğu; Partiden siyasette özel bir dikkat ve özel bir esneklik göstermesinin beklendiği; kitlelere doğru önderlik etme sorununda kendini beğenmişlik tehlikesinin, Partinin önündeki en ciddi tehlikelerden biri olduğu, kitlelerin siyasi etkinliklerinin kabarışı döneminde, bunlara işaret etmenin tam sırasıdır.

Partimizin XI. Parti Kongresi'nde Lenin'in söylediği şu altın sözler anımsanmalıdır:

> *"Halk kitleleri içinde bizler (komünistler -J. St.) sadece denizde bir damlayız, ve ancak halkın ne hissettiğini doğru olarak ifade edebilirsek iktidarı yürütebiliriz. Aksi taktirde Komünist Partisi proletaryaya, proletarya da kitlelere önderlik edemeyecektir, ve bütün makine parça parça olup dağılacaktır." (Cilt XXVII.)*

"Halkın ne hissettiğini doğru olarak ifade etmek" — proletarya diktatörlüğü sisteminde, Partiye, temel yönetici güç olma şerefli rolünü sağlayan vazgeçilmez koşul işte tam da budur.

(Stalin, "Leninizmin Sorunları Üzerine", 1926. Leninizmin Sorunları, cilt I, s. 338-343, SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova 1932; J. V. Stalin, Eserler, cilt 8, s. 49-54, Almanca.)

IV — DEVLETİN SÖNÜP GİTMESİNİN ÖNKOŞULLARINI YARATMAK İÇİN PROLETARYANIN DEVLET İKTİDARININ AZAMİ ÖLÇÜDE GÜÇLENDİRİLMESİ

1 — Devletin Sönüp Gitmesinin Tarihi Önkoşulları

Engels'in, devletin "sönüp gitmesi" üzerine sözleri öylesine yaygın bilinen, öylesine sık aktarılan, Marksizmin oportünizm doğrultusundaki alışılagelmiş tahrifatının özünün nerede yattığını öylesine açık gösteren sözlerdir ki, bunların üzerinde ayrıntılı olarak durmak yerinde görünüyor. **Bu sözlerin geçtiği pasajı tümüyle aktarıyoruz:**

> ***"Proletarya devlet iktidarını ele geçirir ve üretim araçlarını, önce devlet mülkiyetine dönüştürür.*** *Ama böylelikle o, proletarya olarak kendi kendini ortadan kaldırır, tüm sınıf farklarını ve sınıf karşıtlıklarını, ve böylece devlet olarak devleti de ortadan kaldırır. Sınıf karşıtlıkları içinde hareket eden şimdiye kadarki toplum, devlete, yani her seferki sömürücü sınıfın kendi dış üretim koşullarını ayakta tutmak için, yani ismen, sömürülen sınıfı, mevcut üretim tarzı tarafından verilen baskı koşulları (kölelik, serflik ya da vasale bağlılık, ücretli emek) içinde zorla boyunduruk altında tutmak için bir örgüte ihtiyaç duyuyordu. Devlet, tüm toplumun resmi temsilcisi, onun gözle görülür bir kurul halindeki bileşimiydi, ama o, kendi*

zamanında tüm toplumu bizzat temsil eden sınıfın devleti olduğu ölçüde böyleydi: ilkçağda köle sahibi yurttaşların, ortaçağda feodal soyluluğun, zamanımızda burjuvazinin devleti. O nihayet fiilen tüm toplumun temsilcisi haline geldiğinde, kendi kendini gereksiz kılar. Artık baskı altında tutulacak hiçbir toplumsal sınıf kalmayınca, sınıf egemenliği, ve üretimde bugüne kadarki anarşi üzerine kurulu tekil varoluş mücadelesi ve bundan doğan çatışmalar ve aşırılıklar ortadan kalkınca, artık özel bir baskı gücünü, bir devleti gerekli kılan baskı altında tutulacak hiçbir şey kalmaz. Devletin gerçekten tüm toplumun temsilcisi olarak ortaya çıktığı ilk edimi —üretim araçlarına toplum adına el konması—, aynı zamanda onun devlet olarak son bağımsız eylemidir. Bir devlet gücünün toplumsal ilişkilere müdahalesi, birbiri ardına tüm alanlarda gereksiz hale gelir ve sonunda kendiliğinden uykuya dalar. Kişiler üzerinde hükümet etmenin yerine, şeylerin yönetilmesi ve üretim süreçlerinin yönetilmesi geçer. Devlet 'ilga' edilmez, ***sönüp gider.*** *"Özgür halk devleti" lafzı bu kantara vurulmalıdır, yani gerek geçici ajitatif bakımdan yerindeliği itibarıyle gerekse de kesin bilimsel yetersizliği itibariyle [bu kantara vurulmalıdır -ÇN]; aynı şekilde, anarşist denilenlerin devletin bugünden yarına ilga edilmesi gerektiği talebi de [bu kantara vurulmalıdır –ÇN] (Bay Eugen Dühring Bilimi Altüst Ediyor", üçüncü baskı, Stuttgart 1894, s. 301-303.)*

Yanlış sonuç çıkarmaktan çekinmeksizin şunu söyleyebiliriz ki, Engels'in çok derin düşüncelerle dolu olan bu gözleminden, yalnızca , devletin "ilgası" anarşist öğretisinden farklı olarak, Marx'a göre devletin "sönüp gitmesi", bugünkü sosyalist partilerin sosyalist düşüncesinin ortak malı haline gelmiştir. Marksizmi böyle güdükleştirmek, onu oportünizme indirgemek demektir, çünkü böylesine bir "yorum"da geriye sadece yavaş, eşit, muntazam bir değişme bulanık düşüncesi kalıyor, sanki tüm sıçramalar ve fırtınalar, sanki devrim olmayacakmış gibi. Devletin "sönüp gitmesi", bilinen genel yaygın anlamında, deyim yerindeyse kitlesel anlamında, kuşkusuz, devrimin üstünün örtülmesi, hatta yadsınması anlamına gelmektedir.

Oysa böyle bir "yorum", yalnızca burjuvazi için yararlı olan ve

teorik olarak, Engels'in tarafımızdan tümüyle aktarılmış olan "toparlayıcı" düşüncelerinde işaret edilmiş olan en önemli koşul ve düşüncelerin gözden kaçırılmasına dayanan, Marksizmin en kaba biçimde tahrif edilmesidir.

Birincisi. Bu düşüncelerinin ta başında Engels, proletaryanın devlet iktidarını ele geçirerek, "devlet olarak devleti ortadan kaldırdığını" söyler. Bunun ne anlama geldiğini düşünmek "âdet değildir". Çoğunlukla bu, tamamen gözardı edilir, ya da Engels'in bir tür "Hegel'ci" "zaafı" olarak görülür. Gerçekte bu sözlerde, kısaca, proleter devrimlerin en büyüklerinden birinin deneyimi, yeri geldiğinde üzerinde ayrıntılı olarak duracağımız 1871 Paris Komünü'nün deneyimi dile getirilir. Gerçekte Engels burada, *burjuvazinin* devletinin proleter devrimi tarafından "ortadan kaldırılması"ndan söz eder, sönüp gitme üzerine sözleri ise, sosyalist devrimden *sonra proleter* devletin kalıntılarıyla ilgilidir. Engels'e göre, burjuva devlet, "sönüp gitmez", tersine devrim içinde proletarya tarafından *"ortadan kaldırılır"*. Proleter devlet ya da yarı-devlet, bu devrimden sonra sönüp gider.

İkincisi. Devlet, "özel bir baskı gücü"dür. Engels burada bu parlak ve son derece derin tanımı mükemmel berraklığıyla vermektedir. Ama bundan, burjuvazinin proletaryaya karşı, bir avuç zenginin milyonlarca emekçiye karşı "özel baskı gücü"nün yerine, proletaryanın burjuvaziye karşı, "özel baskı gücü"nün (proletarya diktatörlüğü) geçirilmesi gerektiği sonucu çıkar. İşte "devlet olarak devletin ortadan kaldırılması" budur. İşte toplum adına üretim araçlarına el koyma "edimi" de budur. Ve çok açıktır ki, bir (burjuva) "özel baskı gücü"nün yerine bir başka (proleter) "özel baskı gücü"nün *böyle* bir geçişi, hiçbir koşul altında "sönüp gitme" biçiminde olamaz.

(*Lenin*, "Devlet ve Devrim", 1917, Tüm Eserler, cilt XXI, s. 476-478; V. İ. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, cilt II, s. 168-170, Moskova 1947, Almanca.)

Bu sorunu en ayrıntılı biçimde Marx, "Gotha Programının Eleştirisi"nde açımlar (Bracke'ye 5 Mayıs 1875 tarihli mektup, ilk kez 1891'de "Neue Zeit", yıl 9, cilt I'de yayınlanmıştır; Rusça dilinde broşür olarak yayınlanmıştır). Bu önemli yapıtın, Lassalle'cılığın bir eleştirisi olan polemiksel kısmı, yapıtın olumlu kısmını, yani komünizmin gelişmesi ile devletin sönüp gitmesi arasındaki bağıntının tahlilini, deyim yerindeyse gölgede bırakmıştır.

1 — Marx'ta Sorunun Konuluşu

Marx'ın Bracke'ye 5 Mayıs 1875 tarihli mektubuyla, daha önce sözü edilen, Engels'in Bebel'e 28 Mart 1875 tarihli mektubu yüzeysel olarak karşılaştırıldığında, Marx'ın Engels'ten daha fazla "devletçi" olduğu ve iki yazarın devlet konusundaki görüşleri arasında büyük bir fark olduğu sanılabilir.

Engels, Bebel'e, devlet üzerine tüm gevezeliği bir kenara bırakmayı, "devlet" sözcüğünü programdan tamamen çıkarıp, yerine "topluluk" ["Gemeinwesen"] sözcüğünün geçirilmesini tavsiye eder; Engels, hatta, Komün'ün asıl anlamında bir devlet olmadığını bile belirtir. Buna karşılık Marx, "komünist toplumun gelecekteki devleti"nden bile sözeder, yani komünizmde bile devletin zorunluluğunu görünürde kabul eder.

Ama böyle bir kavrayış temelden yanlış olurdu. Daha yakından bir inceleme, Marx'ın ve Engels'in devlet ve devletin sönüp gitmesi üzerine görüşlerinin kesinlikle örtüştüğünü, Marx'ın yukarıda sözü edilen ifadesinin ama tam da bu *sönüp gitmekte olan* devletle ilgili olduğunu gösterir.

Bilindiği gibi burada uzun bir süreç sözkonusu olduğu için *gelecekteki* "sönüp gitme" anını belirlemenin sözünün bile edilemeyeceği açıktır. Marx ve Engels arasındaki görünürdeki ayrılık, işledikleri konuların ve güttükleri görevlerin farklılığıyla açıklanır. Engels, devlet hakkında alışılagelmiş (ve Lassalle tarafından önemli ölçüde paylaşılan) önyargıların tüm saçmalığını Bebel'e anlaşılır ve kesin bir tarzda, ana hatlarıyla kanıtlamayı kendine görev edinmişti. Marx, *bu* soruna sadece geçerken değinir; onu başka bir konu ilgilendirmektedir: Komünist toplumun *gelişmesi.*

Marx'ın tüm teorisi, gelişim teorisinin —en tutarlı, en mükemmel, en derinlemesine düşünülmüş ve en özlü biçimiyle— modern kapitalizme uygulanmasıdır. Burada Marx için, bu teoriyi, kapitalizmin *önünde duran* çöküşüne ve *gelecekteki* komünizmin *gelecekteki* gelişmesine de uygulanması sorununun ortaya çıkması gayet doğaldır.

Gelecekteki komünizmin gelecekteki gelişmesi sorunu, hangi *veriler* temelinde ortaya konulabilir?

Onun kapitalizmden *doğduğu* tarihsel olarak kapitalizmden geliştiği, kapitalizmin *ürettiği* bir toplumsal gücün etkinliğinin sonucu olduğu olgusu temelinde. Marx'ta ütopyalar kurma, bilinemeyecek bir şey üzerine boş faraziyeler yürütme girişiminin izine bile rastlanmaz. Marx, komünizm sorununu, örneğin bir doğabilimcisinin, şu ya da bu şekilde oluştuğunu ve şu ya da bu belli yönde değişikliğe uğradığını bildiği yeni bir biyolojik türün evrimi sorununu ortaya koyacağı gibi koyar.

Marx, herşeyden önce, "Gotha Programı" tarafından devlet ve toplum arasındaki ilişki sorununun içine taşınan karışıklığı ortadan kaldırır.

"'Bugünkü toplum'", diye yazar, "bütün uygar ülkelerde varolan, ortaçağ kalıntılarından az ya da çok özgür, her ülkenin özel tarihsel gelişimi tarafından az ya da çok değişikliğe uğratılmış, az ya da çok gelişmiş kapitalist toplumdur. Buna karşılık 'bugünkü devlet', ülke sınırlarına göre değişir. Prusya-Alman İmparatorluğu'nda İsviçre'dekinden başkadır, İngiltere'de Birleşik Devletler'dekinden başkadır. Yani 'bugünkü devlet' bir fiksiyondur.

Bununla birlikte, çeşitli uygar ülkelerin çeşitli devletleri, alacalı biçim çeşitliliklerine rağmen, şu noktada, sadece kapitalist bakımdan az ya da çok gelişmiş bulunan modern burjuva toplumun zemini üzerinde durmaları noktasında ortaktırlar. Bundan ötürü, bazı öze ilişkin karakterleri de ortaktır. Bu anlamda, bugünkü köklerinin —burjuva toplumun— sönüp gitmiş olduğu gelecektekine karşıt olarak 'bugünkü devlet'ten sözedilebilir.

O zaman şu soru ortaya çıkıyor: Komünist bir toplumda devlet nasıl bir dönüşüme maruz kalacak? Başka bir deyişle, orada geriye, şimdiki devletin fonksiyonlarına benzer olan hangi toplumsal fonksiyonlar kalacak? Bu soru yalnızca bilimsel olarak yanıtlanabilir ve halk sözcüğü ile devlet sözcüğü bin kez yanyana getirilse bile, probleme bir arpa boyu bile yaklaşılmış olunmaz."

Marx böylece "halk devleti" üzerine bütün gevezelikleri alaya aldıktan sonra, sorunun konuluşunu gösterir ve sorunun bilimsel olarak

yanıtlanışında sağlam bilimsel verilerden başka birşeye dayanılmasına karşı âdeta uyarıda bulunur.

Tüm gelişim teorisi, bir bütün olarak tüm bilim tarafından kesin bir biçimde saptanan, ütopistlerin unutmuş oldukları ve sosyalist devrimden korkan şimdiki oportünistlerin de unuttukları birinci nokta — tarihsel olarak, kuşkusuz, kapitalizmden komünizme *geçişte* özel bir aşamanın ya da özel bir etabın olmak zorunda olduğudur.

(*Lenin,* "Devlet ve Devrim", 1917, Tüm Eserler, cilt XXI, s. 539-541; V. İ. Lenin, iki Ciltte Seçme Eserler, cilt II, s. 211-223, Moskova 1947, Almanca.)

2 — Devletin Sönüp Gitmesinin Önkoşullarını Yaratmak İçin Proletaryanın Devlet İktidarının Azami Ölçüde Güçlendirilmesi

Artık kapitalistler olmadığı, artık sınıflar olmadığı ve dolayısıyla da baskı altında tutulacak bir *sınıf* olmadığı ölçüde, devlet sönüp gider.

Ancak devlet henüz tamamen sönüp gitmemiştir, çünkü fiili eşitsizliği onaylayıp kabul eden "burjuva hukuku"nun korunması henüz kalmaktadır. Devletin tamamen sönüp gitmesi için tam komünizm gereklidir.

(*Lenin,* "Devlet ve Devrim", 1917, Tüm Eserler, cilt XXI, s. 550.)

Demokrasi ne kadar tam olursa, gereksiz olacağı an da o kadar yakındır. Silahlı işçilerden oluşan ve "artık asıl anlamında bir devlet olmayan" "devlet" ne kadar demokratik olursa, *her* devlet o kadar hızlı sönüp gitmeye başlar.

Ancak ve yalnız komünizm, gerçekten tam bir demokrasi sunabilir, ve o ne kadar tam olursa, o kadar hızla gereksiz olacak, kendiliğinden sönüp gidecektir.

(*Lenin,* "Devlet ve Devrim", 1917, Tüm Eserler, cilt XXI, s. 545, 557.)

Biz devletin sönüp gitmesinden yanayız. Ve biz aynı zamanda, bugüne değin gelmiş geçmiş en güçlü ve kudretli devlet iktidarı olan proletarya diktatörlüğünün güçlendirilmesinden yanayız. Devlet

iktidarının sönüp gitmesi *için* önkoşulları yaratmak üzere devlet iktidarının azami ölçüde geliştirilmesi — der Marksist formül. Bu "çelişkili" midir? Evet "çelişkili"dir. Ama bu çelişki yaşamdan temellenir ve tamamen Marksist diyalektiği yansıtır.

(*Stalin.* "SBKP(B) XVI. Parti Kongresi'ne MK'nin Raporu", 1930. Leninizmin Sorunları, cilt II, s. 357.)

Bazı yoldaşlar, sınıfların ortadan kaldırılması, sınıfsız bir toplumun yaratılması ve devletin sönüp gitmesi tezini, atalet ve geniş yüreklilik için mazeret olarak kavramışlardır, sınıf mücadelesinin sönmesi ve devlet iktidarının zayıflatılması karşı-devrimci teorisinin mazereti olarak kavramışlardır. Söylemeye gerek yok ki, bu gibi insanların Partimizle hiçbir ortak yanı yoktur ve olamaz. Bunlar, Partiden atılması gereken yozlaşmışlar ya da ikiyüzlülerdir. Sınıfların ortadan kaldırılmasına, sınıf mücadelesinin söndürülmesiyle değil, tersine güçlendirilmesiyle ulaşılacaktır. Devletin sönüp gitmesi, devlet gücünün zayıflatılması ile değil, tersine, sönüp gitmekte olan sınıfların kalıntılarını yoketmek ve henüz bertaraf edilmekten uzak olan ve yakın bir zamanda da bertaraf edilmeyecek olan kapitalist kuşatmaya karşı savunma için zorunlu olan onun azami ölçüde güçlendirilmesiyle olacaktır.

(*Stalin.* SBKP(B) MK ve MKK Ortak Plenumunda Konuşma, 7 Ocak 1933. Leninizmin Sorunları, cilt II, s. 531; J. V. Stalin, Eserler, cilt 13, s. 188-189. Almanca.)

3 — Sovyet Devletini Sağlamlaştırma ve Sosyalist İnşanın İlk Döneminde Sosyalist Disiplini Güçlendirme Uğruna Mücadele

Ama diktatörlük büyük bir sözdür. Ve büyük sözler boşu boşuna söylenmemelidir. Diktatörlük, devrimci cesaret ve hızla hareket eden, hem sömürücüleri hem de serserileri ezmede amansız olan demirden bir iktidardır. Ama, bizim iktidarımız haddinden fazla yumuşak, çoğu zaman demirden çok lapaya benziyor. Burjuva ve küçük-burjuva unsurun Sovyet iktidarına karşı iki tarzda mücadele ettiği bir an bile unutulmamalıdır: bir yandan dışardan, Savinkov'ların, Gotz'ların, Gegeçkori'lerin ve Kornilov'ların yöntemleriyle, komplo ve isyanlarla,

pis "ideolojik" yansılarıyla, Kadetlerin, Sağ Sosyal-Devrimcilerin ve Menşeviklerin basınındaki sayısız yalan ve iftiralarla çalışıyor; diğer yandan içten, rüşvet vermek, disiplinsizliği, gevşekliği ve kaosu artırmak için her türlü dağınıklık ve zaaf belirtisinden yararlanarak çalışıyor. Burjuvazinin askeri bakımdan tamamen bastırılmasına ne kadar yaklaşırsak, küçük-burjuva anarşi unsuru bizim için o kadar tehlikeli hale gelir. Ve bu unsura karşı mücadele, yalnızca propaganda ve ajitasyon aracığıyla, yalnızca yarışmanın örgütlenmesi yoluyla ve yalnızca örgütleyiciler seçerek yürütülemez. Mücadele, cebir yoluyla da yürütülmek zorundadır.

Devlet iktidarının baş görevi askeri baskı değil de yönetme haline geldiği ölçüde baskı ve cebrin tipik ifadesi, anında kurşuna dizmek değil, mahkeme olacaktır. Bu bakımdan da devrimci kitleler 7 Kasım (25 Ekim) 1917'den sonra doğru yolu tutmuş ve burjuva-bürokratik adliye aygıtının dağıtılmasına ilişkin bütün kararnamelerden bile önce kendi işçi-köylü mahkemelerini kurmaya başlayarak, devrimin hayatiyetini tanıtlamışlardır. Ama bizim devrim mahkemelerimiz ve halk mahkemelerimiz alabildiğine zayıftır. Halkın mahkeme hakkındaki, toprak sahipleri ve burjuvazinin boyunduruğu zamanından miras kalan, onun bürokratik, yabancı bir şey olduğu şeklindeki kavrayışının henüz kesin olarak aşılmadığı hissedilmektedir. Mahkemenin, tam da bu tüm yoksul nüfusu devletin yönetilmesine çekmek için bir organ olduğu (çünkü adli faaliyet, devlet yönetiminin işlevlerinden biridir), mahkemenin, proletaryanın ve yoksul köylülüğün bir iktidar *organı* olduğu, mahkemenin, *disipline eğiten bir alet* olduğu yeterince kavranmamıştır. Şu basit ve açık seçik olgu, eğer Rusya'daki baş felaket açlık ve işsizlik ise, bu sıkıntıların kısa süreli yoğun çabalarla değil, bilakis yalnızca, insanlar için ekmek ve sanayi için ekmek (yakıt) üretimini artırmak, bunları zamanında yerine ulaştırmak ve doğru bir biçimde dağıtmak üzere çok-yönlü, geniş kapsamlı ve genel bir örgütlenme ve disiplin sayesinde altedilebileceği; bu nedenle, herhangi bir iktisadi işletmede, herhangi bir sorunda, çalışma disiplinini zedeleyen *herkesin* açlık ve işsizliğin yolaçtığı acılardan *sorumlu olduğu*; bundan suçu olanları bulup mahkeme önüne çıkarmayı ve acımasızca cezalandırmayı bilmenin gerekli olduğu olgusu yeterince kavranmamıştır. Kendisine karşı en zorlu mücadele vermemiz gereken

bir tabii afet gücündeki küçük-burjuva unsur, kendini, iktisadi bakımdan ve politik olarak, açlık ve işsizliğin, örgütlenme ve disiplin sorunlarındaki gevşeklikle bağıntılı olduğunun pek anlaşılmamasında, "götürebildiğimi götüreyim, gerisi beni ilgilendirmez" *küçük mülk sahibi görüşünün* tutunmasında göstermektedir.

(*Lenin,* "Sovyet İktidarının Acil Görevleri", 1918, Tüm Eserler, cilt XXI, s. 521-523; V. İ. Lenin, İki Ciltte Seçme Eserler, cilt II, s. 381-383, Moskova 1947, Almanca.)

Proletarya diktatörlüğü, kapitalizmden komünizme geçişte mutlak bir zorunluluktur, ve bizim devrimimizde bu doğru, tam pratik doğrulanmasını bulmuştur. Ama diktatörlük, gerçekten güçlü olan ve hem sömürücüleri hem de serserileri ezmekte acımasız olan devrimci bir devlet iktidarını önşart koşar. Bizim devlet iktidarımız ise çok yumuşak. Sovyet kurumları tarafından seçilen ya da tayin edilen ve diktatörlük yetkilerine sahip yöneticilerin, diktatörlerin, çalışma sırasındaki kişisel emirlerine tabi olma, mutlak tabi olma (örneğin Demiryolları karamamesinde talep edildiği gibi) henüz yeterince sağlanmış olmaktan çok uzaktır. Küçük-burjuva unsurun, proleter disiplinlilikle ve sosyalizmle kökten çelişen küçük mülk sahibi alışkanlıklar, çabalar ve hissiyatlar unsurunun etkisi burada kendini gösterir. Proletarya içindeki sınıf bilinçli her şey , bu küçük-burjuva unsura karşı mücadeleye yöneltilmelidir.

(*Lenin,* "Sovyet İktidarının En Yakın Görevleri Üzerine Tezler", 1918, Tüm Eserler, cilt XXII, s. 575-576.)

4 — Bugünkü Aşamada Proletarya Diktatörlüğünün Güçlendirilmesi Uğruna Mücadele

Toplumsal düzenimizin temeli, toplumsal mülkiyettir, tıpkı kapitalizmin temelinin özel mülkiyet olması gibi. Kapitalistler özel mülkiyeti kutsal ve dokunulmaz ilan etmişler ve kendi zamanlarında kapitalist toplum düzeninin pekiştirilmesine ulaşmışlardır. Biz komünistler toplumsal mülkiyeti bir o kadar daha kutsal ve dokunulmaz ilan etmeliyiz ki, böylelikle yeni sosyalist ekonomi biçimlerini üretim ve ticaretin tüm alanlarında pekiştirelim. Toplumsal mülkiyetin çalınmasına ve zimmete geçirilmesine —ister kamu mülkiyeti, ister kooperatif mülkiyet ya da kollektif işletme mülkiyeti olsun,

farketmez— fırsat vermek ve bu gibi karşı-devrimci rezaletlere gözyummak, temeli olarak toplumsal mülkiyete dayanan Sovyet toplum düzeninin altını oymayı teşvik etmek demektir. Sovyet Hükümetimiz, geçenlerde toplumsal mülkiyetin korunmasına ilişkin yasayı çıkarırken işte bundan hareket etmiştir. Bu yasa şu anki devrimci yasalığm temelidir. Onun en sıkı şekilde uygulanması, her komünistin, her işçinin ve her kollektif köylünün yükümlülüğüdür.

Zamanımızın devrimci yasallığının, birinci NEP döneminin devrimci yasallığından hiçbir farkı olmadığı, zamanımızın devrimci yasallığının birinci NEP döneminin yasallığına bir geri dönüş olduğu söyleniyor. Bu mutlak yanlıştır. Birinci NEP döneminin devrimci yasallığı, sivri ucuyla esas olarak savaş komünizminin aşırılıklarına karşı, "yasaya aykırı" müsadere ve tahsilatlara karşı yönelmişti. Sovyet yasalarına sıkı sıkıya uymaları koşuluyla özel mülk sahiplerine, bireysel mülk sahiplerine, kapitalistlere, mülkiyetlerin dokunulmazlığını garanti ediyordu. Zamanımızın devrimci yasallığı ise bambaşkadır. Zamanımızın devrimci yasallığı, sivri ucuyla artık, çoktan beri varolmayan savaş komünizminin aşırılıklarına karşı değil, toplumsal ekonomideki hırsızlara ve asalaklara karşı , serserilere ve toplumsal mülkiyeti zimmetine geçirenlere karşı yönelmiştir. Zamanımızın devrimci yasallığının en büyük kaygısı, dolayısıyla, toplumsal mülkiyetin korunmasıdır, başka bir şcy değil.

Bu nedenle, toplumsal mülkiyetin korunması uğruna mücadele, Sovyet iktidarının yasalarının hizmetimize sunduğu tüm önlem ve araçların yardımıyla sürdürülen bu mücadele, Partinin baş görevlerinden biridir.

Güçlü ve kudretli bir proletarya diktatörlüğü — işte şimdi bize, can çekişen sınıfların son kalıntıları yoketmek ve onların hırsızlık entrikalarını boşa çıkarmak için gerekli olan şey budur.

(*Stalin,* SBKP(B) MK ve MKK Ortak Plenumuna Rapor, 7 Ocak 1933, Leninizmin Sorunları, cilt II, s. 530-531, SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi'nin 1934 baskısı; J. V. Stalin, Eserler, cilt 13, s. 187-188, Almanca.)

Örneğin *sınıfsız, sosyalist toplumun* kurulması sorununu alalım. XVII. Parti Konferansı, bizim sınıfsız sosyalist toplumun

yaratılmasına doğru gittiğimizi açıkladı. Sınıfsız toplumun, deyim yerindeyse, öyle kendiliğinden gelmeyeceği açıktır. Onu, tüm emekçilerin çabaları ile, mücadeleyle kazanmak ve kurmak gerekir: proletarya diktatörlüğünün organlarını güçlendirerek, sınıf mücadelesini geliştirerek, sınıfları ortadan kaldırarak, kapitalist sınıfların kalıntılarını tasfiye ederek, iç ve dış düşmanlara karşı mücadele ederek.

Sanırım bu açıktır.

Oysa, Leninizmin bu berrak ve elementler tezinin ilanının, Parti üyelerinin bir kısmının kafasında azımsanmayacak bir karışıklığa ve sağlıksız düşüncelere yolaçtığını kim bilmez? Bir şiar olarak ileri sürülen sınıfsız topluma doğru yürüyüşümüz tezinde, onlar, yürüyüşümüzü kendiliğinden bir süreç olarak kavradılar. Ve şöyle muhakeme yürüttüler: Eğer sınıfsız toplumdan sözediliyorsa, bu, sınıf mücadelesi zayaflatılabilir, proletarya diktatörlüğü zayıflatılabilir ve bir bütün olarak devlete, o zaten gelecekte sönüp gitmek zorunda olduğundan, bir son verilebilir demektir. Ve yakında artık sınıfların olmayacağı, —yani sınıf mücadelesinin de, hiçbir sorunun ve huzursuzluğun da olmayacağı — beklentisiyle, yani artık silahların bir kenara koyulabileceği ve sınıfsız toplum beklentisi içinde kendini rahatça uykuya verebileceği beklentisiyle kendilerinden geçtiler. (*Tüm salonda toplu gülüşmeler.*)

Kafalardaki bu karışıklığın ve bu düşüncelerin, eskinin kendiliğinden yeniye dönüşmek zorunda olduğu ve günlerden bir gün, farkında olmadan, sosyalist topluma varacağımız yolundaki sağ sapmacıların bilinen görüşlerine tıpatıp benzediğine hiç kuşku yoktur.

Gördüğünüz gibi, yenilgiye uğratılan anti-Leninist grupların ideolojilerinin kalıntıları kesinlikle yeniden canlanacak durumdadır, ve yedi canlılıklarını yitirmiş olmaktan uzaktır.

Şu açıktır: Eğer görüşlerdeki bu karışıklık ve bu Bolşevik-olmayan ruh hali Partimizin çoğunluğuna egemen olsaydı, Parti terhis edilmiş ve silahsızlandırılmış kalakalırdı.

(*Stalin,* SBKP(B) MK'nin Faaliyeti üzerine XVII. Parti Kongresi'ne Rapor 1934, "Sosyalizm Muzaffer Oluyor", SBKP(B) XVII. Parti Kongresi'nde Raporlar ve Konuşmalar, Ocak-Şubat 1934, s. 75-76. SSCB"ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova-Leningrad 1934; J. V. Stalin, Eserler, cilt 13, s. 310-312, Almanca.)

Sınıf düşmanlarının şiddetli direnişine ve sınıf düşmanlarının ajanlarının, her renkten oportünistlerin, Partiye saldırılarına rağmen, Partinin siyaseti, onun Merkez Komitesi'nin siyaseti zafer kazandı. Zafer kazandı, çünkü bu siyaset, birincisi, milyonlarca işçinin ve köylünün sınıf çıkarlarına tekabül ediyordu, ve ikincisi, Bolşevik Partisi ve onun Merkez Komitesi, siyasi şiarları yalnızca ilan etmekte kalmayıp, bu şiarların gerçekleştirilmesi için kitleleri Bolşevik tarzda, pratik tarzda *örgütlemeyi*, proletarya diktatörlüğünün tüm organ ve aygıtlarını *yeniden inşa döneminin yeni görevlerine uygun olarak örgütlemeyi ve yeniden biçimlendirmeyi* biliyordu.

XVI. Parti Kongresi'nde Stalin yoldaş, yeniden inşa döneminde Bolşevik saldırının özünü karakterize ederken şu zorunluluğa işaret etti:

"... sendikaların, kooperatiflerin, Sovyetlerin ve diğer tüm kitle örgütlerinin tüm pratik çalışmasını yeniden inşa döneminin gereksinimlerine göre düzenlemek; bunların içinde en aktif ve en devrimci fonksiyonerlerden bir çekirdek oluşturmak ve oportünist, sendikalist, bürokrat unsurları bir kenara itip tecrit etmek; yabancı ve yozlaşmış unsurları sendikalardan kovmak ve kitleler arasından yeni fonksiyonerler çıkarmak... bizzat Partiyi tüm saldırıların örgütlenmesine seferber etmek, Parti örgütlerini güçlendirip çelikleştirmek."

Bu direktifleri kendine rehber edinen Parti, rapor dönemi içinde, Sovyet, iktisat ve Parti örgütlerinin çalışmasını düzeltmek ve bunların çalışmalarını, Parti ve Hükümetin karar ve şiarlarının başarıyla uygulanmasının gereklerine uygun olarak yeniden düzenlemek için ciddi önlemler uyguladı.

Bu önlemlerin en önemlileri şunlardı:

1— Reyonlaştırmanın daha da geliştirilmesi — mıntıkaların kaldırılması, yeni reyonların yaratılması ve Makine-Traktör İstasyonları'nda ve Sovyet çiftliklerinde yönetimi kıra, kollektif işletmelere yakınlaştıran ve köy çalışmalarındaki en büyük eksiklikleri bertaraf eden Siyasi Şubelerin kurulması; Ukrayna'da bölgeler yaratılması, bazı bölgelerin ve sancakların bölünmesi vb.

2— Halk Komiserliklerinin, genel müdürlüklerin ve tröstlerin,

yönetimi daha alt üretim birimlerine, işletmelere yakınlaştırır şekilde bölünmesi: Yüksek Ekonomi Konseyi'nin üç halk komiserliğine ayrılması —Ağır Sanayi Halk Komiserliği, Hafif Sanayi Halk Komiserliği, Kereste Sanayii Halk Komiserliği; Tarım Halk Komiserliği'nin iki halk komiserliğine ayrılması —Tarım Halk Komiserliği ve Sovyet Çiftlikleri Halk Komiserliği; Ticaret Halk Komiserliği'nin iki halk komiserliğine ayrılması—İkmal Halk Komiserliği ve Dış Ticaret Halk Komiserliği; Ulaştırma Halk Komiserliği'nin iki halk komiserliğine ve bir genel müdürlüğe ayrılması— Ulaştırma Halk Komiserliği, Denizcilik Halk Komiserliği ve Motorlu Taşıt Ulaştırma Genel Müdürlüğü vb.

3— Sovyet ve ekonomi organlarının arındırılmasının gerçekleştirilmesi ve buralarda personel sayısının azaltılması; kalem amiri-bürokratik yönetim yöntemlerine ve kişisel sorumluluk duyulmamasına karşı mücadele hedefiyle, kömür madenciliğindeki ve demiryollarındaki vazife sisteminin tasfiyesi, idari aygıtlardaki ve bürolardaki en iyi mühendis ve teknikerlerin doğrudan üretim içine tayin edilmesi.

4— Sendikaların, sanayi sendikaları merkez komitelerinin daha büyük bir rol oynamasını sağlayan küçük federasyonlara ayrılması...

5— Demiryolları ve hava taşımacılığında Siyasi Şubelerin oluşturulması, kömür madenciliğinde ve diğer sanayi dallarında, ayrıca Denizcilik Halk Komiserliği'nde de bir Parti örgütleyicileri sisteminin oluşturulması.

6— Partinin özeleştirisinin en üst biçimi olarak Partinin arındırılmasının geliştirilmesi ve sosyalist inşanın örgütlü öncüsü olarak Partinin güçlendirilmesi.

Bu çalışmanın başarısı, özeleştirinin geliştirilmesiyle, kitlelerin gücünün yaratıcı inşa çalışması için seferber edilmesiyle, sosyalist yarışma ve hücum çalışmasıyla olanaklı oldu.

Partinin tüm bu örgütsel sorunları zamanında ortaya koyup uygulaması olgusu, Partiyi ve sosyalist inşayı, doğru Parti siyaseti ile, bu siyasetin gerçekleştirilmesi için örgütsel çalışma arasında bir kopukluktan korudu.

SBKP(B) XVII. Parti Kongresi, proletarya diktatörlüğünün

manivelalarının yeniden biçimlendirilmesinde elde edilen başarılara rağmen, pratik örgütsel çalışmanın hâlâ siyasi direktiflerin gereklerinin gerisinde kaldığı ve şimdiki dönemin, ikinci beş yıllık plan döneminin son derece artan gereklerini tatmin etmediği görüşündedir.

Şimdiki sosyalist inşa dönemi, görevlerin daha da karmaşıklaşmasıyla, yönetimden beklenen gereklerin daha da artmasıyla karakterizedir. İkinci beş yıllık planın baş görevleri — kapitalist unsurların kesin tasfiyesi, kapitalizmin ekonomideki ve insan bilincindeki kalıntılarının aşılması, tüm ekonominin en modern teknik temel üzerinde yeniden kurulmasının tamamlanması, yeni tekniğe ve yeni işletmelere hakim olmak, tarımın makineleştirilmesi ve üretkenliğinin artırılması—, *bütün alanlarda çalışmanın kalitesini yükseltme, ilk planda da örgütsel ve pratik yönetimin kalitesini yükseltme* sorununu tüm keskinliğiyle ortaya koymaktadır.

Partinin genel çizgisinin muzaffer olduğu, Parti siyasetinin yaşam tarafından sınanmış olduğu şu anda, yalnızca Parti üyelerinin değil, milyonlarca işçi ve emekçi köylünün de deneyimi temelinde, örgütsel çalışmayı siyasi önderliğin düzeyine yükseltme görevi tüm büyüklüğüyle ortaya çıkmaktadır. Örgüt sorunu gerçi siyaset sorunlarına tabidir, ama tam da bu yüzden, sosyalist inşanın başarılarının devamı için *olağanüstü* bir önem kazanmaktadır.

(L. M. Kaganoviç Yoldaşın Raporu Üzerine SBKP(B) XVII. Parti Kongresi'nin Kararı, 1934, "Sosyalizm Muzaffer Oluyor", SBKP(B) XVII. Parti Kongresi'nde Raporlar ve Konuşmalar, Ocak/Şubat 1934, s. 680-682, SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi, Moskova-Leningrad 1934.)

KAYNAKÇA

K. Marx — F. Engels: "Komünist Partisi Manifestosu" (K. Marx Seçme Yazılar, cilt I ve broşür olarak)

K. Marx : "Gotha Programının Eleştirisi", IV. Bölüm (K. Marx. Seçme Yazılar, cilt II ve broşür olarak)

Kugelmann'a Mektuplar, 12 Nisan 1871 tarihli mektup (K. Marx — F. Engels, Seçme Mektuplar, s. 253 ve K. Marx Seçme Yazılar, cilt II, s. 544)
Weydemeyer'e Mektuplar, 5 Mart 1852 tarihli mektup (Karl Marx, Seçme Yazılar, cilt I, s. 380 ve K. Marx Seçme Mektuplar, s. 46)

F. Engels : "Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni". "Fransa'da İçsavaş"a Giriş (K. Marx, Seçme Eserler, cilt II)

Bebel'e 18 Kasım, 11 Aralık 1884 ve 29 Eylül 1891 tarihli mektuplar (K. Marx, F. Engels, Seçme Mektuplar, s. 345-353; 385-390)

Lenin : "Devlet ve Devrim" (Seçme Eserler, cilt VII ve broşür olarak)
"Bolşevikler Devlet İktidarını Koruyabilecek mi? (Seçme Eserler, cilt VI)
"Demokrasi ve Diktatörlük Üzerine" (Seçme Eserler, cilt VII) "Proleter Devrim ve Dönek Kautsky" (Seçme Eserler, cilt VII ve broşür olarak)
"Devlet Üzerine" (Marksizm-Leninizmin Küçük Kitaplığı, cilt 17) Komünist Enternasyonal I. Kongresi'nde Burjuva Demokrasisi ve Proletarya Diktatörlüğü Üzerine Tezler ve Raporlar (Seçme Eserler, cilt VII)
"Proletarya Diktatörlüğü Çağında Ekonomi ve Politika" (Seçme Eserler, cilt VIII)
"'Sol', Komünizm - Bir Çocukluk Hastalığı" (Tüm Eserler, cilt XXV) "

"Proletarya Diktatörlüğü Üzerine" (Tüm Eserler, cilt XXV)
"Devlet Üzerine Marksizm" (K. Marx, Gotha Programının Eleştirisi'nin SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi baskısında)

Stalin : "Leninizmin Sorunları Üzerine", Bölüm IV, V (Leninizmin Sorunları", cilt I)

"Sorular ve Yanıtlar", I, IV, VIII, X ("Leninizmin Sorunları", cilt I) İlk Amerikan İşçi Delegasyonuyla Görüşme ("Leninizmin Sorunları", cilt I)

SBKP(B) İçindeki Sağ Sapma Üzerine, Bölüm III, madde f: Teorisyen Olarak Buharin Yoldaş ("Leninizmin Sorunları", cilt II)

MK'nin SBKP(B) XVI, Parti Kongresi'ne Raporu ("Leninizmin Sorunları", cilt II)

MK'nin Faaliyeti Üzerine SBKP(B) XVII. Parti Kongresine Rapor ("Sosyalizm Muzaffer Oluyor", SBKP(B) XVII. Parti Kongresi'nde Raporlar ve Konuşmalar)
Birinci Stahanovistler Birlik Konferansında Konuşma

Dimitrov : Komünist Enternasyonal VII. Dünya Kongresi'nde Rapor ve Sonsöz ("Faşizme Karşı İşçi Sınıfı"; Komintern VII. Dünya Kongresi'nde Rapor, Sonsöz ve Kapayış Konuşması)

Molotov : Sovyet Anayasasındaki Değişikliker Üzerine VII. Sovyet Kongresi'nde Rapor.

(Verilen bütün kaynaklar SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatif'inde çıkmıştır.)

YAYINEVİMİZDE ÇIKAN KİTAPLAR

LENİN- 12 CİLTTE SEÇME ESERLER

- **SEÇME ESERLER** V. İ. Lenin Cilt 1 1894-1899
- **SEÇME ESERLER** V. İ. Lenin Cilt 2 1900-1904
- **SEÇME ESERLER** V. İ. Lenin Cilt 3 1905-1907
- **SEÇME ESERLER** V. İ. Lenin Cilt 4 1908-1914
- **MATERYALİZM VE AMPRİOKRİTİSİZM** V. İ. Lenin 2. Baskı *(2 Cilt Birarada)*
- **KIR YOKSULLARINA!** V. İ. Lenin
- **NE YAPMALI?** V. İ. Lenin
- **BİR ADIM İLERİ İKİ ADIM GERİ** V. İ. Lenin
- **SOSYAL DEMOKRASİNİN İKİ TAKTİĞİ** V. İ. Lenin

LENİNİZM DİZİSİ (SSCB'ndeki Yabancı İşçiler Yayınevi Kooperatifi)

- **LENİNİZM NEDİR?** 1. Defter (2. Baskı)
- **PROLETER DEVRİMİN TEORİSİ** 2. Defter (2. Baskı)
- **PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜ** 3. Defter (2. Baskı)
- **SOSYALİST İNŞANIN ZAFERİ UĞRUNA MÜCADELE** 4. Defter
- **TARIM VE KÖYLÜ SORUNU** 5. Defter (2. Baskı)
- **ULUSAL SORUN VE SÖMÜRGE SORUNU** 6. Defter (2. Baskı)
- **PROLETER DEVRİMİN STRATEJİSİ VE TAKTİĞİ** 7. Defter

- **ESERLER** Stalin Cilt: 1 1901—1907 (2. Baskı)
- **ESERLER** Stalin Cilt: 2 1907—1913
- **ESERLER** Stalin Cilt: 3 1917
- **ESERLER** Stalin Cilt: 4 1917—1920
- **ESERLER** Stalin Cilt: 5 1921—1923
- **ESERLER** Stalin Cilt: 6 1924
- **ESERLER** Stalin Cilt: 7 1925
- **ESERLER** Stalin Cilt: 8 Ocak—Kasım 1926
- **ESERLER** Stalin Cilt: 9 Aralık 1926-Temmuz 1927
- **ESERLER** Stalin Cilt: 10 Ağustos- Aralık 1927
- **ESERLER** Stalin Cilt: 11 1928 - Mart 1929
- **ESERLER** Stalin Cilt: 12 Nisan 1929 - Haziran 1930
- **ESERLER** Stalin Cilt: 13 Temmuz 1930-Ocak 1934

- **ESERLER** Stalin Cilt: 14 Şubat 1934-Nisan 1945
- **ESERLER** Stalin Cilt: 15 [SBKP(B) TARİHİ] 1938
- **ESERLER** Stalin Cilt: 16 Mayıs 1945- Aralık 1952
- **DİYALEKTİK VE TARİHİ MATERYALİZM** J. V. Stalin (2. Baskı)
- **SBKP(B)'DEKİ SAĞ SAPMA ÜZERİNE** J. V. Stalin
- **MUHALEFET ÜZERİNE** Stalin Cilt 1
- **MUHALEFET ÜZERİNE** Stalin Cilt 2
- **RKP(B) XII ve XIII PARTİ KONGRE RAPORLARI**
- **SBKP(B) XIV VE XV. PARTİ KONGRE RAPORLARI**
- **SBKP(B) XVI. XVII. VE XVIII. PARTİ KONGRE RAPORLARI**
- **XIX. ve XX. PARTİ KONGRE RAPORLARI** Malenkov-Kruşçev
- **TARİH ÇARPITICILARI** SSCB Enf. Bürosu-Stalin

- **POLİTİK EKONOMİ Ders Kitabı** Cilt:I (1955)
- **POLİTİK EKONOMİ Ders Kitabı** Cilt:II (1955)

- **SENDİKALAR ÜZERİNE I** MUHAREBE OLARAK GREV Lozovsky (2. Baskı)
- **SENDİKALAR ÜZERİNE II** MARX VE SENDİKALAR Lozovsky (2. Baskı)
- **ÖRGÜTLENME ÜZERİNE** Lenin—Stalin (4. Baskı)

- **KADIN VE SOSYALİZM** A. Bebel (Tam Metin)
- **KADIN SORUNU ÜZERİNE** MELS-Komintern ve C. Zetkin 3. Baskı
- **KADIN SORUNU ÜZERİNE SEÇME YAZILAR** C. Zetkin 2. Baskı
- **LENİN'DEN ANILAR** N. Krupskaya (3 Kitap Birarada) (2. Baskı)
- **BİRÇOK HAYAT YAŞADIM** A. Kollontai (Otobiyografi) (2. Baskı)
- **TOPRAĞIN KIZI** Agnes Smedley
- **ÇİN HALKININ SAVAŞI** Agnes Smedley
- **POLEMİK** (1963) (Dokuz Yorum)
- **PROLETARYA DİKTATÖRLÜĞÜNÜN TARİHSEL DENEYİMLERİ**
- **FRANSIZ DEVRİMİNİN KISA TARİHİ** A. Soboul
- **ANTİ-SEMİTİZM ve YAHUDİ SORUNU** İ. Rennap
- **YAHUDİLİĞİN ÇÖKÜŞÜ** Otto Heller

- **SELAM YAŞAM ATEŞİ** Nikolai Ostrovski
- **DEVRİM YILLARI -1905-** S. Mstislavski (Tarihi Roman) (2. Baskı)
- **ÜYE MİSİN? ... ÜYE MİYDİN?** H. Keil
- **ÖZGÜRLÜK** P. Wahlöö (Roman)
- **BRECHT'İN LAİ-TU'SU** R. Berlau (Der. H. Bunge) (Biyografi)
- **KILLARI YOLUNMUŞ MAYMUN** Güney Dal (Roman)

ISBN 975 - 7349 - 23 - 2 (Th. No)
ISBN 975 - 7349 - 30 - 5 (3. Cilt)

inter
yayınları

190000E